

ROZDZIAŁ V

DANE O DZIAŁALNOŚCI GRUPY PKO BP

1 PODSTAWOWE ZASADY DZIAŁALNOŚCI BANKU I GRUPY PKO BP

1.1 Wstęp

PKO BP jest największym uniwersalnym bankiem komercyjnym w Polsce, niekwestionowanym liderem pod względem wartości aktywów, depozytów i kredytów oraz liczby placówek własnych i bankomatów, liczby kont osobistych i obsługiwanych kart bankowych.

Na dzień 30 czerwca 2004 r. wartość aktywów Banku ogółem wyniosła 86,0 mld zł. Na dzień 30 czerwca 2004 r. Bank posiadał sieć 1222 placówek własnych, której uzupełnienie stanowiło 3140 agencji oraz 1785 bankomatów oraz 177 terminali samoobsługowych. Na dzień 30 czerwca 2004 r. Bank obsługiwał około 7,9 mln klientów indywidualnych, około 390 tys. MiSP oraz około 13 tys. klientów korporacyjnych. Bank jest jednym z największych pracodawców w Polsce. Stan zatrudnienia w Banku na dzień 30 czerwca 2004 r. wyniósł 35.929 etatów.

Bank zajmuje (na podstawie danych NBP) pierwszą pozycję na rynku usług bankowych w Polsce zarówno pod względem wartości należności z tytułu udzielonych kredytów, jak i pod względem wartości zobowiązań z tytułu przyjętych depozytów. Na dzień 30 czerwca 2004 r. wartość zobowiązań z tytułu przyjętych depozytów w Banku wynosiła 73,1 mld zł, wartość należności z tytułu udzielonych kredytów (bez odsetek wymagalnych i niewymagalnych) wynosiła 39,3 mld zł, co stanowiło (na podstawie danych NBP) odpowiednio, 21,0% wartości zobowiązań z tytułu przyjętych depozytów oraz 14,2% wartości należności z tytułu udzielonych kredytów całego sektora bankowego w Polsce.

Zysk netto Banku uzyskany w 2003 r. wyniósł 1.228,2 mln zł, co stanowiło (na podstawie danych NBP) 48,9% zysku netto osiągniętego przez polski sektor bankowy w 2003 r.

Bank zajmuje drugą pozycję na rynku usług bankowych w Polsce pod względem wartości kapitałów własnych. Ich wartość (łącznie z zyskiem netto za pierwsze półrocze 2004 r. oraz odpisami aktualizującymi) wyniosła na dzień 30 czerwca 2004 r. 7.175,9 mln zł. Według stanu na koniec 2003 r. udział wartości kapitałów własnych Banku w sektorze bankowym w Polsce wyniósł 12,9%.

Działalność Grupy PKO BP, obejmująca świadczenie usług bankowych i finansowych oraz innych usług, prowadzona jest przez Bank oraz jednostki zależne Banku wchodzące w skład Grupy PKO BP. Podstawową działalnością Banku jest świadczenie usług w zakresie bankowości detalicznej, bankowości korporacyjnej oraz finansowania nieruchomości. Działalność pozostałych spółek wchodzących w skład Grupy PKO BP stanowi uzupełnienie podstawowej oferty Banku.

Bank sprawuje nad spółkami wchodzącymi w skład Grupy PKO BP nadzór komercyjny i nadzór właścicielski. Nadzór komercyjny sprawują pionierzy biznesowe Banku. Nadzór komercyjny określa zadania biznesowe dla spółek z Grupy PKO BP z uwzględnieniem wspólnej polityki wobec klientów, wspólnych produktów oraz wzajemnej dystrybucji produktów spółek Grupy PKO BP. Nadzór właścicielski obejmuje: (i) koordynowanie działań związanych ze współpracą jednostek organizacyjnych Banku ze spółkami z Grupy PKO BP, (ii) monitorowanie: bieżącej sytuacji ekonomiczno-finansowej tych spółek, realizacji krótko i długoterminowych planów finansowych oraz wartości akcji/udziałów spółek, a ponadto (iii) wykonywanie praw korporacyjnych z posiadanych akcji i udziałów.

Powiązania Banku z jednostkami zależnymi mają charakter trwały. W obrębie Grupy PKO BP stosuje się wspólną politykę, a plany jednostek zależnych Banku podporządkowane są ogólnej strategii Banku.

Żadna z jednostek podporządkowanych wobec Banku nie wywiera istotnego wpływu na podstawową działalność Grupy Kapitałowej, jaką jest działalność prowadzona przez Bank, dlatego w niniejszym Rozdziale nie zamieszczono odrębnie szczegółowych danych dotyczących żadnej jednostki podporządkowanej Banku wchodzącej w skład Grupy PKO BP. Ze względu jednak na fakt, że działalność poszczególnych jednostek zależnych Banku koncentruje się w odrębnych obszarach lub rynkach, opis działalności Grupy PKO BP zaprezentowany został w podziale na podstawowe usługi bankowe świadczone przez Bank oraz pozostałe usługi, w tym finansowe, świadczone przez spółki z Grupy PKO BP w podziale na obszary prowadzonej przez nie działalności.

Ponadto, w niniejszym Rozdziale przedstawione zostały informacje na temat spółki PKO/CS TFI, która nie wchodzi w skład Grupy Kapitałowej, lecz jest jednostką współzależną Banku. Informacje o tej spółce zostały zamieszczone z uwagi na istotność porozumienia zawartego przez Bank z Credit Suisse Asset Management opisanego w pkt 11.5.2 Rozdziału V. Oferta PKO/CS TFI stanowi uzupełnienie oferty Banku o sprzedaż jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych.

Dane przedstawione w niniejszym Rozdziale opisane jako „dane własne Banku” nie podlegały badaniu ani przeglądowi przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych i pochodzą z wewnętrznych systemów informacyjnych Banku.

1.2 Sieć dystrybucji

Posiadając na dzień 30 czerwca 2004 r. 1.222 placówki własne, 3.140 agencji, 1.785 bankomatów oraz 177 terminali samoobsługowych, Bank dysponuje najbardziej rozległą i równomiernie rozłożoną siecią dystrybucyjną produktów i usług bankowych w Polsce. Działalność sieci placówek własnych, agencji oraz bankomatów jest uzupełniana nowoczesnymi kanałami dystrybucji, takimi jak bankowość telefoniczna oraz internetowa.

Udział PKO BP w łącznej liczbie placówek banków komercyjnych działających w Polsce wynosił na 31 marca 2004 r. 22% a udział w sieci bankomatów wynosił około 23%, co świadczy o posiadaniu pozycji niekwestionowanego lidera pod względem wielkości sieci sprzedaży produktów bankowych na polskim rynku. Jednocześnie Bank rozwija i etapowo wdraża nowoczesne technologie obsługi klientów (*call center*, internetowy dostęp do rachunków bankowych, SMS, WAP, terminale samoobsługowe), które mają na celu dostosowania oferty PKO BP do stale wzrastających oczekiwań i potrzeb klientów. Od 26 sierpnia 2004 r. Grupa PKO BP uczestniczy poprzez KBU na rynkach bankowości na Ukrainie.

Placówki własne Banku

PKO BP dysponuje największą w Polsce liczbą placówek oferujących klientom szeroką gamę produktów i usług bankowych. Sieć posiadanych placówek stanowi główny kanał dystrybucji produktów i usług Banku i ma kluczowe znaczenie dla obsługi dotychczasowych klientów jak również dla pozyskiwania nowych klientów. Bank prowadzi działania mające na celu podwyższenie standardów obsługi klientów w posiadanych placówkach poprzez wdrażanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych ułatwiających i usprawniających obsługę.

Agencje

Agencje uzupełniają sieć placówek własnych Banku. Agencje działają w imieniu i na rzecz Banku na podstawie odpowiednich pełnomocnictw i umów agencyjnych. Bank zamierza zwiększać liczbę produktów i usług dostępnych w agencjach oraz rozszerzyć zakres kompetencji sprzedażowych agencji w ramach określonych przepisami Prawa Bankowego. Agencje realizują około 20% operacji gotówkowych Banku oraz pośredniczą w sprzedaży 7% rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych. W I półroczu 2004 r. agencje pośredniczyły w udzieleniu przez Bank około 20 tys. kredytów na łączną kwotę 139 mln zł, a także w pozyskaniu 23 tys. rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych.

Pośrednicy kredytowi

Bank oferuje swoje produkty korzystając również z usług firm specjalizujących się w pośrednictwie kredytowym. Na dzień 31 marca 2004 r. Bank był stroną ponad 1.000 umów pośrednictwa kredytowego, spośród których można wyróżnić ich dwa zasadnicze rodzaje: (i) dotyczące pośrednictwa w akwizycji i pozyskiwaniu potencjalnych klientów rynku mieszkaniowego tj. kredytów mieszkaniowych oraz pożyczki hipotecznej, oraz (ii) dotyczące pośrednictwa przy zawieraniu umów kredytów konsumpcyjnych. W zakresie pośrednictwa w akwizycji i pozyskiwania potencjalnych klientów na rynku mieszkaniowym Bank zawiera umowy z podmiotami takimi jak: pośrednicy finansowi, pośrednicy rynku nieruchomości, deweloperzy oraz spółdzielnie mieszkaniowe. W zakresie pośrednictwa w sprzedaży kredytów konsumpcyjnych Bank zawiera umowy z pośrednikami finansowymi, dealerami samochodowymi i przedsiębiorstwami handlowymi. Większość z nich to małe i średnie firmy działające na rynkach lokalnych.

Bankomaty

Sieć bankomatów PKO BP liczyła na dzień 30 czerwca 2004 r. 1.785 bankomatów, co stanowi około 23% ogólnej liczby bankomatów na polskim rynku. Bankomaty PKO BP umożliwiają dokonywanie takich operacji jak: wypłata gotówki, złożenie depozytu, zakup telefonicznej karty pre-paid. Bank planuje, że do końca 2004 r. bankomaty PKO BP będą także posiadały funkcje przekazywania informacji o saldach rachunków na potwierdzeniach transakcji wypłaty dokonywanych przez posiadaczy kart bankowych PKO BP. W okresie I półroczu 2004 r. w bankomatach zrealizowano około 79,2 mln transakcji, na ogólną

kwotę 18,7 mld zł. Udział operacji zrealizowanych kartami innych wydawców wyniósł około 5% ogólnej liczby operacji i około 7% ich wartości.

Terminale Samoobsługowe

Bank dysponuje siecią liczącą 177 terminali samoobsługowych. Terminale samoobsługowe oferują klientom zarówno funkcje pasywne tj. wydruk wyciągu, wydruk historii rachunku, podgląd salda, przegląd produktów na rachunku jak również funkcje aktywne tj. przelewy z rachunku, zmianę kwot zleceń stałych, czy dokonywanie płatności na rzecz urzędów skarbowych lub Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Bankowość Internetowa

PKO BP prowadzi rachunki internetowe – konto Inteligo oferowane klientom indywidualnym oraz klientom z segmentu MiSP. Dla klientów posiadających konta Inteligo Bank oferuje także lokaty terminowe, saldo debetowe oraz inne usługi świadczone za pośrednictwem kanałów call center, SMS i WAP. Obecnie prowadzone są działania mające na celu zapewnienie do końca 2004 r. obsługi rachunków Superkonto i rachunków typu Partner za pośrednictwem internetu i przez call center.

Telefonia Komórkowa

W ramach dodatkowych usług dla swoich klientów, Bank oferuje przekazywanie informacji o zmianach sald rachunków za pośrednictwem komunikatu SMS. Ponadto, dla posiadaczy konta Inteligo, Bank oferuje możliwość realizowania przelewów poprzez kanał WAP.

Call Center

Bank oferuje dostęp do produktów konta Inteligo za pośrednictwem *call center*. Na bazie rozwiązań technologicznych wykorzystywanych do obsługi konta Inteligo Bank przygotowuje udostępnienie *call center* dla posiadaczy rachunków Superkonto i rachunków typu Partner. Bank planuje udostępnienie tej usługi do końca 2004 r.

Sieć dystrybucji na Ukrainie

Według stanu na dzień aktualizacji Prospektu KBU posiadał na Ukrainie 18 oddziałów i 48 filii, rozlokowanych w 16 obwodach (Ukraina podzielona jest na 24 obwody i obszar autonomiczny Krym). Sieć placówek KBU należy do największych sieci spośród wszystkich banków zagranicznych na Ukrainie. Ponadto KBU dysponuje siecią 67 bankomatów.

2. PODSTAWOWE PRODUKTY I USŁUGI OFEROWANE PRZEZ BANK I POZOSTAŁE JEDNOSTKI Z GRUPY PKO BP

2.1 Wstęp

PKO BP jest uniwersalnym bankiem komercyjnym oferującym szeroki zakres produktów i usług dla Klientów Bankowości Detalicznej, Klientów Bankowości Korporacyjnej oraz Klientów Obszaru Finansowania Nieruchomości.

Na dzień 30 czerwca 2004 r. Bank prowadził około 17,4 mln rachunków depozytowych dla klientów, w tym:

- około 15 mln rachunków Klientów Bankowości Detalicznej,
- ponad 440 tys. rachunków Klientów Bankowości Korporacyjnej,
- ponad 2,0 mln rachunków Klientów Obszaru Finansowania Nieruchomości.

Ponadto Bank na 30 czerwca 2004 r. obsługiwał ponad 5,1 mln kart bankowych.

PKO BP oferuje szeroki zakres produktów i usług bankowych, prowadzi operacje zarówno w złotych, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie na krajowym i zagranicznych rynkach finansowych. Podstawową działalnością Banku jest świadczenie usług w zakresie udzielania kredytów i przyjmowania depozytów oraz obsługi transakcyjnej w trzech podstawowych obszarach: bankowości detalicznej, bankowości korporacyjnej oraz finansowania nieruchomości. Istotną część przychodów Grupy PKO BP generuje także działalność prowadzona na rynku pieniężnym i walutowym. Pozostała działalność Banku obejmuje, między innymi, usługi maklerskie oraz działalność na rynku kapitałowym.

Uzupełnieniem podstawowej oferty Banku jest szeroka gama usług finansowych oraz innych usług świadczonych przez pozostałe podmioty Grupy PKO BP i jednostki współzależne Banku. Obejmuje ona m.in., uczestnictwo w otwartym funduszu emerytalnym (poprzez Bankowy OFE zarządzany przez

PTE Bankowy), usługi leasingowe (poprzez BFL), usługi deweloperskie (poprzez PKO Inwestycje) oraz usługi w obszarze bankowości internetowej (z wykorzystaniem technologii Inteligo). Ponadto, Bank za pośrednictwem swojej sieci oferuje klientom także inne usługi finansowe, w tym jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych PKO/CS TFI oraz produkty ubezpieczeniowe PZU i PZU Życie.

Od dnia 26 sierpnia 2004 r., w związku z nabyciem przez PKO BP 66,65% akcji KBU, Grupa PKO BP świadczy za pośrednictwem KBU usługi bankowe na Ukrainie.

Opis jednostek wchodzących w skład Grupy PKO BP został zamieszczony w punkcie 18 Rozdziału IV. W niniejszym Rozdziale przedstawione zostały jedynie najistotniejsze produkty i usługi świadczone przez podmioty z Grupy PKO BP, które stanowią uzupełnienie podstawowej oferty Banku.

2.2 Informacje ogólne

Biorąc pod uwagę, fakt że efekty działalności depozytowej Grupy PKO BP nie znajdują bezpośredniego odzwierciedlenia w jej przychodach, poniżej przedstawiamy tabelę, która zawiera wynik z działalności bankowej Grupy PKO BP w podziale na rodzaje działalności.

W prezentowanym w tabeli wyniku z działalności bankowej ujęto: zarządczy wynik z odsetek, zarządczy wynik z pozycji wymiany (w przypadku skonsolidowanych spółek – bilansowy) oraz wyniki bilansowe: z prowizji, z przychodów z akcji, udziałów i innych papierów wartościowych, z operacji finansowych, z pozostałej działalności operacyjnej i ubocznej.

Wynik zarządczy nie podlegał badaniu przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych. Szczegółowe informacje dotyczące sposobu jego wyliczenia zostały przedstawione w pkt 1.3 Rozdziału VI.

		(w tys. zł)							
Rodzaj działalności	01.01-30.06.2004¹		31.12.2003		31.12.2002		31.12.2001		
Obsługa Klientów									
Bankowości Detalicznej	1.526.677	55,6%	2.905.820	53,4%	2.763.823	49,3%	2.986.823	55,5%	
Obsługa Klientów									
Bankowości									
Korporacyjnej	420.179	15,3%	796.856	14,7%	835.592	14,9%	930.485	17,3%	
Obsługa Klientów									
Finansowania									
Nieruchomości	342.657	12,5%	635.532	11,7%	571.544	10,2%	474.283	8,8%	
Działalność na rynku									
pieniężnym i									
kapitałowym	333.368	12,1%	1.112.506	20,5%	1404.588	25,1%	906.683	16,8%	
Pozostałe segmenty i									
wynik nieprzypisany	122.544	4,5%	- 17.097	-0,3%	26.261	0,5%	87.916	1,6%	
Wynik z działalności									
bankowej	2.745.425	100%	5.433.617	100%	5.601.808	100%	5.386.190	100%	

Źródło: Dane własne Banku

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Udział Banku w wyniku z działalności bankowej Grupy PKO BP prezentowanym w powyższej tabeli w każdym roku obrotowym 2001-2003 i w pierwszym półroczu 2004 r. wyniósł ponad 99%.

Bilans PKO BP determinuje zarówno wielkość sumy bilansowej jak również strukturę aktywów i pasywów Grupy PKO BP. Na koniec I półrocza 2004 r. relacja sumy bilansowej PKO BP do sumy bilansowej Grupy PKO BP wynosiła 99,82%.

W latach 2001-2002 zysk netto spółek zależnych Banku, konsolidowanych metodą pełną stanowił mniej niż 1,3% zysku Grupy PKO BP. W 2003 roku spółki te poniosły stratę, która stanowiła 3,5% kwoty zysku netto osiągniętego przez Grupę. Szczegółowe informacje dotyczące zysku netto spółek zależnych Banku zostały przedstawione w Rozdziale VIII, skonsolidowane sprawozdania finansowe, nota 58.

Udział spółek zależnych Banku w skonsolidowanym zysku netto Grupy PKO BP w pierwszym półroczu 2004 r. wyniósł 3,5% (dane własne Banku).

2.2.1 Główne składniki wyników działalności Grupy PKO BP

Przychody Grupy PKO BP pochodzą głównie z obsługi Klientów Bankowości Detalicznej, Klientów Bankowości Korporacyjnej, Klientów Obszaru Finansowania Nieruchomości, a także innych rodzajów działalności (w tym działalności na rynku pieniężnym i walutowym).

Obsługa Klientów Bankowości Detalicznej

Działalność Banku w zakresie obsługi Klientów Bankowości Detalicznej polega głównie na przyjmowaniu depozytów od klientów indywidualnych oraz udzielaniu kredytów konsumpcyjnych, jak również na obsłudze kart bankowych.

Portfel kredytów udzielonych klientom indywidualnym stanowił na dzień 30 czerwca 2004 r. około 21% całego portfela kredytowego Banku. Saldo depozytów przyjętych przez Bank od klientów indywidualnych stanowi znaczącą część łącznego salda depozytów i na dzień 30 czerwca 2004 r. wyniosło około 77% łącznego salda przyjętych przez Bank depozytów.

Przychody z tytułu działalności w zakresie bankowości detalicznej obejmują przychody z tytułu odsetek od kredytów udzielonych klientom indywidualnym oraz z tytułu opłat za obsługę kart bankowych, a także innych opłat. Na koszty działalności w zakresie obsługi Klientów Bankowości Detalicznej składają się głównie koszty z tytułu odsetek od depozytów przyjętych od klientów indywidualnych.

Obsługa Klientów Bankowości Korporacyjnej

Działalność Banku w zakresie obsługi Klientów Bankowości Korporacyjnej obejmuje działalność kredytową na rzecz klientów z sektora gospodarczego, budżetowego oraz małych i średnich przedsiębiorstw, przyjmowanie wkładów oraz emisję dopuszczonych do publicznego obrotu oraz przydzielanych w trybie oferty prywatnej dłużnych papierów wartościowych, a także obsługę kart bankowych.

Portfel kredytów udzielonych Klientom Bankowości Korporacyjnej Banku stanowił na dzień 30 czerwca 2004 r. około 39% portfela kredytowego Banku. Saldo depozytów tych klientów stanowiło natomiast około 14% całości salda depozytów przyjętych przez Bank na dzień 30 czerwca 2004 r.

Przychody z tytułu działalności kredytowej na rzecz Klientów Bankowości Korporacyjnej pochodzą głównie z tytułu odsetek z działalności Banku w zakresie obsługi Klientów Bankowości Korporacyjnej oraz składają się głównie z kosztów odsetkowych z tytułu depozytów przyjętych od Klientów Bankowości Korporacyjnej oraz banków, a także kosztów odsetkowych od pożyczanych środków.

Obsługa Klientów Obszaru Finansowania Nieruchomości

Oferta Banku w tym zakresie obejmuje kredyty hipoteczne i kredyty na potrzeby rynku nieruchomości, a także usługi dla klientów indywidualnych i instytucjonalnych rynku mieszkaniowego obejmujących spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i pośredników w obrocie nieruchomościami.

Portfel udzielonych przez Bank kredytów w ramach obsługi Klientów Obszaru Finansowania Nieruchomości stanowił na dzień 30 czerwca 2004 r. około 40% całości portfela kredytowego Banku. Na dzień 30 czerwca 2004 r. kwota przyjętych przez Bank depozytów w tym segmencie stanowiła około 9% łącznej kwoty przyjętych przez Bank depozytów.

Przychody z tytułu działalności Banku w ramach Obsługi Klientów Obszaru Finansowania Nieruchomości pochodzą głównie z odsetek od kredytów mieszkaniowych udzielonych klientom indywidualnym, oraz innych kredytów zabezpieczonych hipoteką. Sektor ten wykazywał w ostatnich latach znaczny wzrost. Koszty związane z działalnością Banku w ramach Obsługi Klientów Obszaru Finansowania Nieruchomości obejmują koszty z tytułu odsetek od przyjętych depozytów.

Działalność na rynku pieniężnym i walutowym

W ramach działalności na rynku pieniężnym i walutowym na dzień 31 grudnia 2003 r. Bank zarządzał aktywami o przybliżonej wartości 36 mld zł, składających się głównie z obligacji skarbowych i bonów skarbowych, jak również zobowiązaniami o wartości około 1 mld zł, na które składały się głównie depozyty złotówkowe i walutowe.

2.3 Obsługa Klientów Bankowości Detalicznej

2.3.1 Informacje ogólne

W zakresie obsługi Klientów Bankowości Detalicznej Bank oferuje klientom indywidualnym, tj. osobom fizycznym, usługi na potrzeby nie związane z działalnością gospodarczą, w podziale na:

- klientów detalicznych,
- klientów bankowości osobistej i prywatnej.

Za klientów bankowości osobistej Bank uznaje klientów, których średnie saldo środków pieniężnych na rachunkach w Grupie PKO BP wynosi co najmniej 50.000 zł ale poniżej 500.000 zł lub których średniomiesięczne wpływy na rachunki oszczędnościowe prowadzone w PKO BP wynoszą co najmniej 5.000 zł, ale poniżej 10.000 zł. Klientami bankowości prywatnej są natomiast klienci, których średnie saldo środków pieniężnych na rachunkach w Grupie PKO BP wynosi co najmniej 500.000 zł lub których średniomiesięczne wpływy na rachunki oszczędnościowe prowadzone w PKO BP wynoszą co najmniej 10.000 zł.

W dniu 30 czerwca 2004 r. Bank prowadził ponad 14,7 mln rachunków depozytowych Klientów Bankowości Detalicznej, w tym około 5 mln rachunków grupy Superkonto (w tym około 74 tys. rachunków Złote Konto i około 4,8 tys. rachunków Platinum) oraz 325 tys. rachunków internetowych (bieżących i terminowych).

Łączna wartość depozytów Klientów Bankowości Detalicznej wyniosła na 30 czerwca 2004 r. 54.703 mln zł, a należności z tytułu udzielonych kredytów brutto 8.220 mln zł.

Superkonto

W zakresie obsługi Klientów Bankowości Detalicznej najważniejszym produktem dla działalności Banku jest rachunek oszczędnościowo – rozliczeniowy „Superkonto”. Superkonto jest to produkt łączący w sobie ofertę depozytową wraz z kredytową, służący do przechowywania środków pieniężnych i przeprowadzania rozliczeń pieniężnych. W pakiecie, w którym centralnym produktem jest rachunek Superkonto, Bank oferuje szereg instrumentów i usług dodatkowych, takich jak: kredyt odnawialny, kredyt ratalny, saldo debetowe, zlecenia jednorazowych lub okresowych płatności, karty bankowe, przekazywanie historii rachunku na skrzynkę internetową oraz przekazywanie informacji o zmianie salda z wykorzystaniem SMS. Bank oferuje następujące rachunki typu Superkonto:

- Superkonto – typ podstawowy – dla klientów detalicznych,
- Złote Konto – dla klientów bankowości osobistej,
- Rachunek Platinum – dla klientów bankowości prywatnej,
- Superkonto Student – dla studentów,
- Superkonto Graffiti – dla młodzieży.

Bankowość osobista i prywatna

W ramach obsługi Klientów Bankowości Detalicznej Bank stworzył specjalne programy obsługi zamożnych klientów:

- „Program Bankowości Osobistej Aurum” obejmujący klientów posiadających rachunek Złote Konto
- „Program Bankowości Prywatnej Platinum” obejmujący klientów posiadających rachunek Platinum

W ramach Programów Aurum i Platinum Bank oferuje rozbudowany pakiet usług oraz zapewnia, między innymi: możliwość korzystania z osobistego doradcy, obsługę w wydzielonych pomieszczeniach oraz możliwość indywidualnego uzgadniania warunków transakcji. Program Aurum i Platinum obejmuje usługi i produkty z oferty: depozytowej (w postaci lokaty negocjowanej pozwalającej na lokowanie środków na każdy termin z możliwością negocjowania oprocentowania), kredytowej (odznaczającej się elastycznymi procedurami), rynku pieniężno-walutowego, rynku kapitałowego, jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych oraz kart bankowych. Klienci Aurum i Platinum mają także dostęp na preferencyjnych warunkach do ekskluzywnych usług i produktów niefinansowych, oferowanych przez zewnętrznych partnerów Banku w ramach tzw. „Programu Przywilejów”.

Program Platinum zapewnia klientom dodatkowe korzyści w porównaniu z ofertą Programu Aurum obejmujące, między innymi, dostęp do szerszej gamy produktów i usług związanych z rachunkiem Platinum oraz możliwość konstruowania oferty Banku pod indywidualne oczekiwania klienta.

2.3.1.1 Produkty depozytowe

Bank oferuje Klientom Bankowości Detalicznej następujące produkty depozytowe:

- Depozyty złotowe, w tym rachunki płatne na żądanie (obejmujące rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe Superkonto, konta Inteligo, obiegowe książeczki oszczędnościowe), lokaty terminowe (w tym lokaty terminowe Progresja i Fortuna) oraz umiejscowione książeczki oszczędnościowe na wkłady terminowe. Ponadto Bank oferuje klientom produkty depozytowe oferowane w ramach tzw. subskrypcji;

- Depozyty walutowe, w tym płatne na żądanie i terminowe.

Poniższa tabela przedstawia wartość depozytów złożonych w Banku przez Klientów Bankowości Detalicznej na koniec 2001, 2002, 2003 r. oraz pierwszego półrocza 2004 r. oraz wartość kosztów odsetek i prowizji poniesionych przez Bank w związku z powyższymi depozytami w latach 2001 – 2003 oraz w pierwszym półroczu 2004 r.

(w tys. zł)

	30.06.2004 ¹		31.12.2003		31.12.2002		31.12.2001	
	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%
Depozyty złotowe:	49.491.734	90,47%	51.030.296	90,98%	53.531.585	92,23%	55.099.380	92,93%
- płatne na każde żądanie	14.927.425	27,29%	14.780.056	26,35%	13.384.103	23,06%	12.066.176	20,35%
- terminowe	34.095.801	62,33%	35.797.736	63,82%	39.439.234	67,95%	41.836.139	70,56%
- inne (w tym odsetki)	468.508	0,85%	452.504	0,81%	708.248	1,22%	1.197.065	2,02%
Depozyty walutowe	5.210.825	9,53%	5.058.591	9,02%	4.510.544	7,77%	4.194.265	7,07%
- płatne na każde żądanie	1.421.418	2,60%	1.341.603	2,39%	1.148.664	1,98%	1.210.721	2,04%
- terminowe	3.779.963	6,91%	3.709.698	6,61%	3.352.362	5,78%	2.966.901	5,00%
- inne (w tym odsetki)	9.444	0,02%	7.290	0,01%	9.518	0,02%	16.643	0,03%
DEPOZYTY RAZEM	54.702.559	100%	56.088.887	100%	58.042.129	100%	59.293.645	100%
Koszty odsetek²	495.017	-	1.257.998	-	2.793.122	-	5.669.977	-
Koszty prowizji²	104.021	-	191.852	-	157.055⁴	-	145.892^{3,4}	-

Źródło: Dane własne Banku. Dane bez depozytów BDM oraz zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych.

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

² Za lata 2001-2003 i pierwsze półrocze 2004 r.

³ Dane szacunkowe.

⁴ Łącznie z opłatami na rzecz KIR S.A.

2.3.1.2 Produkty kredytowe

Bank oferuje Klientom Bankowości Detalicznej, w szczególności następujące kredyty konsumpcyjne: kredyty gotówkowe (w tym kredyty sezonowe), kredyty w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym Superkonto, kredyty na zakup towarów i usług, kredyty na zakup pojazdów i sprzętu technicznego, kredyty dla studentów, kredyty w ramach kart kredytowych kredyty na zakup papierów wartościowych oraz pożyczki lombardowe.

Największą część kredytów udzielanych przez Bank stanowią kredyty w rachunku bieżącym, które według stanu na koniec 2001, 2002 oraz 2003 r. stanowiły odpowiednio 53,8%, 60,8% oraz 66% całkowitego zadłużenia Klientów Bankowości Detalicznej. PKO BP jest wiodącym bankiem w udzielaniu preferencyjnych kredytów studenckich. Według stanu na koniec 2003 r. kredyty te stanowiły 12,1% wartości kredytów konsumpcyjnych udzielonych przez Bank Klientom Bankowości Detalicznej.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe informacje dotyczące wartości należności z tytułu kredytów brutto udzielonych przez Bank Klientom Bankowości Detalicznej według stanu na koniec 2001, 2002 i 2003 r. oraz na koniec pierwszego półrocza 2004 r. oraz wartość przychodów z tytułu odsetek i prowizji uzyskanych przez Bank z tytułu powyższych kredytów w latach 2001-2003 i w pierwszym półroczu 2004 r.

(w tys. zł)

Rodzaj kredytu	30.06.2004 ¹		31.12.2003		31.12.2002		31.12.2001	
	Saldo	%	Saldo	%	Saldo	%	Saldo	%
Kredyty gotówkowe (ogólnodostępne)	616.006	7,5	665.691	8,5	764.153	9,6	1.036.632	12,6
Kredyty w ROR i rachunku bieżącym, w tym m.in.	5.046.623	61,4	5.189.924	66,0	4.839.668	60,8	4.440.432	53,8
- Inteligo	6.041	0,1	1.262	0,0	32	0,0	-	-
- Superkonto	4.676.701	56,9	4.850.082	61,7	4.552.025	57,2	4.197.478	50,9
Kredyty bezgotówkowe, w tym:	669.932	8,2	808.303	10,3	1.260.682	15,9	1.865.435	22,6
- na zakup towarów i usług	84.766	1,0	112.761	1,4	222.953	2,8	422.109	5,1
- na zakup pojazdów i sprzętu technicznego	585.166	7,1	695.542	8,8	1.037.729	13,0	1.443.326	17,5
Kredyty sezonowe i promocyjne	641.201	7,8	86.327	1,1	158.158	2,0	120.042	1,5
Kredyty dla studentów, w tym:	1.037.011	12,6	961.216	12,2	864.481	10,9	732.591	8,9
- komercyjny	6.238	0,1	6.927	0,1	8.362	0,1	10.125	0,1
- preferencyjny ²	1.030.733	12,5	954.289	12,1	856.119	10,8	722.466	8,8
Kredyt kartowy (Visa oraz MasterCard)	128.434	1,6	78.709	1,0	-	-	-	-
Pozostałe kredyty	80.294	0,9	70.263	0,9	66.519	0,7	54.238	0,6
RAZEM KREDYTY KONSUMPCYJNE	8.219.501	100%	7.860.433	100%	7.953.661	100%	8.249.370	100%
Przychody z odsetek³	463.291	-	948.972	-	1.162.973	-	1.712.312	-
Przychody z prowizji³	97.304	-	214.260	-	133.713	-	93.838	-

Źródło: Dane własne Banku. Dane bez odsetek niezapadłych i zapadłych oraz pożyczki hipotecznej i kredytu konsolidacyjnego

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

² Z dopłatami z Funduszu Pożyczek i Kredytów Studenckich

³ Za lata 2001-2003 oraz pierwsze półrocze 2004 r.

Kredyty udzielone Klientom Bankowości Detalicznej zakwalifikowane przez Bank jako zagrożone według stanu na 30 czerwca 2004 r. wynosiły 933,1 mln zł i stanowiły 11,4% ogólnej wartości kredytów udzielonych tym klientom. Szczegółowe informacje na temat utworzonych rezerw, podziału należności zagrożonych oraz polityki Banku dotyczącej ryzyka kredytowego omówione zostały w pkt 3.3 niniejszego Rozdziału.

2.3.1.3 Inne produkty i usługi

Duża część przychodów prowizyjnych Banku – 81,7% za okres 1.01 - 30.06.2004 r. – w zakresie obsługi Klientów Bankowości Detalicznej pochodzi z prowizji pobieranych z tytułu działalności innej niż kredytowa.

Poniższa tabela przedstawia informacje o przychodach Banku z prowizji z tytułu innych produktów i usług oferowanych Klientom Bankowości Detalicznej w 2001, 2002 i 2003 r. oraz w I półroczu 2004 r.

(w tys. zł)

	01.01-30.06.2004 ¹	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Przychody prowizyjne z działalności innej niż kredytowa	433.631	781.283	653.420	536.717

Źródło: Dane własne Banku

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Obsługa transakcyjna

Największa część przychodów z działalności innej niż kredytowa pochodzi z tytułu opłat i prowizji za prowadzenie rachunków, realizację poleceń przelewów, usługi w zakresie krajowych i zagranicznych rozliczeń pieniężnych oraz operacji kasowych.

Karty bankowe

Bank oferuje Klientom Bankowości Detalicznej szeroki wachlarz kart bankowych. Są to karty wydawane w ramach trzech międzynarodowych organizacji płatniczych: Visa (karty debetowe, obciążeniowe i kredytowe), MasterCard (karty kredytowe) oraz Diners Club (karty obciążeniowe). Bank wydaje także partnerskie karty kredytowe we współpracy z PKN Orlen S.A. w ramach programu lojalnościowego VITAY. Rodzaj kart oferowanych klientom jest zróżnicowany w poszczególnych segmentach Klientów Bankowości Detalicznej.

Na dzień 30 czerwca 2004 r. Bank obsługiwał 4,953 mln kart dla Klientów Bankowości Detalicznej. Przez karty obsługiwane rozumie się liczbę kart ważnych na koniec okresu sprawozdawczego zarejestrowanych w systemach zarządzania kartami Banku.

Do kart PKO Visa Gold oraz kart kredytowych Banku dołączany jest pakiet ubezpieczeń zawierający (w zależności od typu karty), między innymi, ubezpieczenie na życie, ubezpieczenie związane z podróżami zagranicznymi oraz ubezpieczenie assistance, a także ubezpieczenie mienia zakupionego przy pomocy kart. Bank współpracuje w tym zakresie z następującymi ubezpieczycielami: TUiR Warta, STU na Życie Ergo Hestia S.A. oraz Commercial Union TUO S.A. Posiadacze kart Diners Club korzystają z pakietu ubezpieczeń AIG Poland, z którym to ubezpieczycielem bezpośrednio współpracuje w tym zakresie Diners Club Polska.

Dystrybucja produktów ubezpieczeniowych

Bank oferuje Klientom Bankowości Detalicznej posiadającym rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe możliwość przystąpienia do ubezpieczeń PZU, PZU Życie oraz Polisa-Życie. Produkty ubezpieczeniowe oferowane w placówkach Banku we współpracy z PZU i PZU Życie obejmują w szczególności: (i) ubezpieczenie mieszkania, (ii) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym, oraz (iii) ubezpieczenie na życie, w którym dostępność poszczególnych wariantów ubezpieczenia (Superopieka, Superopieka Gold oraz Superopieka Platinum) zależy od rodzaju konta posiadanego przez klienta Banku. Ponadto, Bank oferuje klientom możliwość przystąpienia do Bankowego Ubezpieczenia Grupowego na Życie PKO GWARANCJA we współpracy z Polisa-Życie. Od rozpoczęcia sprzedaży w 2002 r. do ubezpieczenia tego przystąpiło ponad 200 tys. osób.

Umowy ubezpieczenia, na podstawie których Bank oferuje powyższe produkty zostały opisane w pkt 11.6.2 Rozdziału V.

Pozostałe produkty i usługi

Uzupełnieniem podstawowej działalności Banku w zakresie obsługi Klientów Bankowości Detalicznej jest sprzedaż za pośrednictwem sieci dystrybucyjnej Banku usług finansowych świadczonych przez spółki Grupy PKO BP i jednostki współzależne, w tym uczestnictwo w OFE Bankowy zarządzanym przez PTE Bankowy, usługi deweloperskie oraz jednostki uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym zarządzanym przez PKO/CS TFI (patrz pkt 2.8 niniejszego Rozdziału).

2.4 Obsługa Klientów Bankowości Korporacyjnej

2.4.1 Informacje ogólne

W zakresie obsługi Klientów Bankowości Korporacyjnej Bank oferuje usługi następującym klientom:

- małym i średnim przedsiębiorcom, tj. przedsiębiorcom o rocznych przychodach netto ze sprzedaży lub rocznych budżetach do 5 mln zł;
- klientom korporacyjnym tj.: (a) podmiotom osiągającym roczne przychody netto ze sprzedaży na poziomie nie mniejszym niż 5 mln zł, z wyjątkiem banków; (b) jednostkom szczebla rządowego i samorządowego wraz z jednostkami okołobudżetowymi oraz (c) innym instytucjom niekomercyjnym o budżetach od 5 mln zł;

W dniu 30 czerwca 2004 r. Bank obsługiwał około 403 tys. Klientów Bankowości Korporacyjnej, w tym około 390 tys. klientów MiSP (w tym około 260 tys. klientów posiadających rachunki typu Partner

oraz 35 tys. klientów korzystających z kont Inteligo dla klientów MiSP) oraz około 13 tys. klientów korporacyjnych, w tym około 8 tys. jednostek rządowych i samorządowych oraz okołobudżetowych.

Według stanu na 30 czerwca 2004 r. zaangażowanie kredytowe wobec Klientów Bankowości Korporacyjnej wynosiło 15.530,9 mln zł, z czego 46,4% dotyczyło sektora publicznego. Wartość przyjętych depozytów wyniosła łącznie 9.962,8 mln zł.

2.4.2 Obsługa małych i średnich przedsiębiorców

Bank jako jedna z pierwszych instytucji na rynku przedstawił kompleksową ofertę dla klientów MiSP pod nazwą marketingową Biznes Partner. Klienci MiSP są zaliczani w ramach wewnętrznej struktury organizacyjnej Banku do pionu bankowości detalicznej. Klientom MiSP oferowany jest pakiet Biznes Partner oraz jego branżowe odmiany. Do czasu pełnego wdrożenia segmentacji wyniki finansowe MiSP prezentowane są w ramach informacji o Klientach Bankowości Korporacyjnej.

Rachunek bieżący typu Partner

Podstawową ofertą dla klientów MiSP jest pakiet produktów i usług typu Partner, zapewniający kompleksową obsługę finansową firmy. W pakiecie typu Partner centralnym produktem jest rachunek bieżący typu Partner, który w docelowym modelu obsługi MiSP będzie podstawowym rachunkiem oferowanym tej grupie klientów.

Rachunek typu Partner przeznaczony jest do przechowywania i gromadzenia środków pieniężnych w złotych oraz przeprowadzania bieżących rozliczeń pieniężnych związanych z prowadzoną działalnością. W ramach pakietu Partner Bank oferuje obok standardowych usług związanych bezpośrednio z rachunkiem szereg instrumentów i usług dodatkowych, takich jak: kredyt i pożyczki przeznaczone dla MiSP, karty bankowe (w tym pierwszą na polskim rynku kartę kredytową dla MiSP), przekazywanie historii rachunku na skrzynkę internetową oraz przekazywanie informacji o zmianie salda z wykorzystaniem SMS.

Bank oferuje następujące rachunki typu Partner:

- Biznes Partner – dla klientów prowadzących działalność gospodarczą i zarobkową,
- Agro Partner – dla klientów działających w branżach związanych z rolnictwem,
- Medyk Partner – dla klientów działających w branżach związanych z ochroną zdrowia.

Produkty dla beneficjentów unijnych programów pomocowych

Bank oferuje klientom produkty, których celem jest finansowanie przedsięwzięć ze współudziałem środków z funduszy przedakcesyjnych Unii Europejskiej. Ponadto, Bank przygotował ofertę pod nazwą Program Europejski adresowaną do beneficjentów unijnych programów pomocowych, zarówno przedakcesyjnych, jak i poakcesyjnych, działających w oparciu o fundusze strukturalne Unii Europejskiej. W ramach programu Bank oferuje klientom sektora MiSP przede wszystkim produkty umożliwiające dogodne finansowanie kosztów realizacji projektów, takie jak: kredyty na pokrycie wkładu własnego realizatora projektu oraz kredyty pomostowe, służące do prefinansowania kosztów refundowanych. Oprócz instrumentów kredytowych Bank oferuje także beneficjentom unijnych programów pomocowych możliwość otwarcia i obsługi rachunku projektu, kompleksową obsługę rozliczeniową oraz szereg instrumentów dodatkowych, takich jak: akredytywa dokumentowa, gwarancja i instrumenty ograniczające ryzyko walutowe. Produkty Programu Europejskiego oferowane klientom MiSP są dostosowywane do indywidualnych potrzeb beneficjentów.

2.4.3 Obsługa klientów korporacyjnych

Współpraca z klientami korporacyjnymi jest realizowana na podstawie indywidualnie negocjowanych umów i ma na celu budowanie związków klienta z Bankiem o charakterze długoterminowym. Tego rodzaju relacje (związki) tworzone są w wyniku oferowanej klientowi możliwie najszerszej gamy produktów, a także pożądanego przez niego sposobu obsługi. Bank koncentruje usługi dla klientów korporacyjnych w wyspecjalizowanych placówkach Banku oraz podejmuje szereg działań sprzyjających personalizacji obsługi.

Oferta Banku kierowana do klientów korporacyjnych jest na bieżąco dostosowywana do ich oczekiwań i standardów rynkowych. Poza standardowymi usługami związanymi z rachunkiem bankowym obejmuje ona w szczególności: depozyty automatyczne, lokaty negocjowane, kredyty w rachunku bieżącym, kredyty obrotowe i inwestycyjne, obsługę płatności masowych (w tym System Wirtualnych Rachunków Kontrahenckich), cash collection (konsolidacja środków dla klientów o rozbudowanej strukturze organizacyjnej), lokaty terminowe i lokaty krótkoterminowe, dyskonto weksli w obrocie zagranicznym,

zawieranie umów ramowych o udzielanie gwarancji bankowych i poręczeń wekslowych, oraz emisje papierów dłużnych, akredytywy i gwarancje.

Ponadto, Bank jest także organizatorem i uczestnikiem wielu kredytów konsorcjalnych. Na dzień 30 czerwca 2004 r. Bank był członkiem 27 konsorcjów bankowych, w ramach których jego łączne zaangażowanie kredytowe wyniosło 3.403,4 mln. zł. W 2003 r. Bank uczestniczył i zorganizował 6 konsorcjów kredytowych.

Produkty dla klientów korporacyjnych, beneficjentów funduszy Unii Europejskiej

Podobnie jak w przypadku MiSP, Bank oferuje klientom korporacyjnym produkty z oferty Programu Europejskiego opisanego w punkcie 2.4.2 niniejszego Rozdziału. Produkty Programu Europejskiego oferowane klientom korporacyjnym są indywidualnie dostosowywane do potrzeb beneficjentów, przy czym – z uwagi na większe w stosunku do MiSP zróżnicowanie wewnętrzne tej grupy klientów i wynikającą stąd znaczną różnorodność ich potrzeb – występują istotne modyfikacje wobec oferty standardowej.

2.4.4 Produkty kredytowe

Bank oferuje Klientom Bankowości Korporacyjnej kredyty złotowe (w tym kredyty w rachunku bieżącym, obrotowe i inwestycyjne) oraz kredyty dewizowe (obrotowe i inwestycyjne). W ofercie Banku skierowanej do Klientów Bankowości Korporacyjnej znajdują się ponadto kredyty preferencyjne z dopłatami do oprocentowania ze środków budżetu państwa.

Dla posiadaczy rachunku bieżącego typu Partner opracowano ofertę kredytową, obejmującą: kredyt w rachunku bieżącym typu Partner, kredyt Auto Partner, pożyczkę Partner oraz kredyt inwestycyjny Hipoteka udzielany na finansowanie inwestycji dotyczących nieruchomości związanych z wykonywaną działalnością.

Według stanu na 30 czerwca 2004 r. wartość należności z tytułu kredytów brutto Klientów Bankowości Korporacyjnej wynosiła 15.530,9 mln zł, co stanowiło 39,4% kredytów ogółem udzielonych przez Bank.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe informacje dotyczące wartości należności z tytułu kredytów brutto udzielonych przez Bank Klientom Bankowości Korporacyjnej według stanu na koniec 2001, 2002 i 2003 oraz na koniec pierwszego półrocza 2004 r. oraz wartości przychodów z tytułu odsetek i prowizji uzyskanych przez Bank z tytułu powyższych kredytów w latach 2001–2003 oraz w pierwszym półroczu 2004 r.

(w tys. zł)

Kredyty dla Klientów Bankowości Korporacyjnej	30.06.2004 ¹		31.12.2003		31.12.2002		31.12.2001	
	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%
Kredyty dla przedsiębiorców:	7.714.632	49,67%	8.291.282	51,41%	7.946.906	58,01%	8.121.236	69,86%
Kredyty złotowe	6.493.697	41,81%	6.720.172	41,67%	6.426.095	46,91%	6.541.345	56,27%
kredyt w rachunku bieżącym	1.491.725	9,60%	1.409.369	8,74%	1.496.903	10,93%	1.626.525	13,99%
kredyty obrotowe	1.522.213	9,80%	2.004.172	12,43%	1.905.847	13,91%	1.334.273	11,48%
Kredyty inwestycyjne	2.621.503	16,88%	2.517.563	15,61%	2.217.036	16,18%	2.426.493	20,87%
pozostałe kredyty	858.256	5,53%	789.068	4,89%	806.309	5,89%	1.154.054	9,93%
Kredyty dewizowe	1.220.935	7,86%	1.571.110	9,74%	1.520.811	11,10%	1.579.891	13,59%
kredyty obrotowe	228.963	1,48%	491.837	3,05%	511.021	3,73%	613.241	5,27%
Kredyty inwestycyjne	963.327	6,20%	1.044.781	6,48%	972.944	7,10%	958.580	8,25%
pozostałe kredyty	28.645	0,18%	34.492	0,21%	36.846	0,27%	8.070	0,07%
Kredyty dla budżetów i jedn. sam. ter.	7.199.482	46,36%	7.217.250	44,76%	5.246.746	38,31%	3.009.357	25,88%
Kredyty dla instytucji finansowych²	616.764	3,97%	618.175	3,83%	504.713	3,68%	495.103	4,26%

Razem kredyty dla Klientów Bankowości Korporacyjnej	15.530.878	100%	16.126.707	100%	13.698.365	100%	11.625.696	100%
Przychody z tytułu odsetek³	435.197	-	812.042	-	995.106	-	1.476.791	-
Przychody z tytułu prowizji³	46.998	-	91.874	-	86.011	-	78.233	-

Źródło: Dane własne Banku. Dane nie obejmują kredytów gospodarczych dla spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych i deweloperów. Kredyty te są prezentowane w ramach obszaru finansowania nieruchomości. Dane bez odsetek niezapadłych i zapadłych.

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

² Innych niż banki.

³ Za lata 2001-2003 oraz za pierwsze półrocze 2004 r.

Kredyty udzielone Klientom Bankowości Korporacyjnej zaklasyfikowane przez Bank jako zagrożone według stanu na 30 czerwca 2004 r. wynosiły 2.240,4 mln zł i stanowiły 14,4% ogólnej wartości kredytów udzielonych klientom korporacyjnym. Szczegółowe informacje na temat polityki kredytowej wobec Klientów Bankowości Korporacyjnej, utworzonych rezerw, podziału należności zagrożonych oraz polityki Banku dotyczącej ryzyka kredytowego omówione zostały w pkt 3.3 Rozdziału V.

2.4.5 Produkty depozytowe

Bank oferuje Klientom Bankowości Korporacyjnej pełen zakres produktów depozytowych, zarówno bieżących jak i terminowych. W ofercie depozytowej Banku skierowanej do Klientów Bankowości Korporacyjnej znajdują się następujące produkty:

- Depozyty złotowe, w tym: rachunki bieżące, a dla MiSP rachunki bieżące typu Partner i konta internetowe Inteligo, oraz lokaty terminowe, w tym lokaty negocjowane i depozyty automatyczne,
- Depozyty walutowe, w tym rachunki bieżące oraz lokaty terminowe, w tym lokaty negocjowane, depozyt automatyczny.

Poniższa tabela przedstawia wartość depozytów złożonych w Banku przez Klientów Bankowości Korporacyjnej na koniec 2001, 2002, 2003 r. oraz na koniec pierwszego półrocza 2004 r. oraz wartość kosztów odsetek i prowizji poniesionych przez Bank w związku z powyższymi depozytami w latach 2001 - 2003 i w pierwszym półroczu 2004 r.

	(w tys. zł)							
	30.06.2004 ¹		31.12.2003		31.12.2002		31.12.2001	
	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%	Wartość	%
Depozyty złotowe, w tym:	9.464.771	95,00%	8.768.835	96,00%	7.035.375	96,08%	6.009.277	97,29%
- płatne na żądanie	6.340.161	63,64%	5.725.311	62,68%	5.286.413	72,19%	4.515.972	73,12 %
- terminowe	3.106.734	31,18%	3.029.844	33,17%	1.735.383	23,7%	1.481.888	23,99%
- inne (w tym odsetki)	17.876	0,18%	13.680	0,15%	13.579	0,19%	11.417	0,18%
Depozyty walutowe	498.066	5%	365.146	4,00%	287.167	3,92%	167.415	2,71%
- płatne na żądanie	234.853	2,36%	206.113	2,26%	162.601	2,22%	144.910	2,35%
- terminowe	262.761	2,64%	158.815	1,74%	124.431	1,7%	22.387	0,36%
- inne (w tym odsetki)	452	0,0	218	0,0	135	0,0	118	0,0

Razem depozyty Klientów Bankowości Korporacyjnej	9.962.837	100%	9.133.981	100%	7.322.542	100%	6.176.692	100%
Koszty odsetek²	119.510	-	186.050	-	181.472	-	374.029	-
Koszty prowizji²	10.514	-	14.327	-	6.482	-	3.335³	-

Źródło: Dane własne Banku. Dane uwzględniają depozyty klientów finansowych innych niż banki, nie uwzględniają zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych oraz pozostałych zobowiązań budżetu.

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

² Za lata 2001-2003 oraz za pierwsze półrocze 2004 r.

³ Dane szacunkowe.

2.4.6 Inne produkty i usługi

Duża część przychodów prowizyjnych Banku – 81,9% za okres 1.01–30.06.2004 r. – w zakresie działalności korporacyjnej pochodzi z tytułu prowizji z działalności innej niż kredytowa, w tym za realizację poleceń przelewów, prowadzenie rachunków, obsługę kart bankowych dokonywanie krajowych i zagranicznych rozliczeń pieniężnych oraz za inne czynności bankowe.

Poniższa tabela przedstawia informacje o przychodach Banku z prowizji z tytułu innych usług oferowanych Klientom Bankowości Korporacyjnej według stanu na koniec 2001, 2002 i 2003 r. oraz na koniec pierwszego półrocza 2004 r.

	30.06.2004¹	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Przychody prowizyjne z działalności innej niż kredytowa	212.854	386.817	299.432	272.928

Źródło: Dane własne Banku

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Karty bankowe

Bank oferuje Klientom Bankowości Korporacyjnej szereg kart bankowych. Są to karty wydawane w ramach dwóch międzynarodowych organizacjach płatniczych: Visa (karty debetowe) oraz MasterCard (karty debetowe i obciążeniowe). Ponadto od 1 czerwca 2004 r. Bank, jako pierwszy na polskim rynku usług bankowych, rozpoczął wydawanie karty kredytowej dla MiSP – PKO Euro Biznes.

Na dzień 30 czerwca 2004 r. Bank obsługiwał około 188 tys. kart dla Klientów Bankowości Korporacyjnej.

Dla kart PKO MasterCard Business i PKO Visa Business Electron dołączany jest pakiet ubezpieczeń zawierający (w zależności od typu karty), między innymi, ubezpieczenie na życie, ubezpieczenie związane z podróżami zagranicznymi oraz ubezpieczenie assistance. Bank współpracuje w tym zakresie z TUiR Warta.

Emisja papierów dłużnych na rynku publicznym i niepublicznym

Bank w zakresie obsługi klientów korporacyjnych świadczy usługi związane z emisją papierów dłużnych na rynku publicznym i niepublicznym, obejmujące m.in. emisję korporacyjnych papierów wartościowych (obligacji korporacyjnych), bonów wekslowych oraz obligacji komunalnych.

Ponadto, Bank świadczy usługi w zakresie zawierania transakcji na rynku wtórnym bonów wekslowych, bonów skarbowych, obligacji korporacyjnych oraz komunalnych.

W 2003 r. Bank zawarł 6 umów emisji korporacyjnych dłużnych papierów wartościowych (w ramach, których Bank pełni funkcje: organizatora emisji, agenta rynku pierwotnego i wtórnego, agenta ds. płatności, depozytariusza, podmiotu prowadzącego ewidencję), w tym trzy umowy z gwarancją objęcia emisji, o łącznej wartości 1.318,5 mln zł oraz 11 umów emisji obligacji komunalnych o łącznej wartości 85,1 mln zł.

Pozostałe produkty i usługi

Uzupełnieniem podstawowej działalności w zakresie obsługi Klientów Bankowości Korporacyjnej jest sprzedaż za pośrednictwem sieci dystrybucyjnej Banku usług finansowych świadczonych przez spółki z Grupy PKO BP oraz jednostki współzależne, w tym jednostki funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez PKO/CS TFI, usługi leasingowe oraz usługi deweloperskie (patrz pkt 2.8 niniejszego Rozdziału).

2.4.7 Działalność inwestycyjna na rynku instrumentów dłużnych innych niż wyemitowane przez Skarb Państwa i NBP

W ramach obszaru bankowości korporacyjnej Bank prowadzi działalność inwestycyjną na rynku instrumentów dłużnych innych niż wyemitowane przez Skarb Państwa i NBP. Działalność ta polega na gwarantowaniu organizowanych przez Bank emisji obligacji samorządów terytorialnych oraz emisji obligacji korporacyjnych i bonów wekslowych przez klientów korporacyjnych Banku. Łączna wartość nabytych przez Bank instrumentów dłużnych innych niż wyemitowane przez Skarb Państwa i NBP według stanu na 30 czerwca 2004 r. wynosiła 1.540,2 mln zł.

2.5 Obsługa Klientów Obszaru Finansowania Nieruchomości

Obsługa finansowa rynku mieszkaniowego jest tradycyjnym obszarem działalności PKO BP. Oferta Banku w zakresie finansowania nieruchomości skierowana jest do klientów indywidualnych oraz klientów instytucjonalnych rynku mieszkaniowego obejmujących: spółdzielnie mieszkaniowe, deweloperów, wspólnoty mieszkaniowe i pośredników w obrocie nieruchomościami. W strukturze organizacyjnej Banku Obsługa Klientów Obszaru Finansowania Nieruchomości należy do obszaru bankowości detalicznej.

W ramach obsługi Klientów Obszaru Finansowania Nieruchomości Bank oferuje swoim klientom następujące podstawowe produkty:

- Kredyty na finansowanie nieruchomości oraz inne produkty kredytowe zabezpieczone na nieruchomościach,
- Kredyty gospodarcze dla klientów instytucjonalnych rynku mieszkaniowego,
- Produkty depozytowe związane z budownictwem mieszkaniowym.

W ramach obsługi klientów Obszaru Finansowania Nieruchomości Bank oferuje kredyty zabezpieczone hipoteką denominowane w PLN, EURO, USD oraz CHF.

Ponadto Bank obsługuje Kredyty Starego Portfela udzielone do 31 marca 1996 r. w ramach realizacji przez Bank polityki mieszkaniowej państwa.

2.5.1 Kredyty na finansowanie nieruchomości i inne produkty kredytowe zabezpieczone hipoteką

Kredyty mieszkaniowe dla klientów indywidualnych

Podstawowym produktem dla klientów indywidualnych w obszarze finansowania nieruchomości jest kredyt mieszkaniowy Własny Kąt, występujący w następujących opcjach:

- *Hipoteczny* – kredyt na sfinansowanie celów mieszkaniowych (w tym na budowę domu, zakup działki, domu lub mieszkania, wykupienie mieszkania, jego remont lub wykończenie),
- *Lokatorski* – kredyt przeznaczony na finansowanie mniejszych celów mieszkaniowych (w tym celów remontowych),
- *Biznes* – kredyt na budowę, zakup, remont domu lub mieszkania przeznaczonych na wynajem.

Docelowym zabezpieczeniem kredytu Własny Kąt Hipoteczny oraz Własny Kąt Biznes jest hipoteka na finansowanej lub innej nieruchomości. Do momentu prawomocnego wpisu hipoteki zabezpieczeniem kredytu może być: ubezpieczenie kredytu, weksel, poręczenie lub inne zabezpieczenia akceptowane przez Bank. Kredyt Własny Kąt Lokatorski nie musi być zabezpieczony hipoteką. Zabezpieczeniem może być ubezpieczenie kredytu, weksel, hipoteka, poręczenie lub inne zabezpieczenia akceptowane przez Bank.

Okres spłaty kredytu Własny Kąt Hipoteczny wynosi do 30 lat, kredytu Własny Kąt Lokatorski do 10 lat, a kredytu Własny Kąt Biznes do 15 lat.

Pozostałe produkty kredytowe zabezpieczone hipoteką

Wśród pozostałych produktów kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach Bank oferuje pożyczkę hipoteczną i kredyt konsolidacyjny. Docelowym zabezpieczeniem tych produktów jest hipoteka na nieruchomości. Do czasu prawomocnego wpisu hipoteki, przejściowe zabezpieczenie stanowić może ubezpieczenie kredytu lub inne zabezpieczenie akceptowane przez Bank.

Pożyczka hipoteczna jest to pożyczka, która może zostać przeznaczona na dowolny cel.

Kredyt konsolidacyjny jest to długoterminowy kredyt przeznaczony na spłatę kredytów oraz innych udokumentowanych zobowiązań finansowych nie związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą. Kredyt konsolidacyjny może być przeznaczony na spłatę kredytów, debetów, zadłużeń na kartach kredytowych itp. Ponadto, nie więcej niż 25% kredytu można przeznaczyć na inne dowolne cele (nie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej).

Kredyty dla klientów instytucjonalnych rynku mieszkaniowego

Podstawowym produktem oferowanym klientom instytucjonalnym rynku mieszkaniowego w obszarze finansowania nieruchomości jest kredyt inwestorski Nowy Dom. Jest to kredyt przeznaczony m.in. na realizację inwestycji mieszkaniowych, jak również na remonty i modernizację istniejących zasobów mieszkaniowych oraz na spłatę kredytu wcześniej zaciągniętego na realizację celów mieszkaniowych, finansowanie kosztów zakupu lub oddania w użytkowanie wieczyste działki budowlanej, na której znajdują się budynki i inne urządzenia należące do spółdzielni mieszkaniowej.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje na temat wartości należności z tytułu kredytów brutto udzielonych przez Bank Klientom Obszaru Finansowania Nieruchomości na finansowanie nieruchomości oraz innych produktów kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach na koniec 2001, 2002, 2003 r. oraz na koniec pierwszego półrocza 2004 r.

(w tys. zł)

	30.06.2004¹	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Kredyty mieszkaniowe dla klientów indywidualnych brutto, w tym:	10.978.208	10.066.661	7.318.606	5.634.672
- w zł	6.357.789	5.269.147	3.039.090	3.110.131
- w innych walutach	4.620.419	4.797.514	4.279.516	2.524.541
Pozostałe kredyty zabezpieczone hipoteką brutto, w tym ² :	1.002.050	823.988	446.839	-
- w zł	616.577	449.381	130.036	-
- w innych walutach	385.473	374.607	316.803	-
Kredyty dla klientów instytucjonalnych rynku mieszkaniowego brutto, w tym:	465.121	451.819	492.988	510.090
- w zł	412.616	387.705	351.905	291.450
- w innych walutach	52.505	64.114	141.083	218.640
Kredyty brutto ogółem, w tym:	12.445.379	11.342.468	8.258.433	6.144.762
- w zł	7.386.982	6.106.233	3.521.031	3.401.581
- w innych walutach	5.058.397	5.236.235	4.737.402	2.743.181
Przychody z tytułu odsetek³	391.186	669.220	662.779	845.434
Przychody z tytułu prowizji³	34.688	69.697	60.800	44.232

Źródło: Dane własne Banku

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w notcie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

² Pożyczka hipoteczna jest oferowana przez Bank począwszy od 2002 r., natomiast kredyt konsolidacyjny począwszy od 2004 r. (stan na 30.06.2004 r. obejmuje pożyczkę hipoteczną w kwocie 924.090 tys. zł oraz kredyt konsolidacyjny w kwocie 77.960 tys. zł).

³ Za lata 2001-2003 oraz okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2004 r.

Kredyty Starego Portfela

Z chwilą wydzielenia w 1987 r. z NBP, PKO BP przejął określone w przepisach prawa zadania w zakresie udzielania kredytów na budownictwo mieszkaniowe spółdzielniom mieszkaniowym i osobom fizycznym. Kredyty te, nazywane Kredytami Starego Portfela udzielane były do 31 marca 1996 r. Wszystkie Kredyty Starego Portfela nominowane są w złotych polskich.

Zmiana zasad oceny jakości Kredytów Starego Portfela oraz dostosowanie zasad rachunkowości Banku do standardów międzynarodowych były powodem poniesienia przez Bank straty w roku 1998 i w konsekwencji rozpoczęcia Programu Naprawczego. Głównym elementem Programu Naprawczego w obszarze Kredytów Starego Portfela było przyznanie PKO BP pomocy przez Skarb Państwa polegającej na objęciu poręczeniem 90% zobowiązań, stanowiących około 95% łącznej kwoty zobowiązań z tytułu Kredytów Starego Portfela. W rezultacie poręczenie Skarbu Państwa objęło 85,5% łącznej wartości Kredytów Starego Portfela. Szczegółowe informacje na temat Programu Naprawczego zostały przedstawione w pkt 7.4 Rozdziału IV.

Ponadto, Bank jest zobowiązany do administrowania zadłużeniem klientów w stosunku do budżetu państwa (które według stanu na 30 czerwca 2004 r. wynosiło około 7,9 mld zł) oraz do dokonywania rozliczeń wynikających z Ustawy o Pomocy Państwa w Spłacie Niektórych Kredytów Mieszkaniowych i Ustawy o Poręczeniu Kredytów Mieszkaniowych.

Poniższa tabela przedstawia informacje o wysokości zadłużenia z tytułu Kredytów Starego Portfela według stanu na koniec 2001, 2002 i 2003 r. oraz na koniec pierwszego półrocza 2004 r. i o przychodach z tytułu odsetek i prowizji od tych kredytów w ciągu ostatnich trzech lat obrotowych i w okresie od 01.01–30.06.2004 r.

	(w tys. zł)			
	30.06.2004 ¹	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Kredyty brutto, w tym	3.235.475	3.387.785	3.669.220	3.974.033
- kapitał	1.246.518	1.333.475	1.510.795	1.698.110
- skapitalizowane odsetki	1.988.957	2.054.310	2.158.425	2.275.923
Przychody z tytułu odsetek²	136.618	293.313	424.146	701.111
Przychody z tytułu prowizji²	3.211	4.694	5.003	5.225

Źródło: Dane własne Banku. Dane bez odsetek zapadłych i niezapadłych.

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w notcie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

² Za lata 2001-2003 oraz za pierwsze półrocze 2004 r.

Należności wynikające z zagrożonych kredytów na finansowanie nieruchomości i innych produktów kredytowych zabezpieczonych hipoteką (bez Kredytów Starego Portfela) wyniosły na dzień 30 czerwca 2004 r. 782,8 mln zł, co stanowiło 6,3% ogólnej wartości powyższych kredytów brutto. Natomiast należności wynikające z Kredytów Starego Portfela w sytuacji zagrożonej na 30 czerwca 2004 r. wynosiły 268,4 mln zł i stanowiły 8,3% ogólnej wartości brutto Kredytów Starego Portfela. Szczegółowe informacje na temat utworzonych rezerw, podziału należności zagrożonych oraz polityki Banku dotyczącej ryzyka kredytowego omówione zostały w pkt 3.3 Rozdziału V.

2.5.2 Oferta kompleksowej obsługi klientów rynku mieszkaniowego

Bank na podstawie wieloletniej współpracy, postrzegając spółdzielnie mieszkaniowe jako ważnych klientów zarówno w obszarze działalności depozytowej jak i kredytowej stworzył i wprowadził w 2001 r. „Ofertę kompleksowej obsługi spółdzielni mieszkaniowych”. Oferta ta zawiera całościowy pakiet wszystkich usług oferowanych spółdzielniom oraz ich zarządom i członkom spółdzielni.

Od 2003 r. ofertą tą objęci zostali także deweloperzy i pośrednicy sprzedaży nieruchomości. W 2004 r. została wprowadzona oferta dla wspólnot mieszkaniowych w postaci pakietu usług bankowych „Nasza wspólnota”. Nowym rozwiązaniem organizacyjnym, służącym poprawie jakości obsługi było powołanie doradców klienta odpowiadających za stałe doskonalenie współpracy i wyspecjalizowanych w aktywnej sprzedaży produktów i usług bankowych.

Oferta Banku skierowana do klientów instytucjonalnych rynku mieszkaniowego obejmuje ponadto kredyty gospodarcze udzielane na cele niezwiązane bezpośrednio z budownictwem mieszkaniowym, których saldo na dzień 31 grudnia 2001 r. wyniosło 45,0 mln zł, na 31 grudnia 2002 r. wyniosło 47,0 mln zł, na 31 grudnia 2003 r. wyniosło 31,6 mln zł, na 30 czerwca 2004 r. wyniosło 29,6 mln zł, a prowizje od tych kredytów w pierwszym półroczu 2004 r. wynosiły 157 tys. zł.

2.5.3 Produkty depozytowe związane z budownictwem mieszkaniowym

W ramach obsługi rynku mieszkaniowego Bank oferuje produkty depozytowe zarówno dla klientów indywidualnych jak i instytucjonalnych rynku mieszkaniowego.

Oferta Banku w tym zakresie obejmuje książeczki mieszkaniowe, mieszkaniowy rachunek powierniczy oraz depozyty klientów instytucjonalnych rynku mieszkaniowego (spółdzielni, wspólnot mieszkaniowych, deweloperów oraz pośredników w obrocie nieruchomościami).

Książeczki mieszkaniowe

Bank obsługuje trzy rodzaje książeczek mieszkaniowych:

- Książeczki mieszkaniowe z premią gwarancyjną wystawione przed 24 października 1990 r.
- Książeczki mieszkaniowe bez premii gwarancyjnej wystawione pomiędzy 24 października 1990 r. a 31 stycznia 2002 r.
- Książeczki mieszkaniowe bez premii gwarancyjnej wystawione od 1 lutego 2002 r.

Książeczki z prawem do premii gwarancyjnej były otwierane do dnia wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 października 1990 r. w sprawie udzielenia dotacji na wypłatę premii gwarancyjnej od wkładów oszczędnościowych na budownictwo mieszkaniowe (Dz. U. nr 72, poz. 424), które uregulowało kwestię udzielania dotacji budżetu państwa w formie premii gwarancyjnej. Właściciel książeczki z premią gwarancyjną może uzyskać premię gwarancyjną w celu zrefundowania nakładów poniesionych na cele mieszkaniowe lub na sfinansowanie procesu inwestycyjnego.

W 2002 r. do oferty Banku wprowadzone zostały nowe zasady oszczędzania na książeczkach mieszkaniowych polegające m.in. na zróżnicowaniu oprocentowania w zależności od zadeklarowanego okresu oszczędzania. Od wprowadzenia nowych zasad oszczędzania na książeczkach mieszkaniowych, zgromadzono depozyty w wysokości około 2,1 mld zł. Według stanu na 30 czerwca 2004 r. na rachunkach około 2,1 mln książeczek mieszkaniowych zgromadzone były oszczędności w wysokości 4.643,4 mln zł (łącznie z naliczonymi odsetkami). Około 84% rachunków stanowiły książeczki z prawem do premii gwarancyjnej z budżetu państwa.

Mieszkaniowy rachunek powierniczy

Mieszkaniowy rachunek powierniczy przeznaczony jest dla klientów indywidualnych i instytucjonalnych. Służy on do deponowania środków pieniężnych przeznaczonych na inwestycję mieszkaniową co gwarantuje stronom umowy, że zgromadzone środki zostaną wypłacone po spełnieniu warunków określonych w zawartej umowie.

Poniższa tabela przedstawia wartość depozytów związanych z działalnością w obszarze finansowania nieruchomości przyjętych przez Bank na koniec 2001, 2002, 2003 r. oraz na koniec pierwszego półrocza 2004 r. Poniższa tabela obejmuje również dane dotyczące oszczędnościowo-kredytowego rachunku mieszkaniowego Pierwszy Wkład, oferowanego przez Bank do 8 kwietnia 2004 r.

	(w tys. zł)			
	30.06.2004 ¹	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Depozyty złotowe klientów indywidualnych (z naliczonymi odsetkami), w tym:				
na książeczkach wystawionych przed 1.02.2002 r.	5.022.676	4.613.362	3.336.795	2.657.554
Koszty odsetek ²	2.531.962	2.584.647	2.652.671	2.657.554
Koszty prowizji ²	74.954	135.799	151.426	242.172
Koszty prowizji ²	613 ³	1.701 ³	3.134 ^{3,4}	1.496 ^{3,4}
Depozyty klientów instytucjonalnych (spółdzielni, wspólnot, deweloperów)	1.737.567 ⁵	1.707.639	1.253.432	1.200.678
Koszty odsetek ²	23.397	37.140	54.062	71.491
Koszty prowizji ²	130	83	43	43 ³

Źródło: Dane własne Banku. Dane nie uwzględniają zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych.

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

² Za lata 2001-2003 oraz za pierwsze półrocze 2004 r.

³ Dane szacunkowe.

⁴ Łącznie z opłatami na rzecz KIR S.A.

⁵ W tym 801 tys. zł depozytów walutowych.

2.5.4 Pozostałe produkty i usługi

Część przychodów Banku w ramach obszaru finansowania nieruchomości pochodzi z tytułu prowizji pobieranych m.in. za realizację poleceń przelewów i innych płatności, prowadzenie rachunków, z tytułu

obsługi kart bankowych, dokonywanie krajowych i zagranicznych rozliczeń pieniężnych, operacji kasowo-skarbowych oraz za inne czynności bankowe.

Poniższa tabela przedstawia przychody Banku z prowizji z tytułu pozostałych usług świadczonych w ramach obszaru finansowania nieruchomości

	(w tys. zł)			
	01.01-30.06.2004 ¹	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Przychody prowizyjne z działalności innej niż kredytowa	19.116	41.461	31.182	20.276 ²

Źródło: Dane własne Banku.

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w notcie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

² Dane szacunkowe.

2.6 Działalność na rynku pieniężnym i walutowym

W ramach działalności na rynku pieniężnym i walutowym Bank zarządza aktywami, których wartość na koniec 2003 r. wynosiła około 36 mld zł, obejmującymi przede wszystkim długo- i krótkoterminowe obligacje skarbowe oraz pasywami o wartości około 1 mld zł (obejmujące głównie depozyty w złotych i walutach obcych). Operacje na rynku pieniężnym i walutowym dzielą się na operacje na portfelu bankowym i operacje na portfelu handlowym.

Działalność na portfelu bankowym

Działalność na portfelu bankowym obejmuje: zarządzanie płynnością Banku, zarządzanie ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej.

Zarządzanie płynnością/inwestowanie nadwyżek

Zarządzanie płynnością obejmuje, oprócz typowych transakcji lokacyjno-depozytowych i innych transakcji związanych z zarządzaniem bieżącą płynnością Banku, działalność inwestycyjną polegającą na lokowaniu długoterminowych nadwyżek generowanych w działalności depozytowej innych obszarów Banku w dłużne papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa i NBP oraz na rynku międzybankowym. Z uwagi na wysoki poziom nadwyżek złotych działalność inwestycyjna miała dużo większe znaczenie dla portfela bankowego niż zarządzanie bieżącą płynnością. Przychody z aktywów skarbowych i wynik na transakcjach zabezpieczających wartość godziwą tych aktywów stanowią istotną część wyniku finansowego Banku. Wielkość portfela bankowego przesądza również o tym, że Bank odgrywa znaczącą rolę na złotowym rynku pieniężnym i rynku skarbowych papierów wartościowych.

Zarządzanie ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej generowanym przez portfel bankowy stanowi, z uwagi na wielkość tego portfela i charakter utrzymywanych w nim aktywów, bardzo ważny element działalności. Dużą rolę w zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej odgrywają instrumenty pochodne takie jak FRA (forward rate agreement) i IRS (interest rate swap).

Ryzyko walutowe zarządzane jest głównie poprzez operacje bilansowe polegające na zrównoważeniu zobowiązań i należności w walutach obcych.

Działalność na portfelu handlowym

Działalność handlowa dzieli się na działalność na rynku międzybankowym oraz działalność z klientami niebankowymi.

Działalność na rynku międzybankowym, oprócz operacji dokonywanych na własny rachunek w celach spekulacyjnych, obejmuje obsługę transakcji na potrzeby portfela bankowego i transakcji wynikających z transakcji z klientami niebankowymi. Obsługa ta polega na pośredniczeniu między rynkiem hurtowym z jednej strony oraz portfelem bankowym i pozycjami generowanymi przez operacje klientowskie z drugiej. Obsługa klientów niebankowych polega na zawieraniu indywidualnie negocjowanych transakcji typu wymiana walut (w tym transakcje terminowe), depozyty, kupno/sprzedaż bonów skarbowych i innych papierów dłużnych oraz transakcje FRA.

Bank posiada status Dealera Rynku Pieniężnego, dzięki czemu jest bezpośrednim uczestnikiem operacji finansowych przeprowadzanych przez NBP oraz status Dealera Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW), który upoważnia do bezpośredniego uczestnictwa w aukcjach bonów i obligacji skarbowych.

Poniższa tabela prezentuje portfel aktywów skarbowych Banku:

(w tys. zł)

	30.06.2004 ¹	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Papiery wartościowe	25.854.496	27.912.240	26.717.208	24.529.244
portfel handlowy	491.008	871.774	510.050	76.109
portfel bankowy	25.363.488	27.040.466	26.207.157	24.453.135
Lokaty międzybankowe	10.850.155	7.860.802	11.102.129	13.789.172
Papiery wartościowe z przyrzeczeniem odkupu	0	283.713	545.961	0
Przychody odsetkowe ²	980.915	2.241.501	3.517.454	5.491.024
Wynik na operacjach finansowych	91.708	119.938	8.438	-680
Wynik z pozycji wymiany	175.233	532.165	874.885	737.154
Fundusz z aktualizacji i wyceny portfela DDS	-137.887	7.000	498.104	0

Źródło: Dane własne Banku

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

² W przychodach z tytułu odsetek uwzględniono kwoty z tytułu dyskonta/premii od obligacji.

Poniższa tabela przedstawia wartość nominalną otwartych pozycji brutto, będących sumą wartości bezwzględnych pozycji dłużnych i krótkich, w instrumentach pochodnych¹.

(w tys. zł)

	30.06.2004 ²	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
FRA (<i>forward rate agreement</i>)	43.679.000	29.125.000	21.345.000	700.000
IRS (<i>interest rate swap</i>)	29.198.000	12.855.000	200.000	0
FX SWAP ³	7.252.371	5.782.228	12.490.016	10.398.225
FX FUTURES oraz FX FORWARD	66.709	81.850	36.171	1.112
FX OPTIONS ⁴	360.880	223.913	0	0

Źródło: Dane własne Banku

¹ Dane dotyczące segmentu działalności skarbowej Banku na rynku międzybankowym.

² Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

³ Suma środków wydanych w pierwszej wymianie transakcji FX SWAP.

⁴ Działalność na opcjach walutowych polega na zabezpieczaniu opcji wbudowanych w produkty depozytowe Banku.

2.7 Pozostała działalność Banku

2.7.1 Działalność na rynku kapitałowym

Działalność Banku na rynku kapitałowym koncentruje się na zarządzaniu inwestycjami kapitałowymi Banku, w tym w szczególności inwestycjami związanymi z rozwojem Grupy Kapitałowej. Łączna wartość bilansowa akcji i udziałów będących w posiadaniu Banku na koniec grudnia 2003 r. wyniosła 730,7 mln zł, w tym: wartość akcji i udziałów stanowiących finansowe aktywa trwałe – 344 mln zł oraz wartość akcji mniejszościowych – 386,7 mln zł.

2.7.2 Usługi maklerskie oferowane przez Bankowy Dom Maklerski PKO BP

Bankowy Dom Maklerski PKO BP świadczy usługi maklerskie na rynku kapitałowym od 1992 r. jako wyodrębniona finansowo i organizacyjnie jednostka Banku.

BDM oferuje w ramach swojej działalności szeroki zakres usług, a w szczególności:

- oferowanie papierów wartościowych w publicznym obrocie,
- prowadzenie rachunków papierów wartościowych,
- nabywanie i sprzedaż papierów wartościowych we własnym imieniu i na rachunek dającego zlecenie,
- pełnienie funkcji agenta emisji obligacji Skarbu Państwa,
- zarządzanie portfelem klienta na zlecenie,
- doradztwo inwestycyjne i analizy finansowe,
- pełnienie funkcji animatora rynku i animatora emitenta na GPW oraz pełnienie funkcji organizatora obrotu na CeTO.

Klientami BDM są krajowi inwestorzy indywidualni i instytucjonalni.

2.8 Usługi finansowe oraz usługi deweloperskie świadczone przez jednostki podporządkowane Banku

Wpływ jednostek podporządkowanych Banku na wyniki skonsolidowane jest znikomy. Wynik netto spółek zależnych Banku w wyniku skonsolidowanym Grupy PKO BP za I półrocze 2004 r. stanowił (według danych własnych Banku) 2,5%.

2.8.1 Uczestnictwo w OFE Bankowy

Grupa PKO BP oferuje uczestnictwo w Bankowym OFE zarządzanym przez PTE Bankowy. Na dzień 30 czerwca 2004 r. wartość aktywów netto zarządzanych przez PTE Bankowy wynosiła 1.642,75 mln zł, zaś liczba członków wynosiła ponad 403 tys.

2.8.2 Usługi leasingowe

BFL świadczy usługi leasingu operacyjnego oraz finansowego w zakresie środków transportu, maszyn, urządzeń oraz nieruchomości a także innych usług pośrednictwa finansowego. Szczególnymi usługami BFL są: usługa BanCar Leasing, dotycząca leasingu samochodów osobowych oraz ciężarowych oraz usługa Bankowy Wynajem umożliwiającą długoterminowy wynajem samochodów. Usługi BFL oferowane są za pośrednictwem sieci sprzedaży Banku, na podstawie odrębnie zawartej umowy oraz poprzez jednostki organizacyjne BFL – Centralę, 14 oddziałów, jedną filię oraz autoryzowanych przedstawicieli. W 2003 r. BFL zawarł 3.718 umów, oddając w leasing środki trwałe o łącznej wartości 285,2 mln zł. W I półroczu 2004 r. BFL zawarł 1.883 umowy, oddając w leasing środki trwałe o łącznej wartości 178,5 mln zł.

2.8.3 Usługi deweloperskie

PKO Inwestycje zajmuje się działalnością deweloperską. Na dzień sporządzenia Prospektu, PKO Inwestycje samodzielnie lub poprzez swoje spółki zależne zajmowała się realizacją następujących projektów inwestycyjnych:

- Osiedle Marina w Warszawie – we wrześniu 2003 r. spółka Fort Mokotów (spółka zależna od PKO Inwestycje) rozpoczęła sprzedaż jednostek mieszkalnych realizowanych w ramach projektu. W czerwcu 2004 r. spółka Fort Mokotów otrzymała prawomocną decyzję o pozwoleniu na budowę II, III i IV etapu inwestycji. Obecnie prowadzone są wstępne prace budowlane dotyczące II etapu realizowanej inwestycji (roboty ziemne). Rozpoczęcie oddawania poszczególnych etapów właścicielom mieszkań i apartamentów nastąpi w roku 2005, a zakończy się w 2006 roku. Również w roku 2006 zostaną oddane do użytku domy jednorodzinne i rezydencje,
- Miasteczko Wilanów w Warszawie – w celu realizacji inwestycji w marcu 2004 r. PKO Inwestycje oraz Prokom Investments zawiązały spółkę celową Wilanów Investments z 51% udziałem PKO Inwestycje. Wilanów Investments w maju 2004 r. zakupił grunt pod realizację inwestycji. Na dzień sporządzenia Prospektu Wilanów Investments prowadzi prace projektowe związane z wydaniem pozwolenia na budowę. Na dzień aktualizacji prospektu Spółka uzyskała pozwolenie na budowę I etapu inwestycji i dnia 15 września 2004 roku rozpoczęła sprzedaż mieszkań I etapu,
- Osiedle Trzy Gracie w Sopocie – inwestycja realizowana jest przez spółkę PKO Inwestycje. Inwestor uzyskał decyzję o pozwoleniu na użytkowanie zespołu zabudowy mieszkaniowo-usługowej „Trzy Gracie” w Sopocie. Sprzedaż lokali jest na etapie finalnym. Całkowite rozliczenie inwestycji planowane jest na koniec IV kwartału 2004 roku.

W wyniku realizacji powyższych inwestycji, PKO Inwestycje zamierza uzyskiwać przychody ze sprzedaży nieruchomości wybudowanych w ich ramach oraz z tytułu usług wynajmu powierzchni mieszkalnych czy biurowych oraz z zarządzania nimi.

2.8.4 Zarządzanie funduszami inwestycyjnymi

Grupa PKO BP oferuje jednostki funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez PKO/CS TFI. Na dzień 30 czerwca 2004 r. PKO/CS TFI zarządzało pięcioma funduszami inwestycyjnymi posiadającymi aktywa o łącznej wartości około 3.677,9 mln zł, co daje PKO/CS TFI 11% udział w rynku funduszy inwestycyjnych. Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych zarządzanych przez PKO/CS TFI sprzedawane są m.in. za pośrednictwem sieci placówek Banku.

Oferta funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez PKO/CS TFI obejmuje jednostki uczestnictwa w następujących otwartych funduszach inwestycyjnych: PKO Credit Suisse Skarbowy, PKO Credit Suisse Obligacji, PKO Credit Suisse Stabilnego Wzrostu, PKO Credit Suisse Zrównoważony oraz PKO Credit Suisse Akcji.

Ponadto, PKO/CS TFI oferuje klientom następujące programy inwestycyjne - Plan Systematycznego Oszczędzania oraz Program Rentier.

2.8.5 Usługi związane z transakcjami bezgotówkowymi

CEUP eService oferuje usługi przede wszystkim na rzecz Banku w zakresie pozyskiwania punktów handlowych, w których dokonywane są transakcje w oparciu o karty płatnicze (akceptantów), zarządzenia siecią terminali POS, przetwarzania danych o transakcjach bezgotówkowych dokonywanych przy użyciu kart bankowych oraz w zakresie autoryzowania transakcji wypłat gotówki w terminalach POS zainstalowanych w agencjach Banku.

2.8.6 Oferowanie usług bankowych na terytorium Ukrainy

Grupa PKO BP oferuje usługi bankowe na Ukrainie od dnia 26 sierpnia 2004 r. (tj. od daty nabycia przez PKO BP akcji KBU). Przedmiotem działalności KBU na Ukrainie jest przyjmowanie lokat gotówkowych oraz udzielanie kredytów, otwieranie i prowadzenie rachunków bankowych, transakcje walutowe, obrót papierami wartościowymi w imieniu klientów oraz działalność powiernicza na zlecenie.

3 ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W BANKU

3.1 Zarządzanie ryzykiem

Działalność Banku prowadzi do powstawania ryzyka kredytowego, rynkowego i operacyjnego. Dlatego też, Bank uważa skuteczne zarządzanie ryzykiem za kluczowy element zarządzania bankiem, który istotnie wpływa na konkurencyjność i pozycję rynkową Banku.

System zarządzania ryzykiem w PKO BP, który istnieje w Banku od kilku lat, jest w pełni zintegrowany z procesami planowania i kontroli zarządzania, jest przedmiotem ciągłych usprawnień i dostosowania do nowych źródeł i czynników ryzyka bankowego.

3.2 Kluczowe zasady zarządzania ryzykiem stosowane przez Bank

Proces zarządzania ryzykiem nadzorowany jest przez Radę Nadzorczą, która regularnie otrzymuje informacje o najważniejszych ekspozycjach Banku na ryzyko oraz o najważniejszych działaniach podejmowanych przez Bank w odniesieniu do tych ryzyk.

Zarząd odpowiada za strategię zarządzania ryzykiem Banku, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem, natomiast za operacyjne zarządzanie ryzykiem odpowiadają jednostki i komórki organizacyjne Banku.

Celem zarządzania ryzykiem w Banku jest stworzenie warunków dla rentownej działalności Banku, podejmowanej przy akceptowalnym poziomie ryzyka. Cele zarządzania ryzykiem, zasady, kompetencje oraz procedury określone są w przepisach wewnętrznych Banku. Zasadą określającą podział obowiązków w ramach tego procesu jest rozdzielenie funkcji kontrolnych od funkcji decyzyjnych, generujących ryzyko bankowe.

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym w PKO BP składają się następujące czynności:

- identyfikacja polegająca na określeniu źródeł ryzyka zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku,
- pomiar ryzyka,
- systemowe zarządzanie ryzykiem polegające na planowaniu działań, wydawaniu rekomendacji i zaleceń, tworzeniu procedur i narzędzi wspomagających,
- monitorowanie polegające na ciągłym nadzorowaniu wysokości podejmowanego przez Bank ryzyka w oparciu o przyjęte metodologie pomiaru ryzyka,
- raportowanie obejmujące cykliczne informowanie o profilu ryzyka i podjętych działaniach.

Zarządzanie operacyjne ryzykiem rynkowym jak również zarządzanie aktywami i pasywami Banku wspiera Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, którego zadaniem jest wydawanie w tym zakresie rekomendacji Zarządowi oraz podejmowanie decyzji odnoszących się do zarządzania aktywami i pasywami Banku.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym pojedynczej transakcji wspierają komitety kredytowe funkcjonujące na różnych szczeblach struktury organizacyjnej Banku.

3.3 Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe w PKO BP rozumiane jest jako ryzyko poniesienia straty finansowej spowodowanej brakiem zdolności klienta do obsługi długu albo odmową klienta wypełnienia podjętych zobowiązań finansowych wobec Banku.

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym

Bank w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym kieruje się następującymi zasadami:

- każda transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- pomiar ryzyka kredytowego potencjalnych oraz zawartych transakcji kredytowych dokonywany jest cyklicznie z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców,
- sporządzona ocena ryzyka kredytowego jest poddawana dodatkowej weryfikacji przez niezależne służby oceny ryzyka kredytowego,
- ryzyko kredytowe jest w PKO BP dywersyfikowane pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- decyzje kredytowe mogą podejmować jedynie osoby do tego uprawnione.

Monitorowanie i klasyfikacja ekspozycji kredytowych

Bieżące monitorowanie oraz dywersyfikacja ekspozycji kredytowych są kluczowe dla procesu zarządzania ryzykiem kredytowym. Monitoring dokonywany jest w oparciu o kryteria terminowości spłat, sytuacji finansowej klientów oraz jakości zabezpieczeń, zgodnie z przepisami zewnętrznymi.

Bank tworzy rezerwy celowe na ryzyko kredytowe obciążające jednostkowe ekspozycje kredytowe, uwzględniając wartość zabezpieczeń zmniejszających podstawę tworzenia rezerw celowych.

Strukturę i jakość portfela kredytowego wg stanu na dzień 30 czerwca 2004 r. przedstawia poniższa tabela.

(w tys. zł)

	Kredyty brutto	W kategorii normalnej	W kategorii pod obserwacją	Kredyty zagrożone		
				poniżej standardu	wątpliwe	stracone
Kredyty konsumpcyjne	8.219.501	7.286.380	n.d.	68.754	26.394	837.973
Kredyty „nowe” mieszkaniowe	12.445.379	11.447.014	215.551	204.375	83.859	494.580
Kredyty „stare” mieszkaniowe	3.235.475	2.908.849	58.252	111.931	22.404	134.039
Kredyty gospodarcze	15.560.455	12.450.805	869.247	269.162	340.602	1.630.639
Kredyty łącznie	39.460.810	34.093.048	1.143.050	654.222	473.259	3.097.231

Źródło: Dane własne Banku. Dane bez odsetek zapadłych i niezapadłych.

Poniżej przedstawiono informację o poziomie rezerw na portfel kredytowy PKO BP

(w tys. zł)

	30.06. 2004 ¹		31.12.2003		31.12.2002		31.12.2001	
	Brutto	stan rezerw celowych	brutto	stan rezerw celowych	brutto	stan rezerw celowych	brutto	stan rezerw celowych
Kredyty ogółem, w tym	39.460.810	2.516.209	38.748.985	2.575.014	33.626.638	2.517.999	30.038.854	2.052.370
Normalne	34.093.047	-	32.474.277	-	27.229.764	-	24.290.456	-
Pod obserwacją	1.143.050	12.970	1.519.493	9.724	1.599.174	6.585	1.654.247	1.750
Zagrożone:	4.224.713	2.503.239	4.755.215	2.565.290	4.797.700	2.511.414	4.094.151	2.050.620
- poniżej standardu	654.222	27.320	799.133	62.494	933.714	94.444	851.808	99.477
- wątpliwe	473.260	94.057	724.449	112.519	624.726	167.391	851.679	257.512
- stracone	3.097.231	2.381.862	3.231.633	2.390.277	3.239.260	2.249.579	2.390.664	1.693.631

Źródło: Dane własne Banku. Dane bez odsetek zapadłych i niezapadłych.

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Wewnętrzny system scoringowy i ratingowy

Bank stosuje i rozwija metody pomiaru ryzyka kredytowego oparte o metody kredytowej wartości zagrożonej (CVaR). W metodach tych Bank dokonuje oszacowania stóp niewypłacalności, oczekiwanych strat kredytowych oraz wartości zagrożonej.

Biorąc pod uwagę znaczenie systemów ratingowych wykorzystywanych do oceny adekwatności kapitałowej, Bank rozwija własne wewnętrzne systemy ratingowe w kierunku ich pełnej zgodności z metodami zaawansowanymi Nowej Umowy Kapitałowej.

Działalność kredytowa w ramach bankowości detalicznej

Kredyty udzielane osobom prywatnym stanowią istotną część portfela kredytowego Banku, stanowiąc na koniec 2003 r. około 20% wartości całego portfela kredytowego Banku. Ocena ryzyka kredytowego kredytów konsumpcyjnych dokonywana jest przed podjęciem decyzji kredytowej i obejmuje ocenę zdolności oraz wiarygodności kredytowej klientów. W ramach oceny wiarygodności kredytowej dokonuje się analizy dotychczasowej historii kredytowej klienta oraz wystawiana jest ocena scoringowa przy wykorzystaniu stworzonego przez Bank systemu informatycznego. Bank rozwija intensywnie możliwości oceny ryzyka kredytowego osób prywatnych przez wdrażanie metod scoringu behawioralnego.

Poniższa tabela zawiera podstawowe informacje o jakości portfela kredytów konsumpcyjnych:

(w tys. zł)

	Stan na			
	30.06. 2004 ¹	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Kredyty ogółem, w tym	8.219.501	7.860.433	7.953.661	8.249.370
Kredyty zagrożone:	933.121	976.657	1.146.850	1.190.953
<i>poniżej standardu</i>	68.754	74.869	131.784	250.443
<i>wątpliwe</i>	26.394	32.256	73.388	213.422
<i>stracone</i>	837.973	869.532	941.678	727.088
Udział kredytów zagrożonych w portfelu	11,4%	12,4%	14,4%	14,4%
Wynik na rezerwach celowych	28.021	19.939	-156.143	-311.348

Źródło: Dane własne Banku. Dane bez odsetek zapadłych i niezapadłych.

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w notcie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

W 2003 r. jakość portfela kredytów konsumpcyjnych znacząco poprawiła się. Spadła wartość kredytów zagrożonych, obniżył się udział kredytów zagrożonych w portfelu ogółem oraz znacząco poprawił się wynik na rezerwach celowych.

Działalność kredytowa w ramach bankowości korporacyjnej

Bank systematycznie rozwija swoją działalność w obszarze Klientów Bankowości Korporacyjnej. Kredyty gospodarcze stanowią około 40% wartości całego portfela kredytowego Banku.

Ocena wniosków kredytowych Klientów Bankowości Korporacyjnej dokonywana jest na podstawie wewnętrznego systemu ratingowego, w ramach którego oceniana jest sytuacja finansowa klienta i ryzyko transakcji kredytowej.

System ratingowy wykorzystywany przez Bank uwzględnia specyficzny charakter poszczególnych segmentów klientów, w tym rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej oraz stosowane standardy w zakresie sprawozdawczości finansowej. Ocena ratingowa, zarówno na etapie udzielania, jak i na etapie monitorowania kredytów, jest dokonywana przy wykorzystaniu stworzonego przez Bank systemu informatycznego.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie informacji o jakości portfela kredytów gospodarczych (w tym kredytów udzielanych klientom rynku mieszkaniowego):

(w tys. zł)

	Stan na			
	30.06.2004 ¹	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Kredyty ogółem, w tym	15.560.455	16.158.299	13.745.322	11.670.689
Kredyty zagrożone:	2.240.404	2.593.195	2.558.683	1.876.930
poniżej standardu	269.162	323.671	500.975	346.036
wątpliwe	340.603	561.386	355.234	349.063
stracone	1.630.639	1.708.138	1.702.474	1.181.831
Udział kredytów zagrożonych w portfelu	14,4%	16,0%	18,6%	16,1%
Wynik na rezerwach celowych	-60.010	-50.134	-318.386	-388.710

Źródło: Dane własne Banku. Dane bez odsetek zapadłych i niezapadłych.

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Jakość portfela kredytów udzielonych Klientom Bankowości Korporacyjnej uległa poprawie. W 2003 r. spadł znacząco udział kredytów zagrożonych w całym portfelu kredytowym oraz nastąpił znaczący spadek obciążenia wyniku Banku rezerwami celowymi.

Działalność kredytowa w ramach obszaru finansowania nieruchomości (Kredyty Nowego Portfela)

Bank dynamicznie zwiększa swój portfel kredytów mieszkaniowych, które na koniec 2003 r. stanowiły ok. 30% wartości całego portfela kredytowego. Tempo wzrostu tego portfela sięga 35% rocznie.

Kredyty mieszkaniowe charakteryzują się długoterminowym okresem spłaty. Kredyty Nowego Portfela udzielane są Klientom Bankowości Detalicznej (ok. 95% tego portfela) oraz Klientom Bankowości Korporacyjnej.

Podjęcie decyzji kredytowej dotyczącej kredytowania osoby prywatnej poprzedza ocena zdolności kredytowej i wiarygodności kredytowej klienta. Do oceny wiarygodności tych klientów Bank wykorzystuje swoje własne systemy scoringowe.

Klienci instytucjonalni ubiegający się o kredyty mieszkaniowe są oceniani w sposób analogiczny jak inni klienci ubiegający się o kredyty gospodarcze.

Poniższa tabela zawiera podstawowe informacje o jakości Kredytów Nowego Portfela.

(w tys. zł)

	Stan na			
	30.06.2004 ¹	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Kredyty ogółem, w tym	12.445.379	11.342.468	8.258.435	6.144.762
Kredyty zagrożone:	782.814	832.826	673.187	470.235
poniżej standardu	204.375	228.220	185.319	136.571
wątpliwe	83.859	93.455	111.725	205.865
stracone	494.580	511.151	376.143	127.799
Udział kredytów zagrożonych w portfelu	6,3%	7,3%	8,2%	7,7%
Wynik na rezerwach celowych	55.853	-116.890	-75.904	-86.805

Źródło: Dane własne Banku. Dane bez odsetek zapadłych i niezapadłych.

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

W 2003 r. udział kredytów zagrożonych w nowym portfelu kredytowym był niższy niż udział kredytów zagrożonych w całkowitym portfelu kredytowym Banku. W latach 2002-2003 utrzymywało się stabilne obciążenie wyniku odpisami na rezerwy celowe na poziomie ok. 1% średniej wartości Kredytów Nowego Portfela.

Kredyty na finansowanie nieruchomości (Kredyty Starego Portfela)

Udział Kredytów Starego Portfela w portfelu kredytowym ogółem ulega ciągłemu zmniejszeniu. Na koniec 2003 r. kredyty te stanowiły prawie 10% wartości tego portfela.

Znacząca część Kredytów Starego Portfela (ok. 95%) objęta jest poręczeniem Skarbu Państwa do wysokości 90% wartości każdego kredytu objętego poręczeniem.

Poniższa tabela przedstawia podstawowe informacje o jakości Kredytów Starego Portfela:

(w tys. zł)

	Stan na			
	30.06.2004 ¹	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Kredyty ogółem, w tym	3.235.475	3.387.785	3.669.220	3.974.033
Kredyty zagrożone:	268.374	352.537	418.980	556.033
poniżej standardu	111.931	172.373	115.636	118.758
wątpliwe	22.404	37.352	84.379	83.329
stracone	134.039	142.812	218.965	353.946
Udział kredytów zagrożonych w portfelu	8,3%	10,4%	11,4%	14,0%
Wynik na rezerwach celowych	431	3.006	6.274	98.907

Źródło: Dane własne Banku. Dane bez odsetek zapadłych i niezapadłych.

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Portfel Kredytów Starego Portfela charakteryzuje się zmniejszeniem poziomu zaangażowania Banku. Spadek kredytów zagrożonych następuje szybciej niż całego portfela, co świadczy o pozytywnych efektach przeprowadzanej restrukturyzacji tego portfela.

Koncentracja ryzyka kredytowego

Ryzyko koncentracji kredytowej jest osobnym i niezwykle ważnym czynnikiem ryzyka kredytowego. Dlatego też koncentracja w portfelu kredytowym poddawana jest szczególnemu monitoringowi w podziale na branże gospodarki, regiony geograficzne i poszczególnych kredytobiorców.

Koncentracja branżowa

W Banku funkcjonuje system limitowania zaangażowań branżowych polegający na wprowadzaniu dodatkowych warunków, które muszą być spełnione przy zawieraniu umów kredytowych z klientami prowadzącymi działalność w limitowanych branżach.

Poniższa tabela zawiera podstawowe informacje o koncentracji branżowej (wg sekcji PKD) kredytów udzielonych Klientom Bankowości Korporacyjnej:

(w tys. zł)

	Stan na			
	30.06.2004 ¹	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Kredyty gospodarcze, wg sekcji PKD: ²	14.720.016	15.366.398	12.929.114	10.887.380
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	361.493	359.882	373.055	362.032
B. Rybolówstwo i rybactwo	3.365	3.857	2.968	3.070
C. Górnictwo i kopalnictwo	121.659	255.741	308.502	305.567
D. Przetwórstwo przemysłowe	1.920.537	2.393.079	2.267.040	2.237.531
E. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	1.405.445	1.561.439	1.374.576	1.296.153
F. Budownictwo	433.509	375.480	498.846	546.221
G. Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli [...].	1.412.038	1.360.475	1.385.463	1.481.641
H. Hotele i restauracje	211.513	157.504	106.561	87.853
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	318.638	381.204	291.342	501.716
J. Pośrednictwo finansowe	152.368	164.940	377.788	411.352
K. Obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i usługi...	1.009.244	959.648	529.663	508.849
L. Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne [...].	7.146.537	7.177.925	5.207.103	2.987.504
M. Edukacja	49.818	48.337	41.986	40.733
N. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	52.301	52.102	49.468	44.021
O. Pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna	121.551	114.785	114.753	73.137

Źródło: Dane własne Banku. Dane bez odsetek zapadłych i niezapadłych.

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w notce dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

² Obejmuje kredyty gospodarcze o wartości przekraczającej 100 tys. zł, stanowiące ok. 95% portfela kredytów gospodarczych.

Ryzyko koncentracji branżowej Banku jest niewielkie. Największe zaangażowanie występuje wobec sekcji L Administracja publiczna [...], obejmującej głównie jednostki budżetu centralnego oraz jednostki samorządu terytorialnego obciążone niskim poziomem ryzyka kredytowego. Udział tej sekcji w portfelu kredytów gospodarczych (bez dwóch podmiotów budżetu centralnego wyłączonych spod limitu koncentracji wierzytelności) według stanu na 30 czerwca 2004 r. wyniósł około 16%. Kolejna, pod względem udziału w portfelu (około 13%) sekcja D Przetwórstwo przemysłowe charakteryzuje się wysoką różnorodnością działalności prowadzonej przez podmioty do niej zaliczone, co zmniejsza ryzyko związane z koncentracją portfela. Trzecią pod względem udziału w portfelu (ponad 9%) jest sekcja G Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli [...]. Udział pozostałych sekcji w portfelu kredytów gospodarczych nie przekracza 30%.

Koncentracja geograficzna

Poniższa tabela zawiera podstawowe informacje o koncentracji geograficznej (wg regionu, w którym udzielony został kredyt):

	(w tys. zł)				
	Stan na				
	30.06.2004 ¹	%	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Kredyty ogółem, w tym region	39.460.810		38.748.985	33.626.638 ²	30.701.230 ³
<i>mazowiecki</i>	10.977.025	27,8	11.098.234	8.698.310	6.927.389
<i>podlaski</i>	926.802	2,3	862.870	725.842	626.523
<i>kujawsko-pomorski</i>	2.022.630	5,1	2.003.070	1.757.508	1.564.919
<i>pomorski</i>	1.733.796	4,4	1.566.004	1.354.285	1.198.505
<i>śląsko-opolski</i>	5.160.454	13,1	4.916.779	4.304.336	3.707.279
<i>małopolsko-świętokrzyski</i>	2.720.425	6,9	2.563.148	2.326.035	1.963.755
<i>lubelsko-podkarpacki</i>	2.897.715	7,3	2.852.997	2.618.597	2.436.742
<i>łódzki</i>	2.515.117	6,4	2.482.011	2.346.975	2.209.293
<i>warmińsko-mazurski</i>	1.363.510	3,4	1.308.312	1.188.963	1.117.478
<i>wielkopolski</i>	3.706.731	9,4	3.571.324	3.214.453	3.099.335
<i>zachodniopomorski</i>	2.158.295	5,5	2.298.140	1.994.835	1.652.463
<i>dolnośląski</i>	3.138.857	8,0	3.223.414	3.092.412	2.710.971
<i>pozostałe</i>	139.453	0,4	2.682	4.087	1.486.578

Źródło: Dane własne Banku. Dane bez odsetek zapadłych i niezapadłych.

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w notce dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

² Łącznie z pozostałymi jednostkami

³ Dane dotyczą należności

Koncentracja geograficzna jest niewielka i nie powoduje ona wzrostu ryzyka kredytowego Banku. Połowa portfela kredytowego Banku przypada na trzy regiony: mazowiecki – 27,8%, śląsko-opolski – 13,1% i wielkopolski – 9,4%, które jednocześnie charakteryzują się największym zaludnieniem i potencjałem ekonomicznym.

Koncentracja wobec pojedynczych podmiotów

Poniższa tabela zawiera informacje o 10 największych zaangażowaniach kredytowych Banku wobec pojedynczych podmiotów:

(w tys. zł)

	30.06. 2004 ¹		31.12.2003		31.12.2002		31.12.2001
branża (klasa PKD)	zaangażowanie ²	branża (klasa PKD)	zaangażowanie ²	branża (klasa PKD)	zaangażowanie ²	branża (klasa PKD)	zaangażowanie ²
kierowanie podstawowymi rodzajami działalności publicznej (podmiot A) (75.11) ³	2.840.000	kierowanie podstawowymi rodzajami działalności publicznej (podmiot A) (75.11) ³	2.300.000	kierowanie podstawowymi rodzajami działalności publicznej (podmiot A) (75.11) ³	1.800.000	kierowanie podstawowymi rodzajami działalności publicznej (podmiot A) (75.11) ³	904.344
obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechnie ubezpieczone (75.30) ³	1.892.400	obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechnie ubezpieczone (75.30) ³	2.242.300	obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechnie ubezpieczone (75.30) ³	1.100.000	obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechnie ubezpieczone (75.30) ³	724.000
kierowanie podstawowymi rodzajami działalności publicznej (podmiot B) (75.11)	928.305	kierowanie podstawowymi rodzajami działalności publicznej (podmiot B) (75.11)	956.012	kierowanie podstawowymi rodzajami działalności publicznej (podmiot B) (75.11)	748.968	wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej (podmiot A) (40.10)	485.663
wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej (podmiot A) (40.10)	453.340	wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej (podmiot A) (40.10)	480.223	wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej (podmiot A) (40.10)	514.241	wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej (23.20)	340.121
wynajem pozostałych maszyn i urządzeń (71.34)	349.792	wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej (23.20)	441.153	wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej (23.20)	398.894	kopalnictwo rud metali nieżelaznych (13.20)	291.000
wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej (podmiot B) (40.10)	261.997	wynajem pozostałych maszyn i urządzeń (71.34)	294.879	kopalnictwo rud metali nieżelaznych (13.20)	291.000	telekomunikacja (64.20)	263.280
wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej (23.20)	207.720	wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej (podmiot B) (40.10)	262.969	wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej (podmiot B) (40.10)	207.113	produkcja i naprawa statków (35.11)	206.490
wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej (podmiot C) (40.10)	189.267	wynajem samochodów osobowych (71.10)	195.357	wynajem samochodów osobowych (71.10)	199.518	wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej (podmiot B) (40.10)	200.247
produkcja i naprawa statków (35.11)	176.649	produkcja i naprawa statków (podmiot A) (35.11)	178.877	wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej (podmiot C) (40.10)	182.042	kierowanie podstawowymi rodzajami działalności publicznej (podmiot B) (75.11)	200.000

wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej (podmiot D) (40.10)	154.736 produkcja i naprawa statków (podmiot B) (35.11)	176.649 produkcja i naprawa statków (35.11)	176.649 kierowanie podstawowymi rodzajami działalności publicznej (podmiot C) (75.11)	195.000
--	---	---	---	---------

Źródło: Dane własne Banku. Dane bez odsetek zapadłych i niezapadłych.

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

² Zaangażowanie kredytowe bilansowe (bez zaangażowania pozabilansowego).

³ Zaangażowania wobec podmiotów wyłączonych spod limitu koncentracji wierzytelności.

Znaczący udział w portfelu kredytowym stanowią zaangażowania wobec dwóch podmiotów budżetu centralnego (pkt 1 i 2 powyższej tabeli). Zaangażowania te są wyłączone spod limitu koncentracji wierzytelności, jako wierzytelności gdzie stroną zobowiązaną jest Skarb Państwa. Od 2002 r. trzecie największe zaangażowanie stanowią kredyty dla jednej z największych w Polsce jednostek samorządu terytorialnego (klasa PKD 75.11). Wśród pozostałych zaangażowań dominowały kredyty dla Klientów Bankowości Korporacyjnej.

3.4 Zarządzanie ryzykiem rynkowym w PKO BP

Przez ryzyko rynkowe Bank rozumie możliwość poniesienia straty finansowej spowodowanej zmianą czynników rynkowych takich jak: stopy procentowe, kursy walutowe, ceny akcji itp.

Celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest kształtowanie, w ramach akceptowanego poziomu ryzyka, struktury bilansu i zobowiązań pozabilansowych w sposób optymalizujący wynik finansowy oraz zapewniający płynność Banku. Proces ten uwzględnia charakter prowadzonej działalności oraz potrzeby mogące pojawić się w wyniku zmian otoczenia rynkowego lub wynikające z zachowań klientów Banku.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem, w oparciu o przyjęte plany finansowe, określany jest profil ryzyka rynkowego Banku zapewniający ograniczenie potencjalnych strat finansowych do poziomu nie większego niż akceptowany przez kierownictwo Banku.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym regulowane jest przepisami wewnętrznymi, do których należą zasady, procedury wewnętrzne oraz decyzje dotyczące limitów, kształtujące profil ryzyka rynkowego Banku.

Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka rynkowego Banku. Głównym czynnikiem ryzyka stopy procentowej w PKO BP są zmiany złotych stóp procentowych, a jedynie niewielka część pozycji narażona jest na zmiany walutowych stóp procentowych.

Przez ryzyko stopy procentowej w PKO BP rozumie się ryzyko obniżenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego lub kapitałów Banku wynikające z niekorzystnych zmian stóp procentowych.

Celami zarządzania ryzykiem stopy procentowej są:

- odpowiednie kształtowanie struktury bilansu i zobowiązań pozabilansowych maksymalizującej wartość aktywów netto oraz wynik odsetkowy Banku, z uwzględnieniem ryzyka stopy procentowej,
- zneutralizowanie w działalności Banku wpływu na wyniki finansowe czynników rynkowych, nie podlegających kontroli przez jednostki biznesowe,
- określenie optymalnego profilu ryzyka stopy procentowej zgodnego z planami finansowymi działalności odsetkowej.

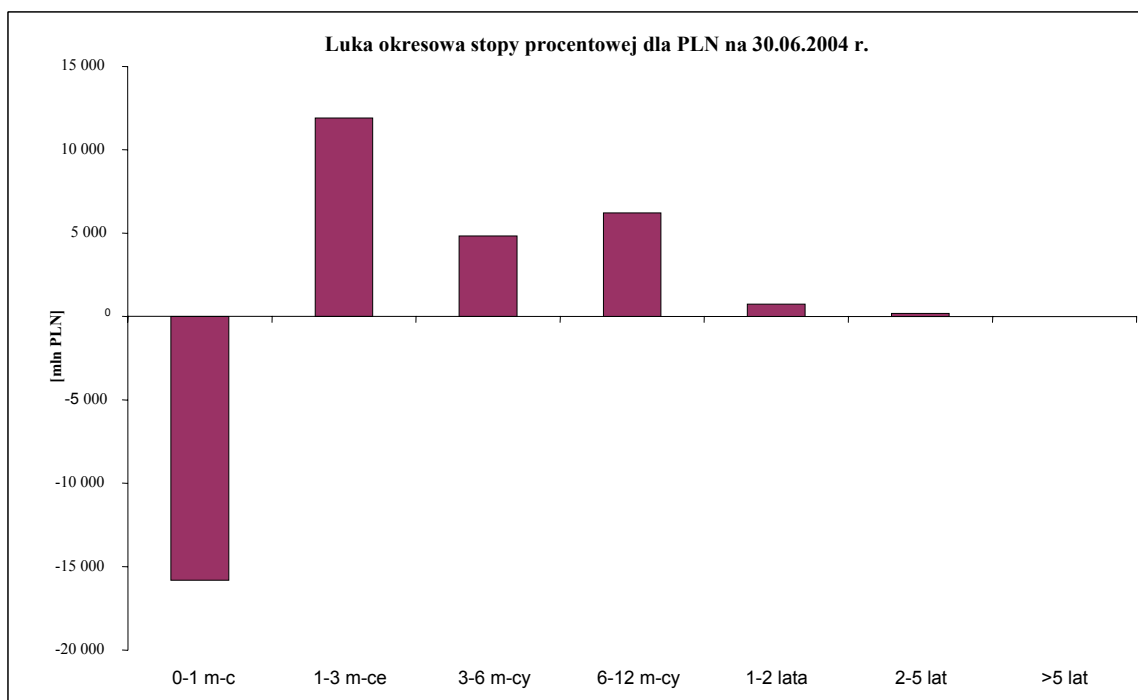
W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej, Bank dokonuje pomiaru ryzyka w oparciu o miary wrażliwości cenowej, miary dochodu odsetkowego oraz wewnętrzny model wartości zagrożonej. Dodatkowym uzupełnieniem stosowanych miar są analizy scenariuszowe, które informują o narażeniu Banku na ryzyko stopy procentowej w sytuacji szokowych zmian stóp procentowych.

Bank wykorzystuje instrumenty pochodne stopy procentowej w celach zabezpieczenia ekspozycji wynikającej z działalności podstawowej oraz do zajmowania pozycji spekulacyjnych.

Na dzień 30 czerwca 2004 r. wartość zagrożona na stopie procentowej w horyzoncie 10-dniowym (VaR 10-d) wyniosła 42,6 mln zł, co stanowiło około 0,71% funduszy własnych Banku, wyliczonych

zgodnie z przepisami dotyczącymi wyliczenia współczynnika wypłacalności, wynoszących około 6.005,83 mln zł. Ryzyko stopy procentowej zdeterminowane jest głównie ryzykiem niedopasowania terminów przeszacowań aktywów i pasywów.

Poziom luki stopy procentowej dla zł na dzień 30 czerwca 2004 r. prezentuje poniższy wykres oraz tabela.

(w mln zł)

Luka przeszacowań zlotowa (mln zł)	0-1 m-c	1-3 m-ce	3-6 m-cy	6-12 m-cy	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
Luka okresowa	(15.819)	11.902	4.833	6.216	734	173	4	8.044
Luka skumulowana	(15.819)	(3.916)	917	7.133	7.867	8.040	8.044	

Źródło: Dane własne Banku

Ekspozycja Banku na ryzyko stopy procentowej w I połowie 2004 r. kształtowała się w ramach przyjętych limitów. Bank był głównie narażony na ryzyko złotowej stopy procentowej, które odpowiadało za ok. 97% wartości zagrożonej Banku (VaR).

Ryzyko walutowe

PKO BP oferuje swym klientom szereg produktów i usług walutowych oraz, w ograniczonym zakresie, otwiera spekulacyjną pozycję wymiany walutowej w celu osiągnięcia dodatkowych zysków. W konsekwencji, Bank narażony jest na ryzyko walutowe, które jest zarządzane w ramach całościowego systemu zarządzania ryzykiem.

Przez ryzyko walutowe w PKO BP rozumie się ryzyko poniesienia strat na skutek niekorzystnych zmian kursów walut obcych.

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest zapewnienie warunków dla rentownej działalności w walutach obcych w ramach przyjętych przez Bank limitów ryzyka.

PKO BP przeprowadza operacje w 12 walutach wymiennalnych.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym Bank monitoruje wielkość zajmowanych pozycji walutowych oraz dokonuje pomiaru ryzyka w oparciu o wewnętrzny model wartości zagrożonej. Dodatkowym uzupełnieniem stosowanych miar są analizy scenariuszowe, które informują o narażeniu Banku na ryzyko walutowe w sytuacji szokowych zmian kursów walutowych.

Bank wykorzystuje walutowe instrumenty pochodne w celach pozyskania płynnych środków w walutach do zarządzania ryzykiem walutowym, zabezpieczenia ekspozycji wynikającej z działalności podstawowej oraz do zajmowania pozycji spekulacyjnych.

Indywidualne pozycje walutowe netto na 30 czerwca 2004 r. prezentuje poniższa tabela.

	(w tys. zł)				
	CHF	EUR	USD	Inne	Razem
Aktywa netto	2.558.298	21.322.902	13.228.367	2.208.875	39.318.442
Należności pozabilansowe razem	74.315	160.589	1.406.089	22.004	1.662.997
Gotówka	11.898	165.177	149.104	32.924	359.103
Razem	2.644.511	21.648.668	14.783.560	2.263.803	41.340.542

	(w tys. zł)				
	CHF	EUR	USD	Inne	Razem
Pasywa	432.195	20.044.703	11.201.777	2.229.361	33.908.036
Zobowiązania pozabilansowe razem	2.197.197	1.578.647	3.594.386	21.777	7.392.007
Razem	2.629.392	21.623.350	14.796.163	2.251.138	41.300.043
Pozycja walutowa netto	15.119	25.318	-12.603	12.665	40.499

Źródło: Dane własne Banku

Na dzień 30 czerwca 2004 r. wartość zagrożona w horyzoncie 10-dniowym (Var 10-d) na pozycji walutowej Banku wyniosła: 3.278 tys. zł, co stanowiło zaledwie około 0,05% funduszy własnych Banku, wyliczonych zgodnie z przepisami dotyczącymi wyliczania współczynnika wypłacalności, wynoszących około 6.005.828 tys. zł.

Ryzyko kredytowe na rynku hurtowym

PKO BP, jako największy pod względem sumy bilansowej bank w Polsce, charakteryzujący się wysoką płynnością finansową, jest jednym z najaktywniejszych polskich uczestników rynku hurtowego. Transakcje zawierane na tym rynku, ze względu na ich duży wolumen, generują istotną ekspozycję Banku na ryzyko kredytowe kontrahentów finansowych.

Przez ryzyko kredytowe na rynku hurtowym w PKO BP rozumie się ryzyko wystąpienia sytuacji, w której kontrahent, częściowo lub w całości, nie ureguluje w terminie płatności przewidzianej w warunkach transakcji.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym instytucji finansowych jest identyfikacja rodzajów i obszarów tego ryzyka, ocena zdolności kredytowej poszczególnych podmiotów i podejmowanie działań obniżających ryzyko do poziomu akceptowalnego przez Zarząd, przy założeniu rezygnacji z przyjmowania zabezpieczeń, co stanowi standard rynku hurtowego.

PKO BP aktywnie współpracuje na rynku hurtowym z instytucjami finansowymi, których siedziby znajdują się na terenie około 40 krajów. Bank w ramach wyznaczonych limitów zawiera transakcje z około 300 kontrahentami, w tym z bankami krajowymi i zagranicznymi, zakładami ubezpieczeń, funduszami emerytalnymi i inwestycyjnymi. Zakres zawieranych transakcji obejmuje transakcje lokacyjno-depozytowe, transakcje na papierach wartościowych, wymiany walutowej oraz transakcje pochodne.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym instytucji finansowych Bank na bieżąco monitoruje sytuację finansową kontrahentów oraz nakłada adekwatne do wysokości ponoszonego ryzyka limity na ekspozycję przedrozliczeniową i rozliczeniową pojedynczych kontrahentów. Integralnym narzędziem zarządzania ryzykiem kredytowym są umowy ramowe podpisywane z kontrahentami na bazie standardów ISDA. Bank podpisuje umowy ramowe z podmiotami zagranicznymi w standardzie ISDA (International Swaps and Derivatives Association, Inc.) na prawie angielskim lub prawie stanu Nowy Jork, natomiast z kontrahentami krajowymi w oparciu o standard ZBP (Związek Banków Polskich), który można uznać za przeniesiony na grunt prawa polskiego standard ISDA. (Umowy w standardzie ISDA zostały opisane w Słowniczku pojęć z zakresu bankowości stanowiącym Załącznik nr 12 do Prospektu). Zaangażowanie wobec instytucji finansowych na rynku hurtowym charakteryzuje wysoka jakość i niski poziom generowanego ryzyka kredytowego, potwierdzone ratingami zewnętrznymi nadawanymi przez agencje ratingowe, jak również wewnętrznymi Banku przyznanymi kontrahentom. Na dzień 30 czerwca 2004 r. 100% zaangażowania w bankach zagranicznych przypadło na banki o ratingu inwestycyjnym. Wśród banków krajowych na siedem klas ratingowych, z których do transakcji na rynku hurtowym

dopuszcza się jedynie pięć pierwszych, na cztery najwyższe klasy przypadło 95% zaangażowania (69% na trzy najwyższe).

Ryzyko płynności

PKO BP posiada wysoko zdywersyfikowaną bazę depozytową oraz duży udział aktywów płynnych w bilansie. Stabilna baza depozytowa oraz portfel płynnych papierów wartościowych decydują o tym, że PKO BP jest bankiem o wysokiej płynności finansowej.

Przez ryzyko płynności w PKO BP rozumie się ryzyko związane z utratą zdolności do wywiązywania się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest odpowiednie kształtowanie struktury bilansu i zobowiązań pozabilansowych, zapewniającej płynność Banku z uwzględnieniem charakteru prowadzonej przez Bank działalności oraz zmian na rynku pieniężnym lub wynikających z zachowań klientów w walucie krajowej oraz w walutach obcych.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności, Bank dokonuje analiz kontraktowej oraz urealnionej luki płynności, depozytów niestabilnych i osadu we wkładach oraz analiz nadwyżek płynności. Uzupełnieniem stosowanych miar są analizy szokowe na wypadek masowego wycofywania depozytów podmiotów niefinansowych.

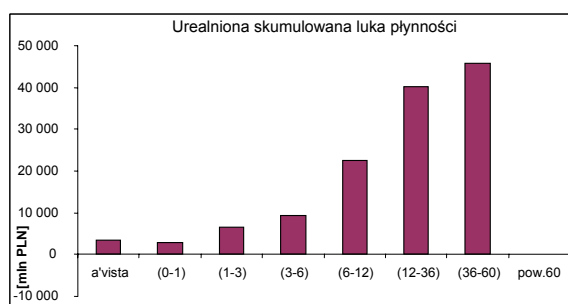
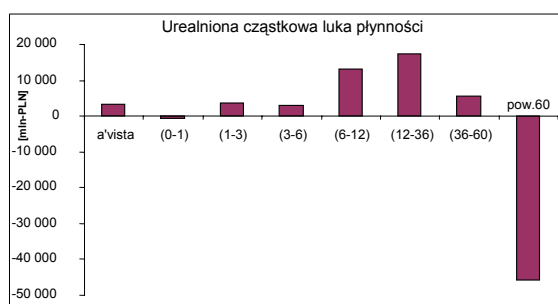
Poziomo urealnionej luki płynności na 30 czerwca 2004 r. w mln zł prezentują poniższe tabele oraz wykresy.

Urealniona częstkowa luka płynności (okresy miesięczne)	a'vista	(0-1)	(1-3)	(3-6)	(6-12)	(12-36)	(36-60)	pow. 60
30.06.2004	2.108	1.854	5.115	6.799	10.227	15.589	6.053	(47.745)

Źródło: Dane własne Banku

Urealniona skumulowana luka płynności (okresy miesięczne)	a'vista	(0-1)	(1-3)	(3-6)	(6-12)	(12-36)	(36-60)	pow. 60
30.06.2004	2.108	3.962	9.077	15.876	26.103	41.692	47.745	0

Źródło: Dane własne Banku

We wszystkich przedziałach urealniona skumulowana luka płynności wykazywała wartości dodatnie, co oznacza nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi pasywami.

Ryzyko płynności w PKO BP kształtuje się na stabilnie niskim poziomie. Na dzień 30 czerwca 2004 r. łączna nadwyżka płynności w horyzoncie do 1 miesiąca wyniosła 24.756.370 tys. zł.

3.5 Ryzyko operacyjne

Przez ryzyko operacyjne PKO BP rozumie możliwość poniesienia strat powstałych w wyniku niewłaściwie lub wadliwie przebiegających procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów oraz innych strat wynikających z przyczyn zewnętrznych.

Bank rozwija system zarządzania ryzykiem operacyjnym, uwzględniając w tym zakresie wytyczne Nowej Umowy Kapitałowej.

Bank przyjął zasady systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, które określają:

- elementy procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- zadania i zakres odpowiedzialności jednostek i komórek Banku uczestniczących w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym,
- instrumenty zarządzania tym ryzykiem.

PKO BP podjął działania zmierzające do wdrożenia systemu informatycznego umożliwiającego implementację zaawansowanych metod pomiaru ryzyka operacyjnego oraz wspierającego gromadzenie i archiwizację danych o zdarzeniach operacyjnych.

4. INFORMACJE O OTOCZENIU, W JAKIM PROWADZI DZIAŁALNOŚĆ GRUPA PKO BP

4.1 Otoczenie rynkowe

Udziały rynkowe Banku w poszczególnych obszarach działalności prezentowane w niniejszym punkcie 4.1 zostały przygotowane w oparciu o dane NBP. Z uwagi na fakt, że dane dla całego sektora prezentowane przez NBP są oparte na innej systematyce niż systematyka stosowana przez Bank, dane charakteryzujące działalność Banku w poszczególnych obszarach działalności zostały przedstawione w sposób inny niż w pkt 2 niniejszego Rozdziału. Różnice w systematyce zostały przedstawione w opisach pod tabelami prezentującymi udziały rynkowe w poszczególnych obszarach działalności.

4.1.1 Sektor bankowy w Polsce

Na obecny kształt sektora bankowego w Polsce miały wpływ zachodzące procesy transformacji ustrojowej i gospodarczej. Rola banków w gospodarce centralnie planowanej była marginalna, a alokacja kredytów podporządkowana była centralnie tworzonemu planowi. System bankowy charakteryzował się brakiem konkurencji oraz pełnym podporządkowaniem wobec decyzji administracyjnych dotyczących zakresu prowadzonej działalności i kredytowania jednostek gospodarczych. W 1988 r. w skład polskiego sektora bankowego oprócz NBP wchodziły przede wszystkim cztery państwowe banki specjalistyczne - PKO-bp, BGŻ, Pekao, Bank Handlowy w Warszawie S.A. oraz dwie spółki akcyjne kontrolowane przez podmioty państwowe – BRE Bank i Łódzki Bank Rozwoju S.A.

W 1989 r. rozpoczęła się właściwa reforma zmierzająca do stworzenia dwuszczeblowego systemu bankowego (bank centralny – banki komercyjne). Sektor bankowy uległ istotnym przeobrażeniom. Na bazie 400 oddziałów operacyjnych NBP utworzono dziewięć regionalnych banków komercyjnych, które w 1991 r. zostały przekształcone w spółki akcyjne, a następnie sukcesywnie sprywatyzowane.

Uchwalone przez Sejm w 1989 r. Prawo Bankowe i Ustawa o NBP zmieniły formalnoprawne otoczenie systemu bankowego. Zliberalizowane zostały warunki tworzenia nowych banków prywatnych. W efekcie tych zmian zaczęła dynamicznie wzrastać liczba nowo otwieranych banków – przeważnie prywatnych, których do 1992 r. założono 54. W większości, posiadały one niewielkie kapitały własne, a w wielu przypadkach ich akcjonariuszami były przedsiębiorstwa państwowe i gminy.

Recesja gospodarcza w latach 1991–1992 przyczyniła się do znacznego wzrostu portfeli trudnych kredytów w wielu polskich bankach. W odpowiedzi na zaistniałą sytuację Sejm uchwalił Ustawę o Restrukturyzacji. W 1993 r. Ministerstwo Finansów przekazało bankom państwowym 15-letnie obligacje restrukturyzacyjne o łącznej wartości ok. 1 mld zł na powiększenie funduszy własnych i stworzenie rezerw.

W latach 1993–1995 dokonano pierwszych prywatyzacji w sektorze bankowym, głównie w drodze pierwszych ofert publicznych. Pod koniec 1995 r. rząd ogłosił plan konsolidacji sektora bankowego. Pierwsza umowa konsolidacyjna dotyczyła powstania Grupy Pekao.

W latach 1997–2000, na sektor bankowy w Polsce miały wpływ przede wszystkim dwa powiązane ze sobą czynniki – zwiększająca się rola oraz efektywność nadzoru bankowego oraz proces dostosowania sektora bankowego, w tym otoczenia regulacyjnego, do wymogów Unii Europejskiej. Sektor bankowy uległ istotnym zmianom ze względu na zachodzące procesy prywatyzacyjne – przede wszystkim prywatyzację Grupy Pekao, Banku Zachodniego S.A., oraz ostateczne przejęcie przez inwestorów zagranicznych Powszechnego Banku Kredytowego S.A. oraz Banku Handlowego w Warszawie S.A. Na skutek tych procesów, udział państwa w sektorze bankowym znacznie się zmniejszył. Ostatnie lata charakteryzują się przede wszystkim zachodzącymi procesami konsolidacyjnymi w sektorze bankowym, inspirowanymi przez dominujących inwestorów zagranicznych, którzy nabyli prywatyzowane banki. Należy tu wspomnieć przede wszystkim o połączeniu Banku Zachodniego S.A. z Wielkopolskim Bankiem Kredytowym S.A.,

Powszechnego Banku Kredytowego S.A. z Bankiem Przemysłowo-Handlowym S.A., włączeniu Banku Handlowego w Warszawie S.A. w struktury Citibanku oraz Banku Śląskiego S.A. w struktury ING.

Według raportów GINB, na koniec 2003 r. w Polsce istniało 60 banków komercyjnych, z czego 58 banków prowadziło działalność operacyjną. Większość banków (45) kontrolowanych jest przez inwestorów zagranicznych. Ich fundusze i aktywa stanowią odpowiednio 75,6% i 67% dla całego sektora bankowego. Banki te zgromadziły 61,9% depozytów podmiotów niefinansowych oraz udzieliły 70,1% kredytów. Ponadto w Polsce działało 600 banków spółdzielczych.

Skarb Państwa kontroluje obecnie 7 banków, z których 6 prowadzi działalność operacyjną. Trzy banki kontrolowane są przez Skarb Państwa bezpośrednio: BGK, PKO BP oraz BGŻ, natomiast trzy pozostałe banki (prowadzące działalność operacyjną) kontrolowane są pośrednio: Bank Poczty S.A., Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A. oraz BOŚ.

Poniższa tabela ilustruje zmiany, jakie zachodziły na przestrzeni ostatnich lat w zakresie liczby banków działających w Polsce oraz ich struktury właścicielskiej.

Wyszczególnienie	31.12.2003	31.12.1998	31.12.1993
Banki komercyjne, z tego:	60	83	87
z przewagą kapitału państwowego, z tego:	7	13	29
- stanowiące bezpośrednio własność Skarbu Państwa	3	6	16
- stanowiące pośrednio własność Skarbu Państwa	4	7	11
- będące własnością NBP	0	0	2
z przewagą kapitału prywatnego, z tego:	53	70	58
- kontrolowane przez inwestorów polskich	6	39	48
- kontrolowane przez inwestorów zagranicznych	47	31	10
Banki spółdzielcze	600	1.189	1.653
Sektor bankowy	660	1.272	1.740

Źródło: Sprawozdanie Generalnego Inspektora Nadzoru Bankowego

4.1.2 Pozycja Banku na tle polskiego sektora bankowego

Bank pozostaje niekwestionowanym liderem sektora bankowego w Polsce oraz drugim pod względem aktywów bankiem w Europie Środkowo-Wschodniej. PKO BP z największą liczbą Klientów Bankowości Detalicznej, jest największym polskim bankiem pod względem wartości aktywów, wartości należności z tytułu udzielonych kredytów oraz wartości depozytów. W latach 2002 i 2003 Bank wypracowywał najwyższy wynik finansowy w polskim sektorze bankowym.

Poniższa tabela przedstawia obecną pozycję Banku na tle polskiego sektora bankowego pod względem najistotniejszych danych charakteryzujących jego działalność.

Kategoria	PKO BP ⁵			Sektor bankowy			Udział rynkowy			Pozycja rynkowa
	31.03.2004	31.12.2003	31.12.2002	31.03.2004	31.12.2003	31.12.2002	31.03.2004	31.12.2003	31.12.2002	
Aktywa ¹ (w mln zł)	86.338	84.372	82.018	502.092	489.241	466.520	17,2%	17,2%	17,6%	1
Kapitały własne ¹ (w mln zł)	6.882	6.393	5.480	49.737	49.522	47.606	13,8%	12,9%	11,5%	2
Wynik finansowy netto ¹ (w mln zł)	404	1.228	1.051	1.804	2.512	2.338	22,4%	48,9%	45,0%	1
Depozyty ² (w mln zł)	68.777	68.600	67.087	312.999	311.651	299.696	22,0%	22,0%	22,4%	1
Kredyty ² (w mln zł)	35.419	35.361	29.958	252.845	249.555	228.445	14,0%	14,2%	13,1%	1

Liczba placówek (bez agencji) ²	1.232	1.238	1.265	5.570	5.588	5.736	22,1%	22,2%	22,1%	1
Liczba zatrudnionych ^{2,3}	36.063	36.547	37.667	123.513	124.094	131.878	29,2%	29,5%	28,6%	1
Liczba bankomatów ⁴	1.775	1.734	1.703	7.634	7.575	7.145	23,3%	22,9%	23,8%	1
Liczba kart płatniczych ¹	4.966	4.833	4.260	15.478	15.130	16.916	32,1%	31,9%	25,2%	1

Źródło: Dane własne Banku

¹ Udział we wszystkich bankach działających w Polsce (cały sektor bankowy) - na podstawie kwartalnych informacji NBP dotyczących sytuacji finansowej banków.

² Udział w bankach komercyjnych (bez banków spółdzielczych) - informacja NBP „Sytuacja finansowa banków w I kwartale 2004 r.” oraz „Należności i zobowiązania monetarnych instytucji finansowych”.

³ Dane w etatach.

⁴ Udział we wszystkich działających w Polsce bankomatach i wydanych kartach płatniczych na podstawie inf. NBP o rozliczeniach pieniężnych i rozrachunkach międzybankowych.

⁵ Dane dotyczące kredytów nie uwzględniają odsetek zapadłych i niezapadłych, dane dotyczące depozytów prezentowane są wraz ze zobowiązaniami z tytułu zabezpieczeń pieniężnych oraz depozytami BDM.

4.1.2.1 Rynek bankowości detalicznej

Depozyty

Bank jest liderem na rynku depozytów osób fizycznych z łącznym udziałem na 30 czerwca 2004 r. w wysokości 29,5%. Głównymi konkurentami Banku na tym rynku są Pekao, Bank BPH, ING Bank Śląski, BZ WBK oraz BGŻ. Poniższa tabela przedstawia udział Banku w rynku depozytów, z wyszczególnieniem depozytów złotych oraz depozytów walutowych.

	(w mln zł)			
Stan na dzień	30.06.2004	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
depozyty osób fizycznych – Bank ¹	56.718,2 ²	57.714,7	58.036,3	58.080,00
depozyty osób fizycznych – sektor bankowy	192.460,1	196.643,2	201.054,2	208.114,1
udział Banku w rynku (%)	29,5%	29,3%	28,9%	27,9%
złotowe – Bank ¹	51.514,2 ²	52.660,5	53.534,5	53.902,0
złotowe – sektor bankowy	157.742,3	161.561,1	165.065,2	170.923,7
udział Banku w rynku (%)	32,7%	32,6%	32,4%	31,5%
walutowe – Bank ¹	5.204,0 ²	5.054,2	4.501,8	4.177,0
walutowe – sektor bankowy	34.717,8	35.082,1	35.988,9	37.190,5
udział Banku w rynku (%)	15,0%	14,4%	12,5%	11,2%

Źródło: Dane własne Banku. Dla sektora bankowego - Departament Statystyki NBP

¹ Dane bez naliczonych odsetek i depozytów zgromadzonych na książeczkach mieszkaniowych wystawionych do 1 lutego 2002, łącznie z depozytami BDM i zobowiązaniami z tytułu zabezpieczeń pieniężnych.

² Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Szczególnym segmentem rynku depozytów terminowych są depozyty na rachunkach internetowych, które charakteryzują się wyższym oprocentowaniem niż standardowe depozyty terminowe. W tym wypadku, największą konkurencją dla Banku stanowią te same banki co w przypadku prowadzenia internetowych rachunków osobistych, a mianowicie mBank, Volkswagen Bank oraz Nordea.

Kredyty konsumpcyjne

Bank posiada znaczący udział rynkowy w rynku kredytów konsumpcyjnych (z uwzględnieniem pożyczki hipotecznej) w wysokości 20,7%. Głównymi konkurentami na tym rynku są następujące banki: Pekao, ING Bank Śląski, Bank BPH oraz BZ WBK. Poniższa tabela przedstawia udział Banku w tym rynku na tle sektora bankowego:

(w mln zł)

Stan na dzień	30.06.2004	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Kredyty konsumpcyjne – Bank ¹	9.143,6 ²	8.684,4	8.400,5	8.249,4
Kredyty konsumpcyjne – sektor bankowy	44.249,1	42.748,7	41.446,5	40.619,0
Udział rynkowy Banku (%)	20,7%	20,3%	20,3%	20,3%

Źródło: Dane własne Banku. Dla sektora bankowego – Departament Statystyki NBP

¹ Dane bez odsetek zapadłych i niezapadłych, łącznie z pożyczką hipoteczną.

² Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocy dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

W zakresie kredytów konsumpcyjnych PKO BP udziela kredytów gotówkowych zarówno dla posiadaczy ROR, jak i klientów spoza Banku. Kredyty gotówkowe ogólnodostępne, oprócz Banku, oferowane są tylko przez ING Bank Śląski, BZ WBK, Bank BPH oraz BGŻ. Bank oraz BGŻ są jedynymi bankami oferującymi kredyty gotówkowe z odsetkami płatnymi z góry. Pozostałe banki oferują jedynie kredyt gotówkowy, którego udzielenie uzależnione jest od posiadania rachunku ROR.

W ofercie kredytów konsumpcyjnych Banku strategiczną rolę pełni kredyt odnawialny w ROR, kredyty gotówkowe i kredyt kartowy. Oferta kredytu odnawialnego jest sprzedawana w innowacyjnej na rynku formule, umożliwiającej spłatę zadłużenia w formie ratalnej lub odnawialnej w zależności od indywidualnych preferencji klientów.

Kredyty gotówkowe Banku są dostępne zarówno dla posiadaczy ROR, jak klientów spoza Banku. W ciągu całego roku sprzedawane są one w wersji standardowej, a w okresach wzmożonego popytu dodatkowo w wersjach sezonowych. W tej grupie produktów bezpośrednie otoczenie konkurencyjne Banku stanowią banki: Pekao, Bank BPH, BZ WBK, ING Bank Śląski oraz Kredyt Bank.

Bank oferuje pełną paletę kart kredytowych przeznaczonych dla wszystkich segmentów klientów (karty białe, karty srebrne, karty złote), w tym karty partnerskie wydawane we współpracy z PKN Orlen S.A.

Karty bankowe

Na 30 czerwca 2004 r., Bank obsługiwał 4,953 mln kart bankowych dla Klientów Bankowości Detalicznej. Na rynku kart obsługiwanym w Polsce przez 11 banków komercyjnych szacowanym na ponad 14 mln kart, udział Banku wynosi około 34%, co daje mu pozycję lidera. Głównymi konkurentami Banku w tym rynku są banki: Pekao, ING Bank Śląski, Bank BPH, BZ WBK oraz Kredyt Bank.

Na 30 czerwca 2004 r., Bank wyemitował około 256 tys. kart kredytowych na rzecz osób fizycznych. Na podstawie informacji uzyskanych z NBP na dzień 30 czerwca 2004 r. udział Banku w rynku kart kredytowych wynosił 16,4%. Oferta Banku w zakresie kart kredytowych jest konkurencyjna głównie ze względu na ponoszone przez klienta koszty oraz oprocentowanie. Liderem na rynku kart kredytowych jest Citibank Handlowy. Pozostałymi istotnymi konkurentami Banku na rynku kart kredytowych są banki: Pekao, ING Bank Śląski, Bank BPH, BZ WBK, Kredyt Bank, Raiffeisen, Bank Millennium oraz MultiBank. Należy zaznaczyć, że Bank dysponuje praktycznie pełną paletą kart kredytowych a pozycja konkurencyjna powyższych banków w stosunku do Banku jest różnicowana w zależności od segmentu rynku kart kredytowych (np. karty złote, karty partnerskie itp.).

4.1.2.2 Rynek bankowości korporacyjnej

Bank posiada rosnący udział w rynku obsługi polskich przedsiębiorstw oraz jest liderem w sektorze obsługi instytucji samorządowych. Najważniejszymi konkurentami Banku na tym rynku są banki: Pekao, Citibank Handlowy, BZ WBK, Kredyt Bank, ING Bank Śląski, Bank BPH oraz BRE Bank, a w segmencie MiSP także Bank Millennium, BGŻ, Raiffeisen oraz BOŚ. PKO BP posiada konkurencyjną ofertę cenową w stosunku do innych banków - głównie w pozycjach związanych z prowadzeniem, dokumentowaniem oraz operacjami dokonywanymi na rachunku bieżącym. Z uwagi na to, że banki konkurencyjne stosują różne definicje klienta korporacyjnego, utrudnia to prowadzenie analizy porównawczej i określanie pozycji rynkowej.

Depozyty

Bank posiadał w dniu 30 czerwca 2004 r. 9,3% udział w rynku depozytów Klientów Bankowości Korporacyjnej (podmioty gospodarcze wraz z sektorem budżetowym). Największymi konkurentami Banku na rynku depozytów dla przedsiębiorstw są BRE Bank, Bank BPH, Pekao, BZ WBK, Citibank Handlowy.

(w mln zł)

Stan na dzień	30.06.2004	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Depozyty Klientów Bankowości Korporacyjnej – Bank ¹	11.715,6 ²	10.884,9	9.051,0	7.336,7
Depozyty Klientów Bankowości Korporacyjnej – sektor bankowy	125.856,6	115.007,2	98.641,9	99.839,5
Udział rynkowy Banku (%)	9,3%	9,5%	9,2%	7,3%

Źródło: Dane własne Banku. Dla sektora bankowego – Departament Statystyki NBP

¹ Bez naliczonych odsetek, łącznie ze zobowiązaniami z tytułu zabezpieczeń oraz pożyczką EBOiR i BFG. Obejmuje także depozyty klientów instytucjonalnych obszaru finansowania nieruchomości wraz z sektorem budżetowym.

² Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Kredyty

Bank posiadał w dniu 30 czerwca 2004 r. 9,1% udział w rynku kredytów dla Klientów Bankowości Korporacyjnej. PKO BP udziela zarówno kredytów inwestycyjnych, jak i obrotowych, przy czym wartościowo dominują kredyty inwestycyjne. Największymi konkurentami Banku na tym rynku są BRE Bank, Bank BPH, Pekao, BZ WBK, Citibank Handlowy.

(w mln zł)

Stan na dzień	30.06.2004	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Kredyty Klientów Bankowości Korporacyjnej – Bank ¹	15.530,9 ²	16.126,7	13.698,4	11.625,7
Kredyty Klientów Bankowości Korporacyjnej – sektor bankowy	170.558,0	171.163,6	162.757,8	159.186,2
Udział rynkowy Banku (%)	9,1%	9,4%	8,4%	7,3%

Źródło: Dane własne Banku. Dla sektora bankowego – Departament Statystyki NBP

¹ Dane bez odsetek zapadłych i niezapadłych, dotyczą podmiotów gospodarczych wraz z sektorem budżetowym z wyłączeniem kredytów gospodarczych i dla klientów instytucjonalnych obszaru finansowania nieruchomości, o których mowa w pkt 2.5.2 niniejszego Rozdziału.

² Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Karty bankowe

Bank wydaje karty typu *business* w dwóch systemach: MasterCard i Visa. Bank jako pierwszy na polskim rynku rozpoczął wydawanie karty kredytowej dla MiSP – PKO Euro Biznes.

Rynek kart bankowych dla przedsiębiorstw rozwija się wolniej aniżeli rynek kart bankowych dla osób fizycznych. PKO BP aktywnie uczestniczy w sprzedaży kart płatniczych swoim klientom, a liczba wydawanych kart typu *business* rośnie. Planowane jest rozszerzenie oferty wydawanych kart.

4.1.2.3 Obszar finansowania nieruchomości

Bank posiada znaczący udział rynkowy w rynku kredytów mieszkaniowych w wysokości 28,6%. Na rynku kredytów mieszkaniowych dla klientów indywidualnych głównymi konkurentami Banku są następujące banki: Bank BPH, Pekao, BZ WBK, Bank Millennium oraz MultiBank. Oferta konkurencji różni się przede wszystkim stosowanymi marżami, długością okresu kredytowania, terminem podejmowania decyzji kredytowej, dodatkowymi usługami związanymi z udzielonym kredytem (np. oferowanie ubezpieczenia od ryzyka utraty dochodów wskutek utraty pracy celem spłacania rat kredytowych), stopniem wykorzystania pośredników do udzielania kredytów mieszkaniowych, czy też wysokością prowizji.

Jeśli chodzi natomiast o kredyty mieszkaniowe dla klientów instytucjonalnych (spółdzielnie mieszkaniowe, deweloperzy, wspólnoty mieszkaniowe oraz pośrednicy w obrocie nieruchomościami), najważniejszymi konkurentami Banku są Bank BPH, Rheinhyp-BRE Bank oraz Hypovereinsbank.

Poniższa tabela przedstawia udział Banku w rynku Kredytów Nowego Portfela na tle sektora bankowego według stanu na 30 czerwca 2004 r.:

(w mln zł)

Stan na dzień	30.06.2004	31.12.2003	31.12.2002	31.12.2001
Kredyty mieszkaniowe (bez Kredytów Starego Portfela) – Bank ¹	11.550,9 ²	10.550,1	7.858,6	6.189,80
Rynek kredytów mieszkaniowych w systemie bankowym	40.392,2	35.642,8	24.242,1	17.146,2
Udział rynkowy Banku (%)	28,6%	29,6%	32,4%	36,1%

Źródło: Dane własne Banku. Sektor bankowy – Departament Statystyki NBP

¹ Dane bez odsetek zapadłych i niezapadłych, bez pożyczki hipotecznej łącznie z kredytami gospodarczymi dla klientów instytucjonalnych obszaru finansowania nieruchomości, o których mowa w pkt 2.5.2 niniejszego Rozdziału oraz łącznie z kredytem konsolidacyjnym.

² Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

W oparciu o dane szacunkowe (na podstawie informacji ZBP) Bank posiada 29,1% udział w rynku pożyczek hipotecznych, co daje mu drugą pozycję na tym rynku. Najważniejszymi konkurentami na tym rynku są te same banki co w przypadku rynku kredytów mieszkaniowych.

4.1.3 Pozycja Grupy PKO BP na rynkach pozostałych usług finansowych w Polsce

Działalność maklerska

Na polskim rynku, na koniec czerwca 2004 r. działało 37 podmiotów prowadzących działalność maklerską, w różnych segmentach rynku kapitałowego.

Na rynku ofert pierwotnych obok BDM aktywnych jest obecnie około 10 domów maklerskich. W I półroczu 2004 r. BDM był oferującym w 3 ofertach publicznych (o wartości 40 mln zł). BDM świadczy usługi w zakresie prowadzenia i obsługi depozytu akcji 26 spółek niepublicznych.

BDM ma znaczący udział w publicznym obrocie na rynku wtórnym. W I półroczu 2004 r. udział BDM w obrotach na GPW wzrósł w porównaniu z 2003 r. Poniższa tabela przedstawia wartość oraz udział rynkowy BDM w poszczególnych segmentach obrotu wtórnego na GPW.

(w mln zł)

Rynek	czerwiec 2004			2003		
	Wartość	Udział	Miejsce na rynku	Wartość	Udział	Miejsce na rynku
Rynek akcji	364	5,8%	7	2.301	3,5%	9
Rynek obligacji	194	33,7%	1	978	12,5%	2
Rynek kontraktów terminowych	23 tys. kontraktów	4,3%	9	411 tys. kontraktów	4,9%	8
Rynek opcji	728 opcji	6,8%	6	2.216 opcji	5,4%	7

Źródło: Cedula Giełdy Warszawskiej

Głównymi konkurentami BDM na rynku akcji, obligacji i kontraktów terminowych są CDM Pekao, Dom Maklerski Banku Handlowego, Dom Maklerski BZ WBK, Dom Inwestycyjny BRE Banku oraz Dom Maklerski BOŚ.

Na koniec czerwca 2004 r. BDM prowadził 76,6 tys. rachunków papierów wartościowych oraz 173,5 tys. rachunków rejestrowych. Wartość papierów wartościowych na rachunkach inwestycyjnych klientów wynosiła 1,9 mld zł, wartość obligacji na rachunkach rejestrowych – 5,9 mld zł, wartość środków pieniężnych na tych rachunkach – 64 mln zł. Wartość akcji w rejestrze sponsora wynosiła 215 mln zł. Łączna wartość papierów wartościowych i środków pieniężnych klientów wynosiła więc 8,1 mld zł.

Na koniec czerwca 2004 r. BDM był animatorem emitenta na GPW dla 21 emitentów oraz animatorem rynku na GPW dla 27 emitentów i dla kontraktów terminowych na WIG20, a na CeTO był organizatorem rynku dla 5 emitentów.

W związku z nabyciem przez PKO BP w dniu 8 września 2004 r. 100% akcji Domu Maklerskiego Broker w poniższej tabeli przedstawiona została wartość oraz udział rynkowy Domu Maklerskiego Broker w poszczególnych segmentach obrotu wtórnego na GPW.

(w mln zł)

Rynek	czerwiec 2004		
	Wartość	Udział	Miejsce na rynku
Rynek akcji	292	4,6%	9
Rynek obligacji	1,3	0,2%	18
Rynek kontraktów terminowych	-	-	-
Rynek opcji	-	-	-

Źródło: Cedula Giełdy Warszawskiej

Otwarte fundusze emerytalne

Według danych KNUiFE na dzień 30 czerwca 2004 r. PTE Bankowy zajmował 8 miejsce na rynku otwartych funduszy emerytalnych, liczonym według wartości aktywów netto oraz posiadał ponad 403 tys. członków. Rynek ten posiada specyficzny charakter, ze względu na to, że przyrost nowych członków zależy od decyzji osób nowo przystępujących do OFE, bądź też od przepływu członków pomiędzy OFE. Przepływ członków pomiędzy OFE ma jednak dość ograniczony zakres ze względu na jego koszty dla członka OFE. Ponadto, konkurencja na tym rynku zależy od uzyskiwanych przez OFE stóp zwrotu z inwestycji. Zgodnie z powyższymi danymi, OFE posiadające największą wartość aktywów to: Commercial Union OFE BPH CU WBK, ING Nationale - Nederlanden Polska OFE i OFE PZU Złota Jesień.

Stosownie do ogłoszonego przez KNUiFE w dniu 5 kwietnia 2004 r. dwunastego rankingu funduszy emerytalnych Bankowy OFE piąty raz z rzędu zajął pierwsze miejsce w rankingu dwuletnich stóp zwrotu, przy stopie zwrotu na dzień 31 marca 2004 r. w wysokości 31,932%. Obok Bankowego OFE najwyższą stopę zwrotu osiągnęły: Polsat, ING Nationale - Nederlanden, AiG, PZU Złota Jesień.

Usługi leasingowe

Na 30 czerwca 2004 r. BFL posiadał (na podstawie danych Związku Przedsiębiorstw Leasingowych) 2,9% udział w rynku usług leasingowych, liczony jako udział wartości netto środków oddanych w leasing przez BFL do łącznej wartości środków oddanych w leasing przez wszystkich uczestników rynku leasingowego. Rynek ten charakteryzuje się przede wszystkim wyraźnym wzrostem wartości transakcji leasingowych, które w 2003 r. osiągnęły poziom ponad 11 mld zł. Jest to 32% wzrost w stosunku do wartości transakcji leasingowych roku 2002. Dla porównania BFL odnotował wzrost wartości wynajmowanego majątku w stosunku do 2002 r. o ok. 54%. Poziom wartości aktywów netto przekazywanych w leasing przez spółkę plasuje ją poza pierwszą dziesiątką firm leasingowych. Największymi podmiotami działającymi na rynku leasingowym są: Europejski Fundusz Leasingowy, Raiffeisen Leasing oraz BRE Leasing.

Rynek transakcji bezgotówkowych

Bank szacuje, że na 30 czerwca 2004 r., CEUP eService posiadał ponad 16,78% udział w rynku transakcji bezgotówkowych pod względem wartości rozliczonych transakcji bezgotówkowych, z użyciem kart kredytowych lub płatniczych. Udział ten obliczany jest jako stosunek wartości transakcji bezgotówkowych zrealizowanych z użyciem kart kredytowych i kart płatniczych rozliczonych przez eService do łącznej wartości transakcji bezgotówkowych zrealizowanych na rynku. Udział w tym rynku zależny jest przede wszystkim od pozyskiwania punktów handlowo-usługowych, w których mogą być posadowione terminale POS. Największymi konkurentami eService na tym rynku są spółki Polcard S.A., CKC Pekao S.A. i Card Point S.A.

Fundusze inwestycyjne

Na podstawie publicznie dostępnych sprawozdań towarzystw funduszy inwestycyjnych, na koniec 2003 r. PKO/CS TFI posiadał 15% udział w rynku funduszy inwestycyjnych, liczony według wartości zarządzanych aktywów funduszy, co dawało mu 3 miejsce na tym rynku. Rynek ten charakteryzuje się wysoką dynamiką przyrostu aktywów, zwiększaniem się rodzajów oferowanych funduszy, w tym lokujących aktywa w zagraniczne papiery wartościowe. W 2003 r. obserwowano zmianę struktury zainteresowania klientów funduszami realizującymi mieszaną politykę inwestycyjną oraz inwestującymi w akcje spółek przy jednoczesnym odpływie aktywów z funduszy inwestujących w obligacje. Jednakże odpływ środków z funduszu obligacji wyższy niż przyrost środków reinwestowanych w pozostałe fundusze PKO/CS TFI może spowodować obniżenie poziomu dywidendy wypłacanej akcjonariuszom. Największymi

towarzystwami funduszy inwestycyjnych pod względem wartości zarządzanych aktywów, a tym samym największymi konkurentami PKO/CS TFI są Pioneer Pekao TFI S.A. i ING TFI S.A.

4.1.4 Pozycja Grupy PKO BP na rynku ukraińskim

Od sierpnia 2004 r. Grupa PKO BP poprzez spółkę zależną Banku – KBU obecna jest na rynku usług bankowych na Ukrainie.

Poniższa tabela przedstawia pozycję KBU wg stanu na 1 stycznia 2004 r. na ukraińskim rynku usług bankowych pod względem najistotniejszych danych charakteryzujących jego działalność.

Kategoria	Udział rynkowy KBU	Pozycja rynkowa KBU
Depozyty	1,23 %	14
Kredyty	1,26 %	17
Liczba kart płatniczych	0,57 %	12

Źródło: KBU

4.2 Otoczenie prawne

4.2.1 Przepisy regulujące działalność bankową

Banki w Polsce działają w oparciu o przepisy Prawa Bankowego oraz - w odniesieniu do banków działających w formie spółek akcyjnych - Kodeksu Spółek Handlowych. Dodatkowo wśród najważniejszych uregulowań prawnych mających wpływ na organizację i działalność banków należy wymienić Ustawę o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, Ustawę o Restrukturyzacji, Ustawę o Kredycie Konsumenckim, Ustawę o Rachunkowości, Prawo Dewizowe oraz uchwały i zarządzenia KNB, a także uchwały wydawane przez Zarząd NBP i Radę Polityki Pieniężnej oraz zarządzenia Prezesa NBP.

4.2.1.1 Prawo Bankowe i regulacje Komisji Nadzoru Bankowego

Prawo Bankowe i przepisy wykonawcze określają normy ostrożnościowe, w tym: limity koncentracji zaangażowań banków poprzez wprowadzenie współczynnika koncentracji, klasyfikację należności i zobowiązań pozabilansowych według stopnia ryzyka kredytowego, limity dotyczące pozycji walutowych, ograniczenia poziomów inwestycji kapitałowych, miesięczną sprawozdawczość dotyczącą płynności i współczynnika wypłacalności.

Współczynnik wypłacalności

Zgodnie z art. 128 ust. 1 pkt 3 Prawa Bankowego określającym normy adekwatności kapitałowej banki mają obowiązek utrzymywania współczynnika wypłacalności na poziomie nie niższym niż 8%. Sposób i szczegółowe zasady obliczania współczynnika wypłacalności banków określa Uchwała w Sprawie Wymogów Kapitałowych z Tytułu Poszczególnych Rodzajów Ryzyka.

Bank, którego skala działalności jest znacząca oblicza wymogi kapitałowe z tytułu:

- 1) ryzyka kredytowego w zakresie portfela bankowego,
- 2) ryzyka rynkowego, w tym:
 - ryzyka walutowego w zakresie portfela bankowego i handlowego łącznie,
 - ryzyka cen towarów w zakresie portfela bankowego i handlowego łącznie,
 - ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych w zakresie portfela handlowego,
 - ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych w zakresie portfela handlowego,
 - ryzyka ogólnego stóp procentowych w zakresie portfela handlowego,
- 3) ryzyka rozliczenia-dostawy oraz ryzyka kontrahenta w zakresie portfela handlowego,
- 4) ryzyka gwarantowania emisji papierów wartościowych w zakresie portfela handlowego,
- 5) przekroczenia limitu koncentracji wierzytelności,
- 6) innych rodzajów ryzyka - w zakresie i wysokości adekwatnej do ponoszonego ryzyka.

Limity koncentracji zaangażowań banków oraz limity dotyczące inwestycji kapitałowych

Zgodnie z art. 71 ust. 1 Prawa Bankowego suma wierzytelności banku oraz udzielonych przez bank zobowiązań pozabilansowych obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć limitu koncentracji wierzytelności, który wynosi: 20% funduszy własnych banku w przypadku, gdy którykolwiek z tych podmiotów jest w stosunku do banku podmiotem dominującym lub zależnym albo jest podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec banku; 25% funduszy własnych banku w przypadku, gdy podmioty te nie są podmiotami powiązanymi z bankiem.

Od 1 stycznia 2005 r. zgodnie z art. 71 ust. 1 Prawa Bankowego suma wierzytelności banku, udzielonych przez bank zobowiązań pozabilansowych oraz posiadanych przez bank bezpośrednio lub pośrednio akcji lub udziałów w innym podmiocie, wniesionych dopłat w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub wkładów albo sum komandytowych – w zależności od tego, która z tych kwot jest większa – w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, nie będzie mogła przekroczyć 20% funduszy własnych banku dla zaangażowania banku wobec każdego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, gdy którykolwiek z tych podmiotów jest w stosunku do banku podmiotem dominującym lub zależnym albo jest podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec banku oraz 25% funduszy własnych banku dla zaangażowania banku wobec każdego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, gdy żaden z nich nie jest podmiotem w powyższy sposób powiązany z bankiem.

Art. 71 ust. 2 Prawa Bankowego wprowadza ponadto dodatkowe zastrzeżenie wskazujące, że suma wierzytelności banku oraz udzielonych przez bank zobowiązań pozabilansowych przekraczających 10% funduszy własnych banku w stosunku do pojedynczych podmiotów lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, nie może przekroczyć 800% tych funduszy.

Ponadto banki są zobowiązane każdorazowo zgłaszać do KNB fakt każdorazowego osiągnięcia lub przekroczenia przez zaangażowanie banku poziomu 10% funduszy własnych banku (art. 71 ust. 5 Prawa Bankowego).

Zgodnie z art. 71 ust. 6 Prawa Bankowego banki we własnym zakresie ustalają i weryfikują limity koncentracji wierzytelności z uwzględnieniem specyfiki ich działalności oraz z zachowaniem limitów określonych w Prawie Bankowym.

Limity dotyczące pozycji walutowych

Uchwała w Sprawie Wymogów Kapitałowych z Tytułu Poszczególnych Rodzajów Ryzyka określa wymogi kapitałowe z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, w tym z tytułu ryzyka walutowego. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kapitałowego oblicza się dla pozycji pierwotnych wynikających zarówno z operacji zaliczonych do portfela bankowego, jak i z operacji zaliczonych do portfela handlowego, metodą podstawową, metodą wartości zagrożonej lub metodą mieszaną, szczegółowo określonymi w załączniku 4 do wymienionej uchwały KNB.

Przekroczenie normy adekwatności kapitałowej powoduje obowiązek niezwłocznego poinformowania KNB.

Zasady klasyfikacji i tworzenie rezerw celowych

Zgodnie z Rozporządzeniem w Sprawie Rezerw, banki zobowiązane są do równoważenia skutków ryzyka wynikającego z ich działalności, w drodze tworzenia i utrzymywania rezerw celowych. Banki tworzą rezerwy na ryzyko związane z ich działalnością (rezerwy celowe) w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do określonej kategorii ryzyka kredytowego. Ekspozycje kredytowe klasyfikowane są do kategorii „normalne”, „pod obserwacją” lub do grupy „zagrożone”, obejmującej kategorie „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone”. Ekspozycje kredytowe wobec osób fizycznych oraz budżetu państwa klasyfikowane są na podstawie terminowości spłaty kapitału lub odsetek. Klasyfikacja pozostałych ekspozycji kredytowych dokonywana jest na podstawie dwóch niezależnych od siebie kryteriów: terminowości spłaty kapitału lub odsetek oraz sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta, z uwzględnieniem ryzyka regionu, kraju, branży, grupy klientów lub grupy produktów oraz innych dodatkowych kryteriów ustalonych przez bank. Przy klasyfikacji ekspozycji kredytowych do określonej kategorii ryzyka banki mogą także odpowiednio uwzględniać jakość posiadanego zabezpieczenia. Rezerwy celowe tworzone są na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję kredytową, jednak w wysokości nie niższej niż wymagany poziom rezerw, określony przez normodawcę w odniesieniu do poszczególnych kategorii ryzyka, jako:

- 1) 1,5% podstawy tworzenia rezerwy – w przypadku ekspozycji kredytowych stanowiących należności z tytułu pożyczek i kredytów detalicznych, klasyfikowanych do kategorii „normalne”,
- 2) 1,5% podstawy tworzenia rezerwy – w przypadku ekspozycji kredytowych klasyfikowanych do kategorii „pod obserwacją”,
- 3) 20% podstawy tworzenia rezerwy – w przypadku ekspozycji kredytowych klasyfikowanych do kategorii „poniżej standardu”,
- 4) 50% podstawy tworzenia rezerwy – w przypadku ekspozycji kredytowych klasyfikowanych do kategorii „wątpliwe”,
- 5) 100% podstawy tworzenia rezerwy – w przypadku ekspozycji kredytowych klasyfikowanych do kategorii „stracone”.

Podstawę tworzenia rezerwy celowej stanowi wartość bilansowa netto ekspozycji kredytowej, powiększona o kwotę utworzonych na nią wcześniej rezerw celowych, w przypadku ekspozycji stanowiących zobowiązanie pozabilansowe – kwota udzielonego zobowiązania. W odniesieniu do ekspozycji klasyfikowanych do kategorii „pod obserwacją” lub do grupy „zagrożone”, kwotę tę banki mogą pomniejszać o wartość niektórych posiadanych prawnych zabezpieczeń, ustaloną zgodnie z zasadami określonymi przez normodawcę.

Zasady wyliczania i odprowadzania rezerw obowiązkowych

Zgodnie z Ustawą o NBP, Uchwałą Zarządu NBP nr 15/2004 z dnia 13 kwietnia 2004 r. w sprawie zasad i trybu naliczania i utrzymywania rezerwy obowiązkowej (Dz.Urz. NBP nr 3, poz. 4) oraz Uchwałą nr 1/2004 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 30 marca 2004 r. w sprawie stóp rezerwy obowiązkowej banków i wysokości oprocentowania rezerwy obowiązkowej (Dz. Urz. NBP nr 42, poz. 2), banki są obowiązane naliczać, odprowadzać i utrzymywać na rachunkach w NBP rezerwę obowiązkową wyliczoną na podstawie średniej arytmetycznej stanów środków pieniężnych w złotych i walutach obcych zgromadzonych na rachunkach bankowych, środków uzyskanych ze sprzedaży papierów wartościowych z wyjątkiem papierów wartościowych zabezpieczonych hipotecznie o okresie wykupu powyżej pięciu lat i listów zastawnych o okresie wykupu powyżej pięciu lat oraz innych środków przyjętych przez bank podlegających zwrotowi, z wyjątkiem środków przyjętych od innego banku krajowego, a także środków przyjętych od banku zagranicznego na podstawie umów zawartych przed dniem wejścia w życie Ustawy o NBP lub środków pozyskanych z zagranicy na co najmniej 2 lata. Rezerwa jest naliczana i odprowadzana w złotych.

Ustawa o NBP przewiduje, że stopa rezerwy obowiązkowej banków może być zróżnicowana ze względu na umowny okres przechowywania środków pieniężnych oraz rodzaj waluty. W chwili obecnej, zgodnie z przywoływaną powyżej uchwałą Rady Polityki Pieniężnej, stopa rezerwy obowiązkowej banków od środków pieniężnych, o których mowa w art. 38 ust. 2 Ustawy o NBP wynosi 3,5. Nie dotyczy to środków uzyskanych z tytułu sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, dla których stopa rezerwy obowiązkowej wynosi 0%. Ponadto, uchwała ta stwierdza, że wysokość oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej, utrzymywanej przez banki na rachunku bieżącym lub rachunkach rezerwy obowiązkowej wynosi 0,9 stopy redyskontowej weksli.

Wymogi w zakresie rachunkowości i sprawozdawczości

Banki są obowiązane do prowadzenia ksiąg rachunkowych i sporządzania rocznych sprawozdań finansowych m.in. zgodnie z przepisami Ustawy o Rachunkowości oraz przepisami następujących rozporządzeń Ministra Finansów: w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków, z dnia 10 grudnia 2001 r. (Dz. U. nr 149 poz. 1673 z późn. zm.); w sprawie zasad sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych banków oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych holdingu finansowego, z dnia 12 grudnia 2001 r. (Dz. U. nr 152, poz. 1728); w sprawie określenia wzorcowego planu kont dla banków, z dnia 12 grudnia 2001 r. (Dz. U. nr 152, poz. 1727); w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych, z dnia 12 grudnia 2001 r. (Dz. U. nr 149, poz. 1674, z późn. zm.), Rozporządzenia w Sprawie Rezerw, a ponadto, zgodnie z przepisami następujących rozporządzeń Rady Ministrów: w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych z dnia 16 października 2001 r. (Dz. U. nr 139, poz. 1569 z późn. zm.) oraz Rozporządzenia w Sprawie Prospektu.

Sprawozdawczość banków na potrzeby NBP oraz GINB regulują m.in. następujące przepisy: Uchwała Zarządu NBP Nr 23/2003 z dnia 25 lipca 2003 r. w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora

bankowego (Dz. Urz. NBP nr 16 poz. 26, z późn. zm.), Uchwała Zarządu NBP nr 48/2003 z dnia 14 listopada 2003 r. w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki NBP danych niezbędnych do sporządzenia bilansu płatniczego oraz bilansów należności i zobowiązań zagranicznych państwa (Dz. Urz. NBP nr 21, poz. 36), Uchwała Zarządu NBP Nr 15/2004 z dnia 13 kwietnia 2004 r. w sprawie zasad i trybu naliczania oraz utrzymywania rezerwy obowiązkowej (Dz. Urz. NBP nr 3, poz. 4) oraz Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 5 listopada 2001 r. w sprawie określenia obowiązków sprawozdawczych w zakresie obrotu papierami wartościowymi emitowanymi przez Skarb Państwa (Dz. U. nr 133, poz. 1503).

Powyższe przepisy precyzują sposób prowadzenia przez banki ksiąg rachunkowych, dokonywania obowiązkowej okresowej i rocznej inwentaryzacji aktywów i pasywów, wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego, a także sporządzania oraz badania sprawozdań finansowych.

4.2.1.2 Bankowy Fundusz Gwarancyjny

Ustawa o BFG określa zasady tworzenia i funkcjonowania obowiązkowego i umownego gwarantowania środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych lub należnych z tytułu wierzytelności potwierdzonych dokumentami bankowymi. Celem obowiązkowego systemu gwarantowania jest zapewnienie dysponentom wypłaty środków zgromadzonych na rachunkach bankowych w wypadku utraty przez podmiot objęty systemem gwarantowania możliwości ich zwrotu.

Banki zobowiązane są, w ramach obowiązkowego systemu gwarantowania środków pieniężnych, do tworzenia funduszy ochrony środków gwarantowanych. Ustawa o BFG zobowiązuje banki do lokowania aktywów stanowiących pokrycie funduszu środków gwarantowanych w skarbowych papierach wartościowych i bonach pieniężnych NBP. Aktywa stanowiące pokrycie funduszy ochrony środków gwarantowanych nie mogą być przedmiotem zastawu ani być obciążane w jakikolwiek sposób oraz nie podlegają egzekucji sądowej ani administracyjnej.

Podmioty objęte systemem gwarantowania wnoszą na rzecz BFG obowiązkowe opłaty roczne w wysokości sumy iloczynów:

- stawki nie przekraczającej 0,4% i sumy aktywów bilansowych oraz gwarancji i poręczeń ważonych ryzykiem,
- stawki nie przekraczającej 0,2% i sumy ważonych ryzykiem pozostałych zobowiązań pozabilansowych, z wyłączeniem linii kredytów przyrzeczonych, dla których stawka wynosi 0; przez kredyty przyrządzone rozumie się wynikającą z umowy kwotę zobowiązania do udzielenia kredytu, pomniejszoną o kwotę jego wykorzystania.

Podmioty objęte systemem gwarantowania zobowiązane są do płacenia 50% powyższej kwoty. Pozostałą kwotę powyższych opłat na rzecz BFG wnosi NBP.

Ponadto, podmioty objęte systemem gwarantowania zobowiązane są tworzyć fundusz ochrony środków gwarantowanych na zaspokojenie roszczeń deponentów w przypadku spełnienia warunków gwarancji przez którykolwiek podmiot objęty tym systemem. Wysokość funduszu ochrony środków gwarantowanych w kolejnym roku jest ustalana corocznie jako iloczyn stawki w wysokości do 0,4% i sumy środków pieniężnych zgromadzonych w banku na wszystkich rachunkach, stanowiącej podstawę obliczania kwoty rezerwy obowiązkowej stosownie do art. 38 ust. 2 Ustawy o NBP. Banki są obowiązane lokować aktywa stanowiące pokrycie funduszu ochrony środków gwarantowanych w skarbowych papierach wartościowych i bonach pieniężnych NBP oraz deponować je na wyodrębnionym dla każdego banku rachunku depozytowym w NBP lub KDPW, a w przypadku braku takiej możliwości - lokować te aktywa na oprocentowanym rachunku bieżącym w NBP.

Obowiązkowy system gwarantowania środków pieniężnych obejmuje środki gwarantowane do wysokości (łącznie z odsetkami naliczonymi do dnia spełnienia warunków gwarancji):

- równowartości w złotych 1.000 EUR - w 100% wartości środków gwarantowanych,
- przekraczające równowartość w złotych 1.000 EUR, a nie przekraczające równowartości w złotych 22.500 EUR - w 90% wartości środków gwarantowanych.

4.2.1.3 Ustawa o Restrukturyzacji

W związku ze wzrostem wartości portfeli kredytów trudnych we wczesnych latach 90, Sejm uchwalił w 1993 r. Ustawę o Restrukturyzacji, która miała umożliwić bankom poprawę jakości portfeli kredytowych, poprzez wprowadzenie obowiązku sprzedaży w trybie publicznym tych wierzytelności banków, których nie udało się zrestrukturyzować w przewidziany w ustawie sposób. Ponadto ustawa miała

umożliwić poprawę sytuacji finansowej kredytobiorców dzięki wprowadzeniu nowych sposobów postępowania, w tym zwłaszcza bankowego postępowania ugodowego. Ustawa o Restrukturyzacji stała się także podstawą do przekazania przez Ministra Finansów, w imieniu Skarbu Państwa, bankom państwowym oraz bankom, w których Skarb Państwa posiada więcej niż 50% akcji lub udziałów, obligacji restrukturyzacyjnych przeznaczonych na powiększenie funduszy własnych i rezerw tych banków.

4.2.1.4 Ustawa o Kredycie Konsumentkim

Ustawa o Kredycie Konsumentkim reguluje zasady i tryb zawierania umów o Kredyt Konsumentki, zasady ochrony konsumenta, który zawarł umowę o Kredyt Konsumentki, oraz obowiązki przedsiębiorcy, który udzielił Kredytu Konsumentkiego. Zgodnie z Ustawą o Kredycie Konsumentkim umowa o Kredyt Konsumentki powinna być zawarta na piśmie, chyba że odrębne przepisy przewidują szczególną formę do jej zawarcia, powinna być doręczona konsumentowi oraz powinna zawierać dane określone w ustawie, w szczególności informację o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, roczną stopę oprocentowania i warunki jej zmiany, informację o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument oraz informację o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu, a także informację o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta. W przypadku naruszenia przez kredytodawcę postanowień Ustawy o Kredycie Konsumentkim w zakresie formy oraz obligatoryjnych elementów umowy o Kredyt Konsumentki, treść umowy o Kredyt Konsumentki ulega zmianie w ten sposób, że konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, obowiązany jest do zwrotu kredytu bez oprocentowania i innych kosztów należnych kredytodawcy, z wyjątkiem kosztów ustanowienia zabezpieczenia i ubezpieczenia kredytu. Jeżeli umowa nie przewiduje terminu spłaty kredytu, konsument jest zobowiązany do jego zwrotu w terminie 5 lat.

Zgodnie z Ustawą o Kredycie Konsumentkim, konsument jest uprawniony do wcześniejszej spłaty kredytu a kredytodawca nie może zastrzec prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty. Konsument ma prawo, bez podania przyczyny, odstąpić od umowy o Kredyt Konsumentki w terminie 10 dni od dnia zawarcia umowy. Jeżeli umowa o Kredyt Konsumentki nie zawiera informacji o prawie odstąpienia, konsument może odstąpić od umowy w terminie 10 dni od dnia otrzymania informacji o prawie odstąpienia od umowy, nie później jednak niż w terminie 3 miesięcy od dnia zawarcia umowy.

Postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać praw konsumenta przewidzianych w Ustawie o Kredycie Konsumentkim, także w razie dokonania wyboru prawa obcego.

4.2.1.5 Prawo Dewizowe

Prawo Dewizowe określa obrót dewizowy z zagranicą oraz obrót wartościami dewizowymi w kraju, a także działalność gospodarczą w zakresie kupna i sprzedaży wartości dewizowych oraz pośrednictwa w ich kupnie i sprzedaży.

4.2.1.6 Egzekwowanie prawa

Zgodnie z art. 131 ust. 1 Prawa Bankowego działalność banków, oddziałów banków zagranicznych, oddziałów i przedstawicielstw instytucji kredytowych podlega nadzorowi bankowemu sprawowanemu przez KNB w zakresie i na zasadach określonych w Prawie Bankowym i w Ustawie o NBP. Celem nadzoru jest zapewnienie bezpieczeństwa środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bankowych, jak również zgodność działalności banków z przepisami Prawa Bankowego, Ustawy o NBP, statutem oraz decyzją o wydaniu zezwolenia na utworzenie banku. KNB może podejmować, w ramach nadzoru bankowego, czynności polegające w szczególności na: dokonywaniu oceny sytuacji finansowej banków, badaniu jakości zarządzania ryzykiem prowadzonej działalności, badaniu zgodności udzielanych kredytów, pożyczek pieniężnych, akredytyw, gwarancji bankowych i poręczeń oraz emitowanych bankowych papierów wartościowych z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, badaniu zabezpieczenia i terminowości spłaty kredytów i pożyczek pieniężnych, badaniu przestrzegania limitów koncentracji zaangażowań oraz limitów dotyczących zakazu korzystniejszego traktowania przez bank podmiotów, z którymi posiada bliskie powiązania, badaniu przestrzegania określonych przez KNB norm dopuszczalnego ryzyka w działalności banków. Ponadto KNB może m.in.: określić w drodze uchwały szczegółowe zasady zarządzania ryzykiem związanym z działalnością outsourcingową banków, a także wydawać rekomendacje dotyczące dobrych praktyk ostrożnego i stabilnego zarządzania bankiem. W ramach nadzoru KNB może zlecić bankowi w szczególności: podjęcie środków koniecznych do przywrócenia płynności płatniczej, zwiększenie funduszy własnych, zaniechanie określonych form reklamy. W razie stwierdzenia, że bank nie realizuje powyższych zaleceń lub wykonuje swoją działalność z naruszeniem prawa lub statutu albo stwarza zagrożenie dla interesów posiadaczy rachunków bankowych, KNB może po uprzednim upomnieniu na piśmie, w szczególności wystąpić do właściwego organu banku z wnioskiem o odwołanie członka zarządu

bezpośrednio odpowiedzialnego za stwierdzone nieprawidłowości lub nałożyć na bank karę finansową, ograniczyć zakres działalności banku lub w ostateczności uchylić zezwolenie na utworzenie banku.

Środki podejmowane przez KNB w ramach nadzoru nie mogą naruszać umów zawartych przez bank z wyłączeniem umów zawartych przez bank krajowy z podmiotami działającymi w tym samym holdingu oraz umów zawartych przez bank krajowy z podmiotami, z którymi posiada bliskie powiązania.

4.2.1.7 Nowa Umowa Kapitałowa

Przygotowywany w Bazylejskim Komitecie ds. Nadzoru Bankowego dokument dotyczący wytycznych w zakresie adekwatności kapitałowej, zwany Nową Umową Kapitałową, zastąpi wytyczne sformułowane w latach 1988-1996. Rekomendacje Nowej Umowy Kapitałowej mają zostać uwzględnione w dyrektywie Unii Europejskiej dotyczącej adekwatności kapitałowej (dyrektywa CAD3). Ostateczny projekt dyrektywy został opublikowany przez Komisję Europejską w lipcu 2004 r. W konsekwencji wytyczne Nowej Umowy Kapitałowej zostaną wdrożone w państwach członkowskich Unii Europejskiej i zaczną obowiązywać w 2006/2007 r.

Implementacja wytycznych Nowej Umowy Kapitałowej będzie prowadziła do lepszego odzwierciedlenia w wysokości wymogów kapitałowych ponoszonego przez banki ryzyka, dostosowania przepisów do rozwijającej się działalności bankowej, uwzględnienia w wymogach kapitałowych ryzyka operacyjnego, a także do stworzenia bodźców do wprowadzania i rozwoju zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem.

4.2.1.8 Uregulowania dotyczące Kredytów Starego Portfela

Ze względu na fakt, że Bank posiada znaczący portfel Kredytów Starego Portfela, istotne znaczenie dla działalności Banku mają uregulowania dotyczące pomocy państwa w spłacie powyższych kredytów. Kredyty Starego Portfela były powszechnie udzielane spółdzielniom mieszkaniowym i osobom fizycznym do dnia 31 maja 1992 r. oraz po tym terminie spółdzielniom mieszkaniowym na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 1994 r. i 27 lutego 1996 r., a także były udzielane osobom fizycznym (tzw. kredyty hipoteczne) w okresie od 1 czerwca 1992 r. do 31 marca 1995 r. na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 października 1991 r. Kredyty Starego Portfela (poza kredytami hipotecznymi) mają wprawdzie określony umowny termin zapadalności, jednakże dla przeważającej części tego portfela system ich spłat nie wiąże się wprost z tym terminem. W dniu 1 stycznia 1996 r. weszła w życie Ustawa o Pomocy Państwa w Spłacie Niektórych Kredytów Mieszkaniowych, która zdecydowanie zmieniła ocenę problemów realności spłaty Kredytów Starego Portfela w umownych terminach zapłaty. Zgodnie z powyższą ustawą spłata kredytów objętych przejściowym wykupem niespłaconych odsetek ze środków budżetu państwa w tym kredytów hipotecznych w powiązaniu z procesem urealniania wartości zadłużenia wobec banku i budżetu państwa obciążającego kredytowane mieszkania, jak również umorzenia części zadłużenia wobec budżetu państwa oraz anulowania odsetek za dany rok, naliczonych od zadłużenia wobec budżetu spowodował, iż kredyty przedmiotowe odzyskały realną możliwość spłaty w terminach przewidzianych w umowach.

W dniu 29 listopada 2000 r. przyjęta została Ustawa o Poręczeniu Kredytów Mieszkaniowych z mocą obowiązywania od 1 stycznia 2001 r. Objęcie poręczeniami Skarbu Państwa należności wynikających z Kredytów Starego Portfela spowodowało neutralizację ryzyka niespłacalności tych kredytów. Wykonanie przez Skarb Państwa umów poręczenia następuje w sytuacji niedokonania przez kredytobiorcę spłaty kredytu w terminach wynikających z umowy kredytowej. Odpowiedzialność Skarbu Państwa ma charakter posiłkowy i ma zastosowanie wówczas, gdy egzekwowanie niespłaconej części kredytu i odsetek, które Bank ma obowiązek podjąć zanim wystąpi z roszczeniem do Skarbu Państwa, okaże się nieskuteczne. Powyższa ustawa obejmuje poręczenia 90% pozostałych do spłaty kwot kredytów zaciągniętych, a jeszcze niespłaconych, przez spółdzielnie mieszkaniowe, przy czym zakres odpowiedzialności Skarbu Państwa z tytułu udzielanych poręczeń jest odpowiedni do pozostającej do spłaty kwoty po uwzględnieniu kwot spłaconych samodzielnie przez spółdzielnie mieszkaniowe oraz kwot odzyskanych przez Bank w trybie windykacji należności prowadzonej wobec spółdzielni. W wyniku wykonania obowiązków poręczyciela Skarb Państwa zgodnie z umową poręczenia wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela (banku) i staje się tym samym wierzycielem w stosunku do kredytobiorcy.

5. GŁÓWNE RYNKI ZBYTU

Grupa PKO BP oferuje swoje produkty na terenie Polski a od sierpnia 2004 r. na terenie Ukrainy (za pośrednictwem KBU). Wynik z tytułu odsetek osiągnięty przez KBU za okres I półrocza 2004 r. stanowił około 1,2% wyniku z tytułu odsetek Grupy PKO BP, a wynik z tytułu prowizji stanowił około 2,1% (przeliczeń dokonano na podstawie średniego kursu UAH z dnia 29 czerwca 2004 r.). Sieć sprzedaży na rynku krajowym pokrywa całe terytorium Polski.

6. INFORMACJE O WARTOŚCI SPRZEDAŻY GRUPY PKO BP

Informacja na temat wyników z działalności bankowej Grupy PKO BP w podziale na poszczególne obszary działalności została przedstawiona w pkt 2.2 niniejszego Rozdziału.

Prezentowany w poniższej tabeli wynik z działalności bankowej obejmuje pozycje występujące w regionach, tj.: zarządczy wynik z odsetek oraz wyniki bilansowe: z prowizji, z operacji finansowych, z pozostałej działalności operacyjnej i ubocznej. Wynik zarządczy nie podlegał badaniu przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych.

Region	30.06.2004 ¹		31.12.2003		31.12.2002		31.12.2001	
	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%
mazowiecki	415.393	19,2%	791.604	19,2%	814.525	20,6%	930.794	21,5%
podlaski	56.218	2,6%	98.374	2,4%	102.245	2,6%	110.070	2,6%
kujawsko-pomorski	107.350	4,9%	210.037	5,1%	206.795	5,3%	219.294	5,1%
pomorski	109.918	5,1%	205.791	5,0%	189.345	4,8%	205.838	4,8%
śląsko-opolski	340.231	15,7%	601.245	14,6%	560.196	14,1%	592.220	13,7%
małopolsko-świętokrzyski	185.323	8,6%	355.344	8,7%	340.706	8,7%	370.174	8,6%
lubelsko-podkarpacki	163.907	7,6%	319.684	7,8%	297.432	7,6%	300.756	7,0%
łódzki	165.428	7,6%	327.233	8,0%	309.706	7,9%	333.438	7,7%
warmińsko-mazurski	76.775	3,6%	146.201	3,6%	136.770	3,5%	141.715	3,3%
wielkopolski	242.754	11,2%	466.416	11,4%	445.438	11,3%	506.670	11,7%
zachodniopomorski	115.787	5,4%	213.705	5,2%	184.808	4,7%	220.542	5,1%
dolnośląski	182.913	8,5%	369.597	9,0%	349.677	8,9%	382.062	8,9%
Razem²	2.161.997	100%	4.105.232	100,0%	3.937.642	100,0%	4.313.575	100,0%

Źródło: Dane własne Banku

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

² Pozycja „Razem” jest sumą wyników z działalności bankowej generowanych przez poszczególne regiony (nie zawiera wyników z działalności bankowej wygenerowanych przez pozostałe jednostki organizacyjne).

Bank obejmuje zasięgiem swojego działania cały kraj. Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące rozmieszczenia w Polsce jednostek organizacyjnych Banku oraz bankomatów z podziałem na regiony według stanu na dzień 30 czerwca 2004 r.

Region	Liczba placówek własnych	Liczba agencji	Liczba bankomatów
mazowiecki	160	250	256
podlaski	37	55	43
kujawsko-pomorski	68	276	102
pomorski	50	233	115
śląsko-opolski	183	513	245
małopolsko-świętokrzyski	121	283	143
lubelsko-podkarpacki	101	236	136
łódzki	89	218	163
warmińsko-mazurski	48	83	59

wielkopolski	169	551	234
zachodniopomorski	80	254	107
dolnośląski	116	188	182
Razem	1222	3140	1785

Źródło: Dane własne Banku

Z dniem 1 października 2004 r. w miejsce dotychczasowych oddziałów centrów, oddziałów i ekspozytur zostaną utworzone oddziały samodzielne i podporządkowane.

Bank ponadto prowadzi współpracę z bankami zagranicznymi i utrzymuje u korespondentów 32 rachunki nostro w 12 walutach. Na dzień aktualizacji Prospektu na rzecz banków zagranicznych w księgach Banku prowadzone jest 29 rachunków *loro* w trzech walutach. Rachunki *nostro* i *loro* dla banków służą zarówno rozliczeniom transakcji dokonywanych przez klientów Banku, jak i transakcji międzybankowych, w przypadku których Bank pełni rolę banku rozliczeniowego lub pośredniczącego w rozliczeniach.

Od dnia 26 sierpnia 2004 r. Grupa PKO BP oferuje produkty bankowe na terenie Ukrainy za pośrednictwem KBU.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ BANKU, Z WYSZCZEGÓLNIENIEM UDZIAŁU POSZCZEGÓLNYCH CZYNNOŚCI BANKOWYCH W FINANSOWANIU DZIAŁALNOŚCI BANKU OGÓLEM

Głównym źródłem finansowania działalności operacyjnej Banku były depozyty od klientów, które według stanu na 31 grudnia 2003 r. łącznie stanowiły 84,8% sumy bilansowej Banku. Kapitały własne Banku na 31 grudnia 2003 r. stanowiły 7,58% sumy bilansowej. Poniższa tabela przedstawia podział depozytów gromadzonych przez Bank w ramach poszczególnych obszarów działalności oraz inne źródła finansowania działalności Banku.

	Stan na 30.06.2004 ¹		Stan na 31.12.2003		Stan na 31.12.2002		Stan na 31.12.2001	
	Wartość (tys. zł)	udział (%)	Wartość (tys. zł)	udział (%)	Wartość (tys. zł)	udział (%)	Wartość (tys. zł)	udział (%)
Depozyty Klientów Bankowości Detalicznej	54.702.559	63,64%	56.088.887	66,48%	58.042.129	70,77%	59.293.645	74,94%
Depozyty Klientów Bankowości Korporacyjnej	9.962.837	11,59%	9.133.981	10,83%	7.322.542	8,93%	6.176.692	7,81%
Depozyty Klientów Obszaru Finansowania Nieruchomości	6.760.243	7,86%	6.321.001	7,49%	4.590.227	5,60%	3.858.232	4,88%
Pasywa pozyskane przez Departament Skarbu	1.482.150	1,72%	981.373	1,16%	1.603.370	1,95%	2.312.522	2,92%
Inne	5.879.457	6,84%	5.453.715	6,46%	4.979.384	6,07%	3.524.667	4,45%
Kapitały własne	7.175.938	8,35%	6.392.685	7,58%	5.480.419	6,68%	3.959.394	5%
RAZEM	85.963.184	100%	84.371.642	100%	82.018.071	100%	79.125.152	100%

Źródło: Dane własne Banku

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w nocie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

8. WYSTAWIONE PRZEZ BANK BANKOWE TYTUŁY EGZEKUCYJNE

Na dzień 30 czerwca 2004 r. Bank wystawił 234.632 bankowe tytuły egzekucyjne o łącznej wartości 2.980.735 tys. zł.

9. UZALEŻNIENIE BANKU OD KLIENTÓW

Źródła przychodów i kosztów Banku są zróżnicowane i zdywersyfikowane. Należy jednak zwrócić uwagę, że istotną pozycję w przychodach odsetkowych Banku zajmują przychody z odsetek z obligacji Skarbu Państwa i bonów skarbowych, które w 2003 r. stanowiły 30,9% całkowitych przychodów Banku z tytułu odsetek. Poza powyższymi przychodami odsetkowymi, żaden z klientów Banku nie generował więcej niż 10% całkowitych przychodów z odsetek, jak również żaden z klientów Banku nie generował więcej niż 10% ogólnych przychodów z prowizji.

10. ZNACZĄCE UMOWY

W niniejszym punkcie zostały opisane umowy znaczące w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 53) Rozporządzenia w Sprawie Prospektu, których stroną jest Bank lub jednostki od niego zależne, których wartość przedmiotu umowy wynosi co najmniej 10% kapitałów własnych Banku określonych zgodnie z danymi finansowymi Banku na dzień 30 czerwca 2004 r. tj. 717,6 mln zł.

10.1 Umowy związane z Kredytami Starego Portfela

W związku z Kredytami Starego Portfela Bank zawarł dwie umowy, z których tylko umowa opisana poniżej może zostać uznana za znaczącą. Umowa z dnia 17 września 2002 r., będąca umową istotną, została przedstawiona w Rozdziale V pkt 11.1.1). Opis uregulowań prawnych dotyczących Kredytów Starego Portfela został przedstawiony w pkt 4.2.1.8 niniejszego Rozdziału.

1) Umowa poręczenia z dnia 3 sierpnia 2001 r. zawarta pomiędzy Skarbem Państwa a Bankiem

Przedmiotem umowy jest udzielenie Bankowi przez Skarb Państwa poręczenia spłaty zadłużenia z tytułu kredytów udzielonych na budownictwo mieszkaniowe, do spłaty których zobowiązane są spółdzielnie mieszkaniowe. Na podstawie tej umowy poręczenie zostało udzielone w wysokości 90% pozostającej do spłaty kwoty kapitału, 90% odsetek skapitalizowanych oraz 90% odsetek bieżących z tytułu poszczególnych kredytów. Całkowita wartość poręczenia spłaty kredytów udzielonych wszystkim spółdzielniom mieszkaniowym objętym zakresem zastosowania umowy nie może przekroczyć łącznej kwoty 5.100,64 mln zł, w tym kwoty 1.561,28 mln zł, jeśli chodzi o poręczenie kapitału; 1.888,38 mln zł – poręczenie odsetek skapitalizowanych; oraz 1.650,98 mln zł – poręczenie odsetek bieżących. Umowa stanowi, że w przypadku zmiany stopy referencyjnej, określającej minimalne oprocentowanie podstawowych operacji otwartego rynku prowadzonych przez NBP, o więcej niż 25% od zakładanej w prognozach będących podstawą oszacowania kwoty odsetek bieżących, Strony dokonają zmiany powyższej umowy. Wykonanie przez Skarb Państwa umowy poręczenia następuje, jeżeli kredytobiorcy nie dokonają spłaty kredytu zgodnie z terminami wynikającymi z umowy kredytowej, w wysokości wynikającej z art. 7 i 11 Ustawy o Pomocy Państwa w Spłacie Kredytów Mieszkaniowych. W przypadku niewywiązania się kredytobiorców ze spłaty rat kredytów, Bank przed wystąpieniem o realizację poręczenia, zobowiązany jest do podjęcia działań zmierzających do odzyskania kwot nie spłaconych rat kredytów postępując zgodnie ze szczegółowo określoną procedurą. Bank odzyskane w ten sposób należności zalicza w pierwszej kolejności na poczet zaległych rat kredytów. Również w przypadku wypowiedzenia umowy kredytu oraz postawienia całej lub części należności od kredytobiorcy w stan natychmiastowej wymagalności, Bank przed wystąpieniem o realizację poręczenia, jest zobowiązany do podjęcia działań zmierzających do odzyskania wymagalnych należności, w szczególności poprzez zaspokojenie się z posiadanego zabezpieczenia. Bank odzyskane w taki sposób kwoty rozlicza zgodnie z § 6 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2001 r. w sprawie trybu i warunków rozliczeń z bankami z tytułu poręczeń Skarbu Państwa niektórych kredytów mieszkaniowych (Dz. U. nr 85, poz. 928), a następnie w części przypadającej na Bank zalicza w pierwszej kolejności na spłatę kapitału, odsetek skapitalizowanych, a następnie odsetek bieżących. Jeżeli powyższe działania nie doprowadzą do odzyskania należnych Bankowi kwot kapitału, odsetek skapitalizowanych lub odsetek bieżących, Skarb Państwa ma obowiązek wykonania udzielonego poręczenia według procedury określonej w umowie.

Zgodnie z umową, poręczenie Skarbu Państwa wygasa z dniem 31 grudnia 2011 r.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2004 r. Bank zrealizował poręczenie w kwocie ogółem 8,543 mln zł z czego kwota: (i) 1,012 mln zł dotyczyła niedopłat do bieżących rat spłaty kredytu, oraz (ii) 7,531 mln zł dotyczyła 3 spółdzielni, w przypadku których została ogłoszona upadłość i realizacja poręczenia dotyczyła 90% całego ich zadłużenia. Powyższe kwoty oznaczają, że do końca II kwartału 2004 r. Bank skorzystał z poręczenia stanowiącego 0,16% łącznej kwoty poręczenia.

10.2 Umowy dotyczące Zintegrowanego Systemu Informatycznego

1) Umowa dostawy i wdrożenia Zintegrowanego Systemu Informatycznego z dnia 18 sierpnia 2003 r. zawarta pomiędzy Bankiem a Accenture Sp. z o.o., Alnova Technologies Corporation S.L. oraz Softbank S.A., jako dostawcami

Przedmiotem umowy jest opracowanie, dostarczenie i wdrożenie w Banku oprogramowania ZSI, jak również świadczenie dodatkowych usług związanych z realizacją powyższego projektu. Wdrożenie oprogramowania ZSI obejmuje kilka etapów i zgodnie z harmonogramem zostanie zakończone w terminie 159 tygodni od dnia rozpoczęcia projektu, tj. od dnia 29 września 2003 r.

Wynagrodzenie dostawcy za poszczególne etapy wdrożenia oprogramowania ZSI będzie wypłacane w ratach, w miarę realizacji kolejnych etapów. Bank będzie dokonywał płatności na rzecz dostawcy w następujących wysokościach (netto): (a) za udzielenie licencji, za wdrożenie, za zarządzanie projektem w okresie pierwszych 3 lat – ogółem 114.400.000 USD, (b) za zarządzanie projektem za każdy następny miesiąc po upływie określonego powyżej 3-letniego terminu - 291.667 USD, (c) za serwis (miesięcznie): w okresie pierwszych 3 lat: (i) do zakończenia wdrożenia masowego - 500.000 USD powiększone o kwotę 416.670 USD podzieloną przez liczbę instalacji systemu oddziałowego ZORBA-3000 i pomnożoną przez liczbę instalacji systemu oddziałowego ZORBA-3000 przeniesionych do oprogramowania ZSI na koniec miesiąca poprzedzającego naliczenie opłaty, (ii) po zakończeniu wdrożenia masowego, w okresie kolejnych 3 lat - 916.670 USD; w przypadku prac dodatkowych będą naliczane dodatkowe opłaty według stawek godzinowych, których wysokość w terminie pierwszych 5 lat od podpisania umowy będzie wynosiła od 95 do 250 USD. Za opóźnienie w płatnościach, o ile Bank nie pokryje zaległości w terminie 7 dni od daty zawiadomienia, będą naliczane odsetki ustawowe powiększone o 5 punktów procentowych.

W przypadku opóźnień w realizacji wdrożenia oprogramowania ZSI z przyczyn leżących po stronie dostawcy wynagrodzenie dostawcy zostanie obniżone lub wstrzymane, jednakże nie więcej niż o 25% wartości opóźnionego zadania lub 5% całkowitego wynagrodzenia. Jeżeli dostawca nadrobi opóźnienie, Bank zwróci dostawcy lub zwolni obniżone lub wstrzymane wynagrodzenie. Jeżeli okres niemożności realizacji danego zadania z przyczyn nie leżących po stronie dostawcy będzie dłuższy niż 20 dni roboczych, wówczas za każdy kolejny dzień roboczy, przez który dostawca nie będzie mógł realizować swoich obowiązków, dostawca będzie mógł naliczyć Bankowi wynagrodzenie przestojowe, w wysokości 25% dziennego wynagrodzenia za dane zadanie, chyba że takie przedłużone opóźnienie będzie spowodowane siłą wyższą.

Kary umowne zastrzeżone w umowie na rzecz stron są określone procentowo (od 12 do 15% wartości umowy, 20% wynagrodzenia dostawcy należnego za zadania, które miały zostać zrealizowane po dacie odstąpienia od umowy, w przypadku odstąpienia od umowy, albo 50% wynagrodzenia za usługi serwisowe) lub kwotowo (od 1.000 do 15.000.000 USD). W większości przypadków, zapłata kar umownych nie wyłącza możliwości dochodzenia przez strony odszkodowania na zasadach ogólnych. Całkowita odpowiedzialność odszkodowawcza stron z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy jest jednakże ograniczona do szkód rzeczywiście poniesionych i w żadnym wypadku nie przekroczy, włączając w to kary umowne, 60.000.000 USD, a w przypadku usług serwisowych od 20 do 100% rocznej wartości opłat z tytułu świadczenia usług serwisowych.

W przypadku, gdy prace dostawcy nie będą spełniały warunków umożliwiających odbiór, Bank będzie mógł odstąpić od umowy w części obejmującej wadliwe prace (wypowiedzenie nie będzie miało wpływu na licencję oraz na serwis, w tym serwis gwarancyjny) lub w całości w przypadku ujawnienia błędu określonej kategorii i nieusunięcia takiego błędu w ciągu 3 lub 6 miesięcy (w zależności od kategorii). Ponadto Bank będzie mógł odstąpić od umowy w zakresie jeszcze nie wykonanym bez podania przyczyny, do dnia ukończenia wdrożenia masowego, za zapłatą odstępnego w wysokości 20% wynagrodzenia dostawcy za zadania, które miały zostać zrealizowane po dacie odstąpienia. Strony wyłączają możliwość odstąpienia Banku od umowy w innych przypadkach niż określone w umowie. Dostawca będzie mógł odstąpić od umowy w zakresie jeszcze nie wykonanym, jeżeli Bank będzie zalegał z płatnością należności na kwotę nie niższą niż 5% wynagrodzenia za wdrożenie i przez okres nie krótszy niż 60 dni od daty wezwania Banku przez dostawcę do zapłaty tej kwoty.

Jako zabezpieczenie prawidłowej i terminowej realizacji projektu, dostawca dostarczył Bankowi gwarancję dobrego wykonania umowy, bezwarunkową i płatną na pierwsze żądanie, w wysokości 8.100.000 USD, wystawioną przez bank zaakceptowaną przez Bank, z terminem ważności upływającym w ostatnim dniu 18-go miesiąca po planowanym zakończeniu wdrożenia masowego.

Dostawa sprzętu komputerowego oraz pakietów oprogramowania niezbędnych do realizacji prac przygotowawczych do wdrożenia ZSI została uregulowana w umowie dostawy z dnia 27 października 2003 r., której opis znajduje się poniżej.

2) Umowa z dnia 27 października 2003 r. zawarta pomiędzy Bankiem a Softbank S.A. jako dostawcą

Przedmiotem umowy jest: (i) dostawa sprzętu komputerowego oraz pakietów oprogramowania, (ii) udzielenie licencji lub sublicencji na dostarczone w ramach umowy oprogramowanie, (iii) świadczenie usług związanych z dostarczeniem, instalacją, wdrożeniem i serwisem sprzętu komputerowego oraz oprogramowania, oraz (iv) świadczenie na rzecz Banku usług gwarancyjnych w zakresie sprzętu komputerowego i oprogramowania. Licencje oraz sublicencje udzielone przez dostawcę zgodnie z umową, jak również licencje producentów dostarczane Bankowi przez dostawcę na podstawie umowy, między innymi, na oprogramowanie IBM, BMC, SERENA, COMPUWARE oraz CANDLE, dotyczą wyłącznie jednostek organizacyjnych Banku i obejmują swym zasięgiem terytorium Polski. Licencje oraz sublicencje mają charakter niewyłączny. Zostały udzielone na czas nieokreślony. Wynagrodzenie dostawcy obejmuje: (i) opłaty za sprzęt komputerowy i pakiety oprogramowania, (ii) opłaty za usługi instalacji sprzętu komputerowego i oprogramowania, (iii) opłaty serwisowe, oraz (iv) opłaty za inne usługi, między innymi, szkolenia. Wysokość wynagrodzenia dostawcy jest uzależniona od ilości sprzętu oraz pakietów oprogramowania dostarczonych w ramach umowy, jak również od zakresu innych usług świadczonych zgodnie z umową. W roku 2003 kwota uiszczona na rzecz dostawcy wyniosła 62.022.000 zł, a w 2004 r., do dnia sporządzenia Prospektu, 14.941.560 zł. Wysokość kar umownych zastrzeżonych na rzecz Banku za każdy dzień opóźnienia dostawcy w realizacji jego zobowiązań wynikających z umowy wynosi 0,1% wartości brutto nie dostarczonego lub nie zainstalowanego produktu, jednakże nie więcej niż 10% wartości netto danego produktu. Bank może dochodzić odszkodowania przewyższającego wysokość zastrzeżonych w umowie kar umownych. Całkowita odpowiedzialność stron z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy została ograniczona do szkód rzeczywiście poniesionych i do łącznej wartości opłat należnych dostawcy na podstawie umowy. Odpowiedzialność dostawcy z tytułu rękojmi została przez strony wyłączona. Umowa obowiązuje w okresie realizacji wdrożenia ZSI.

11. ISTOTNE UMOWY

W niniejszym punkcie zostały opisane „istotne umowy” w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 54) Rozporządzenia w Sprawie Prospektu.

11.1 Umowy związane z Kredytami Starego Portfela

1) Umowa z dnia 17 września 2002 r. zawarta pomiędzy Skarbem Państwa a Bankiem

Umowa została zawarta w związku z art. 5 ust. 1-3 Ustawy o Poręczeniu Kredytów Mieszkaniowych oraz w związku z zawarciem umowy poręczenia z dnia 3 sierpnia 2001 r. Przedmiotem umowy jest określenie działań podejmowanych przez Bank w celu odzyskania zadłużenia kredytobiorców wobec Skarbu Państwa powstałego z tytułu wykonania umowy poręczenia, jak również określenie zasad wynagrodzenia Banku. Umowa ustala szczegółowe zasady postępowania Banku wobec dłużników Skarbu Państwa, a w szczególności określa zasady podejmowania czynności windykacyjnych oraz wystawianie bankowych tytułów egzekucyjnych. Za świadczenie powyższych usług, Bankowi przysługuje wynagrodzenie w wysokości: (i) 0,6% odzyskanych, w wyniku podjętych zwykłych działań windykacyjnych, kwot nie spłaconych przez spółdzielnie bieżących rat kredytów, (ii) 3% wyegzekwowanej kwoty, całych należności, których warunki spłaty zostały wcześniej wypowiedziane przez Bank. Umowa została zawarta na czas nieokreślony, jednakże nie dłuższy niż do czasu zakończenia i rozliczenia ostatniej egzekucji prowadzonej przez Bank z tytułu dochodzenia należności Skarbu Państwa.

2) Umowa z dnia 28 stycznia 1998 r. zawarta pomiędzy Prezesem UMiRM i Ministrem Finansów a Bankiem

Umowa została zawarta na podstawie § 9 ust. 2 Rozporządzenia w Sprawie Udzielenia Premii Gwarancyjnej. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i tryb udzielania oraz zwrotu premii gwarancyjnej, refundowanej ze środków budżetu państwa, a także tryb rozliczeń z bankami z tego tytułu. Rozporządzenie zostało wydane na podstawie art. 3 ust. 5 Ustawy o Pomocy Państwa w Spłacie Kredytów Mieszkaniowych.

Umowa określa zasady i terminy przekazywania środków z budżetu państwa na refundację premii gwarancyjnych wypłacanych przez Bank z tytułu realizacji książeczek mieszkaniowych. W szczególności, procedura przekazywania tych środków składa się z następujących etapów: (i) przedstawienie UMiRM przez Bank wstępnego zapotrzebowania na środki z budżetu państwa z tytułu refundacji premii

gwarancyjnych na dany miesiąc, z podziałem na dekady, w terminie do 19 dnia poprzedniego miesiąca, (ii) przedstawienie UMiRM przez Bank w terminie 4 dni roboczych od zakończenia danej dekady, wniosku o przekazanie środków na refundację premii gwarancyjnych wypłaconych w tej dekadzie, (iii) przekazanie środków

z budżetu państwa do końca następnej dekady (jeżeli kwota wnioskowana przez Bank przekracza zaplanowane wydatki budżetowe – UMiRM przekazuje Bankowi środki w następnym miesiącu), (iv) w terminie do 23 dnia każdego miesiąca – przekazanie rozliczeń przez Bank do UMiRM, (v) ewentualne refundacje lub wyrównywanie należności przez strony. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. Umowa jest istotna dla Banku ze względu na kwestie związane z pomocą publiczną udzielaną Bankowi.

3) Umowa z dnia 21 grudnia 2001 r. zawarta pomiędzy Skarbem Państwa reprezentowanym przez Prezesa UMiRM a Bankiem

Umowa została zawarta na podstawie § 4 ust. 1 i 2 oraz § 7 Rozporządzenia w Sprawie Wykupienia Odsetek od Kredytów Mieszkaniowych, wydanego na podstawie art. 9 ust. 2 Ustawy o Pomocy Państwa w Spłacie Kredytów Mieszkaniowych. Przedmiotem umowy jest szczegółowe uregulowanie trybu i terminów rozliczeń z tytułu wykupienia ze środków budżetu państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych na warunkach i w wysokości określonych w Ustawie o Pomocy Państwa w Spłacie Kredytów Mieszkaniowych. Ponadto na podstawie umowy Bank zobowiązany jest do podejmowania wszelkich czynności egzekucyjnych w zakresie dochodzenia i egzekwowania należności budżetu państwa z tytułu przejściowego wykupienia odsetek wraz z oprocentowaniem tych odsetek. Bank zobowiązany jest także do ewidencjonowania i rozliczania należności budżetu państwa z tytułu przejściowego wykupienia odsetek wraz z oprocentowaniem tych odsetek. Jeśli chodzi o tryb wykupywania ze środków budżetu państwa odsetek, to składają się na niego trzy zasadnicze etapy: (i) przedstawienie Prezesowi UMiRM przez Bank zapotrzebowania na środki budżetowe z tytułu przejściowego wykupienia nie spłaconych przez kredytobiorców oraz z tytułu wykupienia skapitalizowanych odsetek należnych Bankowi – za dany kwartał, (ii) przekazanie środków przez Prezesa UMiRM na wykupienie odsetek, (iii) przekazanie Prezesowi UMiRM przez Bank kwartalnych rozliczeń z tytułu wykupienia odsetek, kwartalnych informacji o stanie zadłużenia kredytobiorców z tytułu kredytów od których naliczane są odsetki będące przedmiotem wykupu, oraz kwartalnych rozliczeń umorzenia zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek. Ponadto, umowa zawiera szereg szczegółowych uregulowań dotyczących niewpłacania należnych Bankowi kwot w terminie przez Prezesa UMiRM, rozliczania ewentualnych nadwyżek, korekt informacji oraz raportów przekazywanych przez Bank, kontrolowania ewidencji zadłużenia itd. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

Powyższa umowa uległa rozwiązaniu z dniem 10 września 2004 r. na mocy umowy opisanej w pkt 11.1.4 niniejszego Rozdziału.

4) Umowa z dnia 10 września 2004 r. zawarta pomiędzy Skarbem Państwa reprezentowanym przez Ministra Infrastruktury oraz Ministra Finansów a Bankiem

Umowa została zawarta na podstawie art. 4 ust. 3 Ustawy o Pomocy Państwa w Spłacie Kredytów Mieszkaniowych oraz § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 lutego 2003 r. w sprawie rozliczeń z bankami z tytułu przejściowego wykupienia ze środków budżetu państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych (Dz. U. Nr 51, poz. 440). Przedmiotem umowy jest szczegółowe uregulowanie trybu i terminów rozliczeń z tytułu wykupienia ze środków budżetu państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych na warunkach i w wysokości określonych w Ustawie o Pomocy Państwa w Spłacie Kredytów Mieszkaniowych oraz rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 25 lutego 2003 r. w sprawie rozliczeń z bankami z tytułu przejściowego wykupienia ze środków budżetu państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych (Dz. U. Nr 51, poz. 440). Ponadto na podstawie umowy Bank zobowiązany jest do podejmowania wszelkich czynności egzekucyjnych w zakresie dochodzenia i egzekwowania należności budżetu państwa z tytułu przejściowego wykupienia odsetek wraz z oprocentowaniem tych odsetek. Bank zobowiązany jest także do ewidencjonowania i rozliczania należności budżetu państwa z tytułu przejściowego wykupienia odsetek wraz z oprocentowaniem tych odsetek. Jeśli chodzi o tryb wykupywania ze środków budżetu państwa odsetek, to składają się na niego trzy zasadnicze etapy: (i) przedstawienie Ministrowi Infrastruktury przez Bank zapotrzebowania na środki budżetowe z tytułu przejściowego wykupienia nie spłaconych przez kredytobiorców oraz z tytułu wykupienia skapitalizowanych odsetek należnych Bankowi – za dany kwartał, (ii) przekazanie środków przez Ministra Infrastruktury na wykupienie odsetek, (iii) przekazanie Ministrowi Infrastruktury przez Bank kwartalnych rozliczeń z tytułu wykupienia odsetek, kwartalnych informacji o stanie zadłużenia kredytobiorców z tytułu kredytów od których naliczane są odsetki będące przedmiotem wykupu, oraz kwartalnych rozliczeń umorzenia zadłużenia z tytułu przejściowego wykupienia odsetek. Ponadto, umowa zawiera szereg szczegółowych

uregulowań dotyczących nie wpłacania należnych Bankowi kwot w terminie przez Ministra Infrastruktury, rozliczania ewentualnych nadwyżek, korekt informacji oraz raportów przekazywanych przez Bank, kontrolowania ewidencji zadłużenia itd. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

Powyższa umowa zastępuje umowę zawartą w dniu 21 grudnia 2001 r. pomiędzy Skarbem Państwa, reprezentowanym przez Prezesa UMiRM oraz Ministra Finansów, a Bankiem opisaną w pkt 11.1.3 niniejszego Rozdziału.

11.2 Umowy związane z uczestnictwem w systemie rozliczeń oraz wymiany informacji międzybankowej

1) Umowa uczestnictwa w rozliczeniach prowadzonych za pośrednictwem Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A. z dnia 25 stycznia 1999 r. zawarta pomiędzy KIR S.A. a Bankiem

Przedmiotem umowy jest przystąpienie przez Bank do uczestnictwa w rozliczeniach prowadzonych za pośrednictwem KIR S.A. w systemach ELIXIR oraz SYBIR. Szczegółowe warunki uczestnictwa w rozliczeniach regulowane są w umowie oraz w „Regulaminie dokonywania czynności w zakresie rozliczeń” wydanym przez KIR S.A. Umowa zawiera upoważnienie dla KIR S.A. do składania w imieniu Banku w NBP zleceń obciążających jego rachunek bieżący prowadzony w NBP w zakresie zapłaty zobowiązań wynikających z wymiany zleceń za pośrednictwem KIR S.A.. Za usługi świadczone przez KIR S.A. na podstawie umowy pobierane są opłaty zgodne z cennikiem KIR S.A. Koszty Banku poniesione z tytułu usług świadczonych przez KIR S.A. w 2003 r. wynoszą: 20.892.709,85 zł. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

2) Umowa o zasadach uczestnictwa i współpracy w zakresie wymiany informacji w systemie Międzybankowej Informacji Gospodarczej „Dokumenty Zastrzeżone” z dnia 18 stycznia 2001 r. zawarta pomiędzy Bankiem a ZBP

Przedmiotem umowy jest określenie zasad przyjmowania oraz wymiany informacji między stronami umowy w ramach systemu „Międzybankowej Informacji Gospodarczej” w zakresie korzystania z bazy danych „Dokumenty Zastrzeżone”. Funkcjonująca baza zastrzeżeń w ramach systemu umożliwia wyeliminowanie z obiegu dokumentów zaginionych, skradzionych lub sfałszowanych, które mogą być wykorzystane do fałszowania zapisów w oryginalnych dokumentach bankowych. Baza zastrzeżeń „Dokumenty Zastrzeżone” jest wykorzystywana przez Bank oraz inne banki i urzędy pocztowe do weryfikacji transakcji. Wysokość opłaty za uczestnictwo w systemie jest uzależniona od liczby placówek operacyjnych korzystających z bazy zastrzeżeń. Miesięczny koszt Banku z tytułu uczestnictwa w systemie wynosi około 31.000 zł. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

3) Umowa w sprawie zbierania i udostępniania informacji z dnia 22 czerwca 2001 r. zawarta pomiędzy BIK S.A. a Bankiem

Przedmiotem umowy jest określenie zasad współpracy pomiędzy BIK S.A. a Bankiem w zakresie zbierania i udostępniania Bankowi, na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa Bankowego, informacji o wierzytelnościach oraz o obrotach i stanach rachunków bankowych w zakresie, w jakim informacje te są potrzebne w związku z udzielaniem kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych i poręczeń. Za świadczone usługi BIK S.A. otrzymuje od Banku opłaty w wysokości zgodnej z cennikiem wynegocjowanym przez Bank i stanowiącym załącznik do Umowy. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

Informacja o wynagrodzeniu za usługi świadczone przez BIK S.A. w 2003 r. na podstawie umowy została objęta wnioskiem o niepublikowanie.

11.3 Umowy dotyczące kart płatniczych

1) Umowa w sprawie współpracy w zakresie wydawania kart Eurocard/MasterCard oraz zorganizowania obsługi i rozliczania transakcji dokonywanych przy ich użyciu z dnia 17 października 1996 r. zawarta pomiędzy Bankiem a Polcard S.A.

Przedmiotem umowy jest uregulowanie zasad dotyczących wydawania i rozliczania kart płatniczych Eurocard/MasterCard oraz pośredniczenia przez Polcard S.A. w zakresie obsługi transakcji dokonanych za granicą i w kraju przy użyciu kart wydanych przez Bank. Z tytułu realizacji powyższej umowy Bank w okresie styczeń-czerwiec 2004 r. zapłacił Polcard S.A. wynagrodzenie w kwocie 432 tys. zł. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

11.4 Umowy związane z infrastrukturą telekomunikacyjną

1) Umowa z dnia 3 października 2003 r. zawarta pomiędzy NASK a Bankiem

Przedmiotem umowy jest świadczenie przez NASK na rzecz Banku usługi Global Connect oraz usługi Infonet VPN Secure w zakresie dostępu do sieci telekomunikacyjnej SWIFT. Umowa została zawarta w związku z członkostwem Banku w organizacji SWIFT Scrl, oraz w związku z tym, że NASK współpracuje ze spółką Infonet Services Corporation, mającą status preferowanego dostawcy usług sieciowych w zakresie transmisji danych dla banków członkowskich organizacji SWIFT. Zasady dostępu do sieci telekomunikacyjnej oraz odpowiedzialność z tego tytułu zostały uregulowane w umowie oraz w dokumencie SWIFT „General Terms and Conditions”. Z tytułu świadczenia usług instalacji, dzierżawy oraz serwisu łączy dostępowych i sprzętu telekomunikacyjnego, NASK pobiera wynagrodzenie, którego jednostkowe stawki określone są w umowie. Usługi świadczone będą przez NASK przez okres 3 lat od dnia zaakceptowania instalacji przez SWIFT. Z tytułu świadczenia usług instalacji, dzierżawy oraz serwisu łączy dostępowych i sprzętu telekomunikacyjnego, NASK pobiera wynagrodzenie w wysokości około 3.500 zł miesięcznie.

2) Umowa o świadczenie usług z dnia 31 marca 2004 r. zawarta pomiędzy Telekomunikacją Energetyczną Tel-Energo S.A. a Bankiem

Przedmiotem umowy jest świadczenie przez Tel-Energo S.A. usług transmisji danych w sieci szkieletowej Banku, w oparciu o protokół IP MPLS (Internet Protocol / MultiProtocol Label Switching) pomiędzy oddziałami regionalnymi i Centralą Banku. Szybkość transmisji wynosi od 5 do 58 Mbit/s w zależności od połączonych lokalizacji. Usługa dostarczana jest w punktach udostępniania usługi w postaci portów w standardzie Fast Ethernet lub Gigabit Ethernet na urządzeniach brzegowych dostarczanych i utrzymywanych przez firmę Tel-Energo S.A. Miesięczny koszt usługi wynosi 239.184 zł, natomiast opłata instalacyjna wyniosła 60.000 zł. Umowa została zawarta na okres 24 miesięcy od daty aktywacji usługi.

3) Umowa o świadczenie usług z dnia 15 kwietnia 2004 r. zawarta pomiędzy ENERGIS Sp. z o.o. a Bankiem

Przedmiotem umowy jest świadczenie przez ENERGIS Sp. z o.o. na rzecz Banku usług transmisji danych i transmisji głosu w zapasowej telekomunikacyjnej sieci szkieletowej, w oparciu o protokół IP MPLS (Internet Protocol / Multi Protocol Label Switching), w 3 lokalizacjach będących głównymi węzłami sieci telekomunikacyjnej PKONET. Usługa udostępniana jest w tych lokalizacjach na urządzeniach brzegowych dostarczanych i utrzymywanych przez firmę Energis. Usługa jest w trakcie uruchamiania i zostanie oddana do eksploatacji do dnia 1 września 2004 r. Miesięczny koszt usługi wynosi 207.000 zł, natomiast jednorazowa opłata instalacyjna wyniosła 240.000 zł. Umowa została zawarta na okres 24 miesięcy od daty aktywacji usługi.

4) Umowa o świadczenie pogwarancyjnych usług serwisowych z dnia 5 września 2003 r. zawarta pomiędzy Bankiem a firmą NextiraOne Polska Sp. z o.o.

Przedmiotem umowy jest świadczenie przez firmę NextiraOne Polska Sp. z o.o. na rzecz Banku usług serwisowych dotyczących urządzeń telekomunikacyjnych i oprogramowania tych urządzeń w celu zapewnienia ich prawidłowego funkcjonowania, a w szczególności zapewnienia gotowości serwisowej, określonych czasów reakcji i czasów naprawy. Urządzenia telekomunikacyjne objęte umową to przełączniki sieciowe (switch'e) i routery sieci LAN i WAN, zlokalizowane w oddziałach regionalnych i dużych oddziałach Banku. Umowa została zawarta na czas określony do dnia 31 grudnia 2004 r. Jeżeli do tego dnia nie zostanie wypowiedziana ulega ona automatycznemu przedłużeniu. Po upływie 16 miesięcy obowiązywania umowy, każda ze stron może ją wypowiedzieć z zachowaniem 6-miesięcznego okresu wypowiedzenia. Wynagrodzenie za usługi świadczone na podstawie umowy za okres od dnia 1 września 2003 r. do dnia 31 grudnia 2004 r. wynosi równowartość w PLN kwoty 734.206 USD, płatne w równych miesięcznych ratach.

5) Umowa o świadczenie pogwarancyjnych usług serwisowych z dnia 5 września 2003 r. zawarta pomiędzy Bankiem a IBM Polska Sp. z o.o.

Przedmiotem umowy jest świadczenie na rzecz Banku usług serwisowych dotyczących urządzeń telekomunikacyjnych lub ich elementów oprogramowania wyszczególnionych w umowie w celu zapewnienia ich prawidłowego funkcjonowania, a w szczególności zapewnienia gotowości serwisowej, określonych czasów reakcji i czasów naprawy. Urządzenia telekomunikacyjne obejmują przede wszystkim przełączniki i routery sieci LAN i WAN zlokalizowane na terenie działalności poszczególnych oddziałów regionalnych i większych oddziałów Banku. Umowa została zawarta na czas określony do dnia 31 grudnia 2004 r. Jeżeli do tego dnia nie zostanie wypowiedziana ulega ona automatycznemu przedłużeniu na kolejne

12 miesięcy. Po upływie 16 miesięcy obowiązywania umowy, każda ze stron może ją wypowiedzieć z zachowaniem 6-miesięcznego okresu wypowiedzenia. Wynagrodzenie za usługi świadczone na podstawie umowy za okres od dnia 1 września 2003 r. do dnia 31 grudnia 2004 r. wynosi równowartość w zł kwoty 1.004.900 USD, płatne w równych miesięcznych ratach.

11.5 Umowy o współpracy

1) Umowa o świadczenie usług w zakresie obsługi obrotu oszczędnościowego i czekowego oraz przyjmowania opłat radiowo-telewizyjnych z dnia 27 grudnia 2001 r. zawarta pomiędzy Bankiem a Poczta Polska

Przedmiotem umowy jest określenie zasad współpracy w przedmiocie świadczenia usług przez urzędy pocztowe na rzecz klientów Banku w zakresie obsługi obrotu oszczędnościowego i czekowego Banku oraz przyjmowania przez oddziały i agencje Banku opłat radiowo-telewizyjnych. Z tytułu usług świadczonych przez Poczta Polska na rzecz Banku w zakresie czynności związanych z książeczkami oszczędnościowymi oraz w zakresie obrotu czekowego i pozostałych operacji Bank płaci Poczcie Polskiej opłatę, której wysokość ustalana jest na początek każdego kwartału i podlega aktualizacji co miesiąc wskaźnikiem inflacji. Wysokość miesięcznych opłat uiszczanych na rzecz Poczty Polskiej zależy od liczby wykonanych operacji. Bank zobowiązany jest do świadczenia na rzecz Poczty Polskiej usług w zakresie przyjmowania opłat radiowo-telewizyjnych. Z tytułu tych usług, Poczta Polska płaci Bankowi prowizję w wysokości 2% od kwoty przyjętych w imieniu i na rzecz Poczty Polskiej opłat abonamentowych za radio i telewizję. Wysokość opłaty, jaką Bank płaci Poczcie Polskiej, wynosi 2,20 zł za każdą operację. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

2) Porozumienie akcjonariuszy z dnia 20 czerwca 1996 r. zawarte pomiędzy Bankiem a Credit Suisse Asset Management

Na podstawie porozumienia strony zobowiązały się do utworzenia wspólnego przedsięwzięcia w postaci towarzystwa funduszy inwestycyjnych PKO/CS TFI. Przedmiotem porozumienia jest ponadto określenie zasad, według których strony zarządzać będą PKO/CS TFI. Porozumienie stanowi, że współpraca pomiędzy stronami odbywać się będzie na zasadach ekwiwalentności oraz równości, co dotyczyć będzie ponoszonego ryzyka, wnoszonych wkładów oraz korzyści osiągniętych przez strony w perspektywie długoterminowej.

Porozumienie przewiduje dwa tryby zbycia akcji przez jedną stronę na rzecz drugiej strony: (i) w przypadku wystąpienia okoliczności kwalifikowanej, (ii) w przypadku wystąpienia trwałego impasu w podjęciu uchwały przez walne zgromadzenie PKO/CS TFI oraz w niektórych najważniejszych sprawach przez radę nadzorczą PKO/CS TFI.

Zgodnie z pierwszym trybem, w przypadku wystąpienia okoliczności kwalifikowanej (tj. (i) złożenie przez akcjonariusza wniosku o ogłoszenie jego upadłości lub o otwarcie postępowania układowego, (ii) otwarcia postępowania układowego wobec akcjonariusza, (iii) podjęcia uchwały lub wydanie decyzji o rozwiązaniu lub likwidacji akcjonariusza lub (iv) działania akcjonariusza niezgodne z porozumieniem) i jej nienaprawienia, akcjonariusz, po którego stronie nie zaszła okoliczność kwalifikowana może złożyć drugiemu akcjonariuszowi ofertę nabycia jego wszystkich akcji w PKO/CS TFI. Taki drugi akcjonariusz może tę ofertę przyjąć lub zlecić wykonanie wyceny swoich akcji biegłym rewidentom. Wycena dokonywana będzie metodą zdyskontowanych przyszłych dochodów i będzie wiążąca dla stron.

W przypadku natomiast impasu w podjęciu decyzji, umowa przewiduje szczegółową procedurę umożliwiającą nabycie akcji przez każdą ze stron. Metoda ta polega na złożeniu przez każdą ze stron zarówno oferty nabycia i oferty zbycia akcji i wybraniu najbardziej korzystnej oferty dla obydwu stron przy uwzględnieniu proponowanej ceny nabycia oraz różnicy pomiędzy proponowaną ceną nabycia a ceną zbycia przez każdą ze stron. W przypadku złożenia oferty tylko przez jedną ze stron, ma ona prawo żądać od drugiej strony albo zbycia swojego pakietu na rzecz drugiej strony albo nabycia pakietu drugiej strony za cenę proponowaną w złożonej ofercie zbycia.

Z wyjątkiem powyższych dwóch sytuacji, oraz zbywania akcji na rzecz swoich podmiotów zależnych, strony nie mogą: (i) zbywać akcji, zastawiać, ustanawiać użytkowania, lub obciążać w inny sposób swoich praw związanych z akcjami, (ii) zawierać umów w sprawie wykonywania prawa głosu z akcji, (iii) wyrażać zgody, bez względu na warunek zawieszający lub rozwiązujący, na dokonanie powyższych czynności.

Strony zobowiązane są do powstrzymania się od działalności konkurencyjnej rozumianej jako zakładanie i uczestniczenie jako wspólnik w innych funduszach inwestycyjnych mających siedzibę w Polsce. Ponadto, strony zobowiązane są do zapewnienia, że PKO/CS TFI nie będzie sprzedawać produktów innych funduszy z siedzibą za granicą poza produktami Credit Suisse. Ponadto, strony będą miały pierwszeństwo przedstawienia oferty, w przypadku gdy PKO/CS TFI zamierza skorzystać z usług oferowanych przez osobę

trzecią. Dodatkowo porozumienie zawiera ograniczenie dla PKO BP polegające na ustanowieniu na okres 10 lat od dnia zawarcia porozumienia, wyłączności na sprzedaż w sieci Banku produktów PKO/CS TFI. Jednakże, zgodnie z porozumieniem, PKO BP będzie miało prawo do dystrybucji produktów innych towarzystw funduszy inwestycyjnych na wyraźne życzenie swoich klientów. Porozumienie podlega prawu polskiemu i zostało zawarte na czas nieokreślony. Porozumienie ulega rozwiązaniu, gdy jedna ze stron zbędzie akcje na rzecz drugiej strony.

11.6 Umowy ubezpieczenia

11.6.1 Umowy ubezpieczenia majątku Banku

Generalna Umowa Ubezpieczenia z dnia 15 lipca 2004 r. zawarta pomiędzy Bankiem a następującymi koasekurantami: PZU (60% udział w ryzykach), TUiR Warta (30% udział w ryzykach), STU ERGO HESTIA S.A. (10% udział w ryzykach)

Umowa została zawarta na czas nieokreślony począwszy od 1 czerwca 2004 r. Jej integralną częścią są następujące polisy ubezpieczeniowe obejmujące okres ubezpieczenia od dnia 1 czerwca 2004 r. do dnia 31 maja 2005 r.:

- Polisa ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk. Przedmiotem ubezpieczenia jest ubezpieczenie od wszelkich ryzyk środków trwałych (w tym budynki, budowle, wyposażenie, bankomaty, nakłady inwestycyjne, lokale mieszkaniowe, sprzęt elektroniczny o wartości jednostkowej do 70 tys. zł), środków obrotowych stanowiących własność lub użytkowanych przez Bank, jak również gotówki (w lokalach, w bankomatach oraz w transporcie). Ponadto ubezpieczenie obejmuje wzrost kosztów działalności Banku w razie zaistnienia zdarzenia losowego dotyczącego przedmiot ubezpieczenia.
- Polisa ubezpieczenia sprzętu elektronicznego. Przedmiotem ubezpieczenia jest ubezpieczenie od wszelkich ryzyk sprzętu elektronicznego stacjonarnego, o wartości jednostkowej powyżej 70 tys. zł - stanowiącego własność lub użytkowanego przez Bank. Ponadto ubezpieczenie obejmuje wzrost kosztów działalności Banku w razie zaistnienia zdarzenia losowego dotyczącego przedmiot ubezpieczenia.
- Polisa ubezpieczenia mienia w transporcie. Przedmiotem ubezpieczenia jest ubezpieczenie od ryzyk nazwanych (w tym m.in.: ryzyk żywiołowych, ryzyk kradzieży z włamaniem, rabunku; ryzyk wynikających z wypadku środka transportu) środków trwałych oraz środków obrotowych (z wyłączeniem gotówki), stanowiących własność lub użytkowanych przez Bank podczas ich transportu - przewożone na ryzyko Banku pomiędzy jego placówkami lub pomiędzy placówkami Banku a placówkami innych podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terytorium RP.
- Polisa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej deliktowej. Przedmiotem ubezpieczenia jest ubezpieczenie Banku od skutków odpowiedzialności cywilnej deliktowej (z wyłączeniem odpowiedzialności cywilnej zawodowej), wynikającej z prowadzonej działalności. Ponadto ubezpieczenie obejmuje odpowiedzialność cywilną wynikającą z: wypadków przy pracy, wynajmowania pokoi gościnnych i sal konferencyjnych, wizyt służbowych odbywanych przez pracowników Banku na terenie siedzib osób trzecich, z tytułu szkód wyrządzonych uczestnikom imprez organizowanych przez Bank (z wyłączeniem imprez masowych, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia), z tytułu szkód powstałych w następstwie awarii działania oraz eksploatacji urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych i centralnego ogrzewania, z tytułu prowadzenia ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych, z włączeniem odpowiedzialności cywilnej za produkt w prowadzonej gastronomii i odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzenia parkingów oraz z tytułu najmu lokalu.
- Polisa ubezpieczenia wartości pieniężnych w transporcie. Przedmiotem ubezpieczenia jest ubezpieczenie Banku od ryzyka rabunku wartości pieniężnych, rozumianych jako krajowe i zagraniczne znaki pieniężne, akcje, obligacje, czek, weksle i inne dokumenty zastępujące w obrocie gotówkę oraz złoto, srebro i wyroby z tych metali, kamienie szlachetne i perły, a także platynę i inne metale z grupy platynowców, w przypadku ich transportu wykonywanego na terenie RP, z włączeniem transportu pieszo pomiędzy samochodem a placówką Banku bądź pomiędzy placówkami Banku.

Informacja na temat warunków finansowych umowy została objęta wnioskiem o niepublikowanie.

11.6.2 Umowy dotyczące produktów ubezpieczeniowych dla klientów Banku

1) Umowa dotycząca zasad współpracy w zakresie dystrybucji ubezpieczeń grupowych z dnia 24 września 2003 r. zawarta pomiędzy PZU a Bankiem

Przedmiotem umowy jest określenie zasad współpracy pomiędzy PZU a Bankiem w zakresie obejmowania klientów Banku ochroną ubezpieczeniową na podstawie grupowych umów ubezpieczenia dotyczących poszczególnych produktów ubezpieczeniowych oferowanych we współpracy z PZU (np. ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej, osób w życiu prywatnym, ubezpieczenie mieszkań itp.). Umowa ma charakter ramowy. Bank zobowiązany jest udostępnić sieć swoich oddziałów w celu umożliwienia klientom przystępowania do takich ubezpieczeń grupowych. Bank zobowiązany jest również do informowania klientów o produktach ubezpieczeniowych PZU znajdujących się w ofercie Banku. Z tytułu świadczonych usług Bank będzie otrzymywał od PZU wynagrodzenie, ustalone jako część składki ubezpieczeniowej pobranej od klientów przystępujących do ubezpieczeń grupowych oraz kontynuujących ubezpieczenia grupowe. Wysokość wynagrodzenia określona jest w odrębnych umowach ubezpieczenia. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

Na podstawie powyższej umowy, Bank w dniu 24 września 2003 r. zawarł z PZU dwie umowy wykonawcze: (i) umowę grupowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej osób w życiu prywatnym dla posiadaczy rachunków ROR w Banku, oraz (ii) umowę grupowego ubezpieczenia mieszkań dla posiadaczy rachunków ROR w Banku. W umowach tych określone zostały ogólne warunki ubezpieczenia, na mocy których, klienci Banku obejmowani są ochroną ubezpieczeniową, jak również taryfy składek, sposób rozliczeń pomiędzy Bankiem a PZU oraz wynagrodzenie Banku dotyczące klientów przystępujących do ubezpieczeń grupowych oraz kontynuujących ubezpieczenie. Umowy zostały zawarte na czas nieokreślony.

Informacja na temat warunków finansowych tych umów została objęta wnioskiem o niepublikowanie.

2) Umowa dotycząca zasad współpracy w zakresie dystrybucji ubezpieczeń grupowych z dnia 24 września 2003 r. zawarta pomiędzy Bankiem a PZU Życie

Przedmiotem umowy jest uregulowanie zasad współpracy pomiędzy Bankiem a PZU Życie w zakresie obejmowania klientów Banku ochroną ubezpieczeniową na podstawie grupowych umów ubezpieczenia poszczególnych produktów ubezpieczeniowych. Umowa ma charakter ramowy. Bank zobowiązany jest udostępnić sieć swoich oddziałów w celu umożliwienia klientom przystępowania do takich ubezpieczeń grupowych. Bank zobowiązany jest również do informowania klientów o produktach ubezpieczeniowych PZU Życie znajdujących się w ofercie Banku. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

Na podstawie powyższej umowy, Bank w dniu 24 września 2003 r. zawarł z PZU Życie jedną umowę wykonawczą – umowę grupowego ubezpieczenia na życie SUPEROPIEKA posiadacza rachunku ROR w Banku. W umowie tej określone zostały ogólne warunki ubezpieczenia, na mocy których klienci Banku obejmowani są ochroną ubezpieczeniową, jak również taryfy składek, sposób rozliczeń pomiędzy Bankiem a PZU Życie oraz wynagrodzenie Banku. Umowa weszła w życie z dniem 15 października 2003 r. Umowa została zawarta na okres jednego roku i będzie automatycznie przedłużona na kolejne okresy roczne na dotychczasowych warunkach, o ile żadna ze stron nie wypowie umowy na 30 dni przed upływem okresu, na jaki umowa została zawarta.

Informacja na temat warunków finansowych umowy została objęta wnioskiem o niepublikowanie.

3) Generalna umowa bankowego ubezpieczenia na życie PKO Gwarancja zawarta pomiędzy TUnŻ „Polisa-Życie” a Bankiem z dnia 30 kwietnia 2004 r.

Przedmiotem umowy jest określenie zasad współpracy pomiędzy ubezpieczycielem a Bankiem w zakresie obejmowania ochroną ubezpieczeniową, na zasadach określonych w ogólnych warunkach bankowego ubezpieczenia grupowego na życie PKO Gwarancja, pełnoletnich osób fizycznych, które zadeklarują wolę zawarcia umowy przystąpienia do tego ubezpieczenia i opłatą składkę ubezpieczeniową w oddziale Banku. Za czynności związane z obsługą osób przystępujących do ubezpieczenia lub osób kontynuujących ubezpieczenie, Bankowi przysługuje wynagrodzenie za każdą taką osobę. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

Informacja na temat warunków finansowych umowy została objęta wnioskiem o niepublikowanie.

11.7 Umowy dotyczące obsługi wypłaty rekompensat i innych świadczeń

1) Umowa z dnia 16 grudnia 1999 r. zawarta pomiędzy Bankiem a Skarbem Państwa

Przedmiotem umowy jest zlecenie Bankowi prac i czynności polegających na wypłacaniu rekompensat pieniężnych osobom uprawnionym w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 6 marca 1997 r. o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent (Dz. U. nr 30, poz. 164 z późn. zm.). Wypłata rekompensat następować będzie w okresie od 25 marca 2000 r. do 31 grudnia 2009 r. Z tytułu wynagrodzenia za usługi świadczone na podstawie umowy, Bank otrzyma jednorazowo wynagrodzenie stałe w wysokości 8.969.070 zł oraz miesięczne wynagrodzenie prowizyjne w wysokości stanowiącej iloczyn liczby osób uprawnionych obsługiwanych przez Bank oraz jednostkowej kwoty wynagrodzenia równej 23,80 zł od jednej uprawnionej osoby. Umowa może zostać rozwiązana przez każdą ze stron jedynie z ważnej przyczyny z zachowaniem 6-miesięcznego terminu wypowiedzenia. W przypadku wypowiedzenia umowy przez Bank, jest on zobowiązany do zwrotu wynagrodzenia określonego kwotowo, oraz do zapłaty kary umownej w wysokości liczby uprawnionych, którym do chwili rozwiązania umowy nie została wypłacona rekompensata pieniężna oraz połowy wynagrodzenia od jednego uprawnionego, któremu wypłacona została rekompensata w zakresie przewidzianym umową.

2) Umowa z dnia 18 maja 2001 r. zawarta pomiędzy Bankiem a Fundacją „Polsko - Niemieckie Pojednanie”

Przedmiotem umowy jest świadczenie przez Bank usługi bankowej polegającej na dokonywaniu przez oddziały Banku wypłat gotówkowych osobom uprawnionym z mocy ustawy Bundestagu z dnia 2 sierpnia 2000 r. o utworzeniu Fundacji „Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość”. Osobami uprawnionymi do świadczeń są osoby fizyczne poszkodowane przez III Rzeszę oraz szczególnie następcy prawni tych osób. Wypłata świadczeń następuje ze środków zgromadzonych na specjalnym rachunku Fundacji PNP. Umowa przewiduje, że Bank zobowiązany będzie do dokonania wypłaty świadczeń na rzecz ok. 1.500.000 osób uprawnionych. Realizacja wypłat prowadzona będzie do 31 grudnia 2005 r. Umowa ulega rozwiązaniu po dokonaniu wzajemnych rozliczeń. Każda ze stron może wcześniej wypowiedzieć umowę jedynie z ważnej przyczyny z zachowaniem 6-miesięcznego terminu wypowiedzenia.

Informacja na temat warunków finansowych umowy została objęta wnioskiem o niepublikowanie.

3) Umowa z dnia 25 maja 2004 r. zawarta pomiędzy Bankiem a Fundacją „Polsko – Niemieckie Pojednanie”

Przedmiotem umowy jest świadczenie przez Bank usługi bankowej polegającej na dokonywaniu przez oddziały Banku wypłat gotówkowych na rzecz beneficjentów przekazanych przez Fundację, w ramach realizacji Programu Pomocy Humanitarnej – Socjalnej obejmującej beneficjentów Fundacji. Wypłaty świadczeń następują ze środków zgromadzonych na specjalnym rachunku Fundacji PNP. Umowa przewiduje, że Bank zobowiązany będzie do dokonania wypłaty świadczeń na rzecz ok. 150.000 osób uprawnionych. Realizacja wypłat Programu prowadzona będzie do 31 grudnia 2006 r. Umowa ulega rozwiązaniu po dokonaniu wzajemnych rozliczeń. Każda ze stron może wcześniej wypowiedzieć umowę jedynie z ważnej przyczyny z zachowaniem 6-miesięcznego terminu wypowiedzenia.

Informacja na temat warunków finansowych umowy została objęta wnioskiem o niepublikowanie.

11.8 Umowy inwestycyjne

11.8.1 Nabycie akcji KBU

1) Warunkowa umowa sprzedaży akcji z dnia 8 kwietnia 2004 r. zawarta pomiędzy Kredyt Bank, Bankiem oraz ING Bank Ukraina.

Przedmiotem umowy jest określenie warunków sprzedaży przez Kredyt Bank na rzecz Banku 9.567.713.000 akcji KBU, stanowiących 66,65% kapitału zakładowego KBU. Sprzedaż akcji KBU na rzecz Banku uzależniona jest od uzyskania następujących zgód i zezwoleń: zezwolenia Komitetu Antymonopolowego Ukrainy na nabycie akcji KBU przez Bank, zgody Prezesa UOKiK na dokonanie koncentracji albo uzyskania przez Bank pisma od Prezesa UOKiK, z którego wynikać będzie brak obowiązku uzyskania takiej zgody, zezwolenia Narodowego Banku Ukrainy, wszelkich innych zezwoleń, które okażą się konieczne dla skutecznego nabycia akcji KBU przez Bank.

Cena sprzedaży akcji Kredyt Banku (Ukraina) S.A. wynosi równowartość w złotych polskich 24.500.000 EUR, przeliczonej według średniego kursu EUR opublikowanego przez Narodowy Bank Polski w dniu sprzedaży akcji.

Wprowadzenie do umowy ING Bank Ukraina jako jej strony spowodowane jest dostosowaniem tej umowy do wymogów wynikających z przepisów prawa ukraińskiego, zgodnie z którymi, przy transakcji przeniesienia praw z akcji, podmiotem uczestniczącym bezpośrednio w tej transakcji, także przy podpisywaniu umowy, na podstawie której dokonuje się przeniesienia praw z akcji, jest broker. Rolę brokera w transakcji przeniesienia praw z akcji KBU powierzono ING Bank Ukraina.

Umowa przestanie obowiązywać w przypadku, gdy którykolwiek z powyższych warunków nie zostanie spełniony w terminie 180 dni od dnia jej podpisania. Umowa zawiera standardowe dla tego typu transakcji oświadczenia i zapewnienia, jak również zobowiązania sprzedającego dotyczące podjęcia określonych działań mających na celu realizację transakcji, oraz zobowiązania KBU dotyczące prowadzenia działalności od dnia podpisania niniejszej umowy do dnia przeniesienia własności akcji.

W dniu 9 czerwca 2004 r. Prezes UOKiK wydał decyzję w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie koncentracji poprzez nabycie akcji KBU, uprawniających do 66,65% głosów na walnym zgromadzeniu KBU. W dniu 11 czerwca 2004 r. Komitet Antymonopolowy Ukrainy udzielił Bankowi zezwolenia na nabycie akcji KBU w liczbie powodującej przekroczenie 50% głosów na walnym zgromadzeniu KBU. W dniu 11 sierpnia 2004 roku Narodowy Bank Ukrainy wydał zezwolenie na nabycie przez Bank akcji KBU stanowiących do 71,75% udziału w kapitale zakładowym KBU. Decyzja Narodowego Banku Ukrainy stanowi ostatnie z zezwoleń, po spełnieniu których nastąpi nabycie przez Bank akcji KBU, będących w posiadaniu Kredyt Banku.

W związku z powyższym 26 sierpnia 2004 r. nastąpiło przeniesienie na PKO BP akcji stanowiących 66,65% kapitału zakładowego KBU.

2) Umowa akcjonariuszy z dnia 8 kwietnia 2004 r. zawarta pomiędzy Bankiem a EBOiR

Przedmiotem umowy jest określenie zasad współpracy akcjonariuszy KBU – EBOiR posiadającego 4.055.077.033 akcji KBU, stanowiących 28,25% kapitału zakładowego, oraz Banku, który po nabyciu od Kredyt Bank posiadał będzie 9.567.713.000 akcji KBU, stanowiących 66,65% kapitału zakładowego tego banku. Umowa zawiera szereg zobowiązań dotyczących funkcjonowania KBU, które przewidują m.in. że: (i) KBU prowadzić będzie swoją działalność zgodnie z Procedurą dotyczącą Ochrony Środowiska oraz „*Policy Statement*” dotyczący sposobu prowadzenia działalności przez KBU, stanowiącymi załącznik do umowy akcjonariuszy oraz będącymi standardowymi wymogami EBOiR; (ii) EBOiR posiadał będzie 1 przedstawiciela w Radzie Nadzorczej KBU; (iii) decyzje dotyczące strategii oraz rozwoju KBU, jak również składu Zarządu będą uzgadniane pomiędzy KBU, EBOiR oraz Bankiem; (iv) KBU zawierać będzie umowy, w tym umowy z Bankiem i jego podmiotami zależnymi, na warunkach rynkowych.

EBOiR zobowiązał się do niezbywania swoich akcji w okresie 24 miesięcy od daty zawarcia umowy opcji put i call, chyba że skorzysta z prawa do przyłączenia się do sprzedaży akcji Banku (*tag-along right*). W okresie 60 miesięcy od daty zawarcia umowy, w przypadku gdyby Bank otrzymał od osoby trzeciej propozycję nabycia części lub wszystkich akcji KBU w wyniku czego jego udział spadłby poniżej 50,1%, Bank przyzna EBOiR prawo do proporcjonalnego udziału w takim zbyciu (*tag-along right*) za taką samą cenę i na podstawie tych samych warunków co akcje zbywane przez Bank.

Naruszenie jakiegokolwiek postanowienia umowy, które nie zostanie naprawione w terminie 30 dni, stanowi przypadek umożliwiający wcześniejsze skorzystanie z opcji put (*event of default*) na podstawie umowy opcji put i call z dnia 8 kwietnia 2004 r.

Umowa została zawarta na czas pozostawania przez EBOiR akcjonariuszem KBU.

3) Umowa opcji put i call z dnia 8 kwietnia 2004 r. zawarta pomiędzy Bankiem a EBOiR

Przedmiotem umowy jest przyznanie na rzecz Banku (lub jakiegokolwiek podmiotu zależnego od Banku) opcji call zakupu wszystkich lub części akcji w KBU posiadanych przez EBOiR oraz przyznanie EBOiR opcji put na sprzedaż na rzecz Banku wszystkich swoich akcji w KBU.

Bank ma prawo skorzystać z opcji call w okresie od dnia następującego 36 miesięcy po dniu zawarcia umowy opcji (tj. od dnia 8 kwietnia 2007 r.) do dnia następującego 60 miesięcy po dniu zawarcia umowy opcji (tj. do dnia 8 kwietnia 2009 r.).

EBOiR ma prawo skorzystać z opcji put w okresie od dnia podpisania niniejszej Umowy do dnia następującego 60 miesięcy po dniu zawarcia umowy opcji (tj. do dnia 8 kwietnia 2009 r.). Ponadto, EBOiR ma prawo skorzystania z przyspieszonej opcji put w przypadku zaistnienia jednego z przypadków szczegółowo określonych w umowie stanowiących naruszenie zobowiązań wiążących Bank z EBOiR na podstawie umów związanych z inwestycją w KBU, nieprawdziwości oświadczeń Banku lub też w przypadku bankructwa lub niewypłacalności KBU.

Umowa została zawarta pod warunkiem skutecznego nabycia przez Bank akcji KBU. Umowa zawiera zobowiązanie EBOiR do nie zbywania na rzecz jakiegokolwiek osoby trzeciej akcji KBU w okresie 24 miesięcy od dnia zawarcia umowy (tj. do dnia 8 kwietnia 2006 r.), chyba że zaistnieje przypadek przyspieszonej opcji put lub też udział Banku w KBU spadnie poniżej 50,1%.

Informacje o warunkach finansowych umowy zostały objęte wnioskiem o niepublikowanie.

11.8.2 Nabycie akcji Banku Pocztowego

Umowa sprzedaży akcji z dnia 23 czerwca 2004 r. zawarta pomiędzy Bankiem a Prokom Investments

Na podstawie umowy, Prokom Investments zobowiązał się do sprzedaży na rzecz Banku 243.227 akcji imiennych zwykłych Banku Pocztowego o wartości nominalnej 100 zł każda, stanowiących 25% plus jedna akcja w kapitale zakładowym oraz w głosach na walnym zgromadzeniu Banku Pocztowego. Przeniesienie akcji na rzecz Banku nastąpi po spełnieniu następujących warunków: (i) uzyskaniu zgody KNB, (ii) uzyskaniu zgody Prezesa UOKiK na dokonanie koncentracji lub brak sprzeciwu na dokonanie takiej koncentracji, (iii) akcjonariusz Banku Pocztowego nie skorzysta z prawa pierwszeństwa kupna akcji tego banku, (iv) do dnia przeniesienia własności akcji nie zostanie podwyższony kapitał zakładowy Banku Pocztowego, co powodowałoby rozwodnienie prawa głosu Prokom Investments, oraz (v) Prokom Investments ustanowi zabezpieczenie wykonania niektórych postanowień umowy. Zobowiązanie do sprzedaży akcji przestanie obowiązywać, jeżeli powyższe warunki nie zostaną spełnione w terminie 4 miesięcy od dnia zawarcia umowy.

Dnia 7 lipca 2004 r. Komisja Nadzoru Bankowego wydała zgodę Skarbowi Państwa, nabywającemu pośrednio akcje Banku Pocztowego, na wykonywanie, za pośrednictwem podmiotów zależnych – PKO BP i PPUP Poczta Polska, ponad 75% głosów na walnym zgromadzeniu Banku Pocztowego. Dnia 26 lipca 2004 r. Prezes UOKiK wydał zgodę na dokonanie koncentracji wynikającej z nabycia przez Bank akcji Banku Pocztowego. W związku z powyższym 5 sierpnia 2004 r. nastąpiło przeniesienie na PKO BP własności 25% plus jednej akcji Banku Pocztowego.

Informacja o warunkach finansowych umowy została objęta wnioskiem o niepublikowanie.

12. UMOWY ZAWARTE PRZEZ SKARB PAŃSTWA ORAZ PODMIOTY POWIĄZANE Z BANKIEM, MAJĄCE ISTOTNE ZNACZENIE DLA BANKU LUB PROWADZONEJ PRZEZ BANK DZIAŁALNOŚCI

Według najlepszej wiedzy Banku podmioty powiązane z Bankiem nie zawarły z osobami trzecimi umów mających istotne znaczenie dla Banku lub prowadzonej przez Bank działalności.

13. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

1) Umowa o współpracy z dnia 29 listopada 2002 r. oraz Porozumienia z dnia 12 września 2003 r. oraz 31 marca 2003 r. zawarte pomiędzy Bankiem a IFS, będącą jednostką zależną od Banku

Przedmiotem umowy jest określenie zasad współpracy stron przy obsłudze i rozwoju systemu operacyjnego obsługującego konto Inteligo jak również zasady współpracy ze specjalistyczną jednostką organizacyjną – Centrum Bankowości Elektronicznej „Inteligo”. W szczególności przedmiot współpracy stron obejmuje: (i) obsługę i rozwój w Banku produktów Inteligo oraz monitorowanie dostępności, funkcjonalności i wykorzystania przez Bank infrastruktury informatycznej i technologicznej IFS, (ii) zapewnienie zgodności oferowanych przez Bank produktów bankowych z funkcjonowaniem infrastruktury informatycznej i technologicznej, (iii) zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania systemu do oferowania i obsługi produktów bankowych oferowanych przez Bank w ramach konta Inteligo, (iv) promowanie i dystrybuowanie za pośrednictwem Inteligo produktów bankowych oferowanych przez Bank z logo Inteligo oraz innych produktów Banku nie związanych z marką Inteligo.

Ze względu na kompleksowe uregulowanie kwestii współpracy pomiędzy stronami, powyższe umowy i porozumienia nie są umowami typowymi oraz rutynowymi, wynikającymi z bieżącej działalności stron.

Informacja na temat warunków finansowych umowy została objęta wnioskiem o niepublikowanie.

2) Generalna umowa o współpracy z dnia 7 czerwca 2001 r. zawarta pomiędzy Bankiem a Poznańskim Funduszem Poreczeń Kredytowych, będącym jednostką stowarzyszoną z Bankiem

Przedmiotem umowy jest określenie zasad współpracy pomiędzy PFPK a Oddziałem Regionalnym w Poznaniu, będącym jednostką organizacyjną Banku, w szczególności w zakresie zapewnienia wsparcia

finansowego poznańskim małym i średnim przedsiębiorcom, poprzez umożliwienie im dostępu do kredytów i pożyczek udzielanych przez Bank.

PFPK udziela poręczeń kredytów udzielanych przez PKO BP do wysokości 60% kwoty udzielonego kredytu lub pożyczki. Kwota udzielonego poręczenia będzie ulegać zmniejszeniu proporcjonalnie do dokonywanych spłat i będzie wynosić maksymalnie 60% aktualnej kwoty zadłużenia. Odpowiedzialność PFPK nie obejmuje odsetek umownych, prowizji bankowej, innych opłat bankowych należnych Bankowi, odsetek od zadłużenia przeterminowanego, kosztów związanych z dochodzeniem należności Banku. Udzielenie przez PFPK poręczenia jest uzależnione między innymi od ustanowienia przez ubiegające się o poręczenie przedsiębiorstwo określonych przez PFPK zabezpieczeń na rzecz PFPK. Dodatkowym warunkiem ważności poręczenia jest dokonanie przez PKO BP należytej oceny zdolności kredytowej kredytobiorcy w momencie podejmowania przez Bank decyzji kredytowej. Na podstawie umowy, łączna suma zaangażowania PFPK w zobowiązania pozabilansowe o charakterze gwarancyjnym i poręczeniowym nie może przekraczać 3-krotności kapitału zakładowego PFPK, tj. na dzień sporządzenia Prospektu kwoty 13,5 mln zł. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

Ze względu na kompleksowe uregulowanie kwestii współpracy pomiędzy stronami, umowa nie jest umową typową oraz rutynową, wynikającą z bieżącej działalności stron. W związku z podpisaną umową z Bankiem, PFPK udziela poręczeń spłaty kredytów gospodarczych klientom Banku. W zamian za świadczoną usługę PFPK Sp. z o.o. pobiera od klienta wynagrodzenie w postaci prowizji. Przychody PFPK Sp. z o.o. z tytułu prowizji i opłat za udzielone poręczenia w 2003 r. wyniosły: 51.103,93 zł (w skład tych prowizji wchodzi również opłaty za sporządzanie biznes planów i usługi doradcze w kwocie 12.200 zł). Wartości stawek prowizji i opłat z tytułu udzielonych poręczeń są zmienne i oscylują w granicach 0,5% - 3,0% kwoty poręczenia.

3) Umowa najmu z dnia 7 grudnia 1995 r. zawarta pomiędzy Bankiem a CF Puławska, będącą jednostką zależną od Banku

Przedmiotem umowy jest określenie warunków najmu powierzchni użytkowej budynku położonego przy ul. Puławskiej 15 w Warszawie. Na jej podstawie Bank wynajmuje od CF Puławska powierzchnie użytkowe przeznaczone na biura, sale obsługi klienta, usługowe o powierzchni ogółem 37369,55 m², magazynowe o powierzchni 755,9 m² oraz 174 miejsca parkingowe. Tytułem czynszu miesięcznego Bank płaci CF Puławska równowartość w zł kwoty: (i) 25 USD za metr kwadratowy powierzchni biurowej i handlowej (plus VAT), (ii) 20,52 USD za metr kwadratowy powierzchni magazynowej (plus VAT), oraz (iii) 150 USD za jedno miejsce parkingowe, będących przedmiotem najmu (plus VAT). W przypadku gdy CFP wynajmie lub odda w dzierżawę powierzchnię użytkową osobom trzecim po stawkach niższych niż powyższe, czynsz Banku ulega zwiększeniu tak, aby łączna kwota z tytułu wpływów dla CF Puławska z najmu lub dzierżawy powierzchni użytkowej nie była niższa niż równowartość w zł kwoty 1.264.360 USD miesięcznie (plus VAT). Do czynszu dolicza się każdorazowo koszty zryczałtowanego utrzymania budynku w wysokości 5,3 USD za m² (plus VAT). Umowa zawarta została na czas oznaczony, do 15 czerwca 2008 r. Łączna wysokość opłat z tytułu realizacji powyższej umowy za 2003 r. równa była kwocie 71.413,48 tys. zł, z czego czynsz stanowił 58.823,54 tys. zł, a opłaty eksploatacyjne 12.589,94 tys. zł. Ze względu na kompleksowe uregulowanie kwestii współpracy pomiędzy stronami, umowa nie jest umową typową oraz rutynową, wynikającą z bieżącej działalności stron.

4) Generalna umowa o współpracy i finansowaniu z dnia 13 czerwca 2001 r. zawarta pomiędzy Bankiem a BFL, będącym jednostką zależną od Banku

Przedmiotem umowy jest określenie zasad prowadzenia wspólnej działalności marketingowej i promocyjnej, zasad współpracy w zakresie pozyskiwania klientów dla usług bankowych i leasingowych, zasad współpracy w zakresie świadczenia usług leasingowych, zasad finansowania działalności prowadzonej przez BFL oraz zasad odpowiedzialności stron za dokonywanie poszczególnych czynności podejmowanych w ramach współpracy. Na podstawie umowy Bank, w przypadku wyboru leasingu jako formy finansowania inwestycji własnych, zobowiązany jest do skorzystania w pierwszej kolejności z oferty BFL pod warunkiem, że nie jest ona mniej korzystna niż inne oferty z rynku.

Za świadczenie przez Bank oraz pracowników Banku usług pośrednictwa w zakresie świadczenia usług leasingowych, BFL zobowiązany jest do zapłaty wynagrodzenia prowizyjnego w wysokości: (i) 0,3% wartości netto transakcji leasingowej dla pracownika zgłaszającego transakcję leasingową do oddziału BFL, (ii) 0,1% wartości netto transakcji leasingowej dla kierownika komórki organizacyjnej, w której pracuje pracownik zgłaszający transakcję leasingową, (iii) 0,2 % wartości netto transakcji leasingowej dla dyrektora placówki Banku, w której została zgłoszona transakcja leasingowa, oraz (iv) 0,3% wartości netto transakcji leasingowej na rachunek placówki Banku, w której pracuje pracownik zgłaszający transakcję leasingową.

BFL zobowiązany jest z powyższego tytułu do podpisania odrębnych umów z pracownikami Banku. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

Łączna wartość należnych prowizji dla pracowników i placówek własnych Banku z tytułu usług świadczonych na podstawie umowy w 2003 r. wyniosła 177,4 tys. zł, w tym dla placówek własnych Banku - 61,4 tys. zł. Przedmiotowa umowa wynika z bieżącej działalności stron. Ze względu na kompleksowe uregulowanie zasad współpracy stron umowa nie ma charakteru umowy typowej.

14. INFORMACJA O ISTOTNYCH UMOWACH ZAWARTYCH PRZEZ BANK Z NARODOWYM BANKIEM POLSKIM ORAZ ORGANAMI NADZORU

1) Umowa o prowadzenie rachunku i konta depozytowego papierów wartościowych w rejestrze papierów wartościowych z dnia 10 października 2003 r. zawarta pomiędzy NBP a Bankiem

Przedmiotem umowy jest uregulowanie zasad otwarcia i prowadzenia przez NBP rachunku i konta depozytowego bonów skarbowych oraz bonów pieniężnych NBP w rejestrze papierów wartościowych. Szczegółowe warunki prowadzenia tych rachunków i kont są określone w „Regulaminie prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków i kont depozytowych papierów wartościowych oraz obsługi operacji na papierach wartościowych i ich rejestracji na rachunkach i kontach depozytowych tych papierów” przyjętym przez Zarząd NBP w dniu 12 września 2003 r.

2) Umowa o udzielenie kredytu technicznego i przenoszenie praw ze skarbowych papierów wartościowych z dnia 16 października 2003 r. zawarta pomiędzy NBP a Bankiem

Przedmiotem umowy jest zobowiązanie NBP do udzielania Bankowi kredytu technicznego zabezpieczonego w postaci przeniesienia praw ze skarbowych papierów wartościowych. Szczegółowe warunki udzielania takiego kredytu określone zostały w umowie oraz w „Regulaminie refinansowania banków w ciągu dnia operacyjnego przez NBP” przyjętym przez Zarząd NBP w dniu 12 września 2003 r. Na podstawie umowy NBP udzielił Bankowi kredytu technicznego w wysokości równej 80% wartości nominalnej skarbowych papierów wartościowych, z których prawa zostały przeniesione na NBP, mianowicie: (i) bonów skarbowych zdeponowanych na rachunku Banku w Rejestrze Papierów Wartościowych, (ii) obligacji skarbowych zdeponowanych na koncie depozytowym albo rachunku papierów wartościowych prowadzonym dla Banku w KDPW. Wraz ze spłatą przez Bank kredytu technicznego oraz spłaty należnych odsetek (jeżeli kredytobiorca dokonał spłaty tego kredytu w następnym dniu operacyjnym) NBP dokonuje na jego rzecz zwrotu skarbowych papierów wartościowych, z których prawa zostały przeniesione na NBP w celu zabezpieczenia spłaty kredytu technicznego. Liczba, wartość nominalna, terminy wykupu i kody dla bonów ustalane są w każdym wypadku zlecenia przemieszczenia bonów. Liczba i kody obligacji określone są na podstawie wyciągów stanowiących potwierdzenie złożenia przez Bank w KDPW dowodu ewidencyjnego dotyczącego przemieszczenia obligacji na rachunek papierów wartościowych prowadzony w KDPW przez NBP. Zgodnie z umową, NBP nie pobiera prowizji od kredytu technicznego. Ponadto kredyt techniczny wykorzystany i spłacony w ciągu danego dnia operacyjnego nie podlega oprocentowaniu. Jeżeli jednak został on spłacony w dniu następnym – podlega oprocentowaniu w wysokości określonej we wspomnianym regulaminie. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

3) Umowa o udzielenie kredytu lombardowego i o zastaw zabezpieczający ten kredyt z dnia 22 października 2003 r. zawarta pomiędzy NBP a Bankiem

Pożytki z zastawionych papierów wartościowych przysługują Bankowi. Liczba, wartość nominalna, terminy wykupu i kody dla bonów i obligacji ustalane są w każdym wypadku złożenia przez Bank deklaracji wykorzystania i spłaty kredytu lombardowego. NBP nie pobiera prowizji od udzielanego kredytu lombardowego. Bank ponosi jednakże koszty związane z ustanowieniem zastawu, ze sprzedażą papierów wartościowych na rynku wtórnym oraz z ewentualnym postępowaniem egzekucyjnym. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

4) Umowa ramowa przechowania i zakupu znaków pieniężnych złożonych jako depozyt NBP z dnia 4 października 2002 r. zawarta pomiędzy NBP a Bankiem

Przedmiotem umowy jest uregulowanie zasad przechowywania w skarbcach Banku oraz ewentualnego zakupu przez Bank znaków pieniężnych będących prawnym środkiem płatniczym w RP (depozyt NBP). Depozyt NBP wydawany będzie za pośrednictwem oddziałów NBP, natomiast uprawnionymi do jego przechowywania będą oddziały Banku, które są zobowiązane do zawarcia umów szczegółowych w oparciu o umowę ramową. Depozyt NBP odbierany jest z oddziałów NBP na koszt i ryzyko oddziałów Banku. Przechowanie depozytu NBP przez oddziały Banku jest nieodpłatne. Minimalna wartość depozytu może wynieść 10 mln zł. NBP ma prawo kontroli stanu depozytu NBP, a w przypadku stwierdzenia jakichkolwiek

niedoborów, NBP ma prawo złożenia zlecenia płatniczego obciążającego rachunek bieżący Banku równoważnością niedoboru oraz nałożenia kary umownej w wysokości 100% takiego niedoboru. Na podstawie Umowy, Bank ma prawo zakupu przechowywanych znaków pieniężnych. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

5) Umowa rachunku bankowego zawierana pomiędzy NBP a bankiem, którego rachunek bieżący prowadzony jest w centrali NBP w systemie Sorbnet z dnia 16 czerwca 2000 r. zawarta pomiędzy PKO BP a NBP

Przedmiotem umowy jest określenie zasad prowadzenia przez centralę NBP w systemie Sorbnet rachunku bieżącego Banku w zł, w tym określenie, m.in. formy i trybu sporządzania, uwierzytelniania i składania przez Bank zleceń płatniczych. Umowa reguluje również wzajemnie prawa i zobowiązania związane pośrednio z prowadzeniem rachunku. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

15. NAJISTOTNIEJSZE KONCESJE I ZEZWOLENIA NA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ ORAZ POZWOLENIA NA KORZYSTANIE ZE ŚRODOWISKA NATURALNEGO

15.1 Zezwolenia Komisji Nadzoru Bankowego

Zezwolenie na utworzenie Banku

Ze względu na sposób utworzenia Banku, Bank nie miał obowiązku uzyskania zezwolenia KNB na utworzenie Banku, o którym mowa w art. 34 Prawa Bankowego. Zgodnie z pismem GINB z dnia 12 kwietnia 2000 r., przy przekształceniu banku państwowego w spółkę akcyjną nie stosuje się trybu określonego w art. 31-33 oraz 36 Prawa Bankowego dotyczącego tworzenia banku, natomiast opinia KNB wydana w trybie art. 44 Prawa Bankowego zastępuje zezwolenie KNB, o którym mowa w art. 34 Prawa Bankowego.

Bank, w formie banku państwowego, został utworzony na podstawie art. 63 i 95 ustawy z dnia 26 lutego 1982 r. Prawo bankowe (Dz. U. nr 7, poz. 56 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 września 1987 r. w sprawie wydzielenia powszechnych kas oszczędności z Narodowego Banku Polskiego i utworzenia Powszechnej Kasy Oszczędności – banku państwowego (Dz. U. nr 29, poz. 159 z późn. zm.). Zgodnie z prawem bankowym obowiązującym w dniu utworzenia PKO – bp, utworzenie banku państwowego nie wymagało uzyskania zezwolenia.

15.2 Decyzje Komisji Papierów Wartościowych i Giełd

Zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej przez BDM

Decyzją KPWiG Nr KPWiG-4021-5/02 z dnia 5 marca 2002 r. Bank uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej w zakresie: 1) oferowania papierów wartościowych w obrocie pierwotnym lub w pierwszej ofercie publicznej; 2) nabywania lub zbywania papierów wartościowych na cudzy rachunek (usługi brokerskie); 3) nabywania lub zbywania papierów wartościowych na własny rachunek celem realizacji zadań związanych z organizacją rynku regulowanego; 4) zarządzania cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie; 5) doradztwa w zakresie obrotu papierami wartościowymi; 6) prowadzenia rachunków papierów wartościowych oraz rachunków pieniężnych służących do ich obsługi; 7) pośrednictwa w nabywaniu lub zbywaniu papierów wartościowych będących w obrocie na zagranicznych rynkach regulowanych; 8) podejmowania czynności faktycznych i prawnych związanych z obsługą towarzystw funduszy inwestycyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw emerytalnych i funduszy emerytalnych;

9) dokonywania czynności związanych z obrotem prawami majątkowymi; oraz 10) dokonywania czynności związanych z obrotem towarami giełdowymi. Bank ma obowiązek prowadzenia działalności maklerskiej w wyodrębnionej jednostce organizacyjnej pod nazwą Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. Bankowy Dom Maklerski.

BDM rozpoczął prowadzenie działalności w zakresie powyższej decyzji z dniem 5 marca 2002 r. BDM nie świadczył oraz nie świadczy usług pośrednictwa w nabywaniu lub zbywaniu papierów wartościowych będących w obrocie na zagranicznych rynkach regulowanych. Z dniem 30 marca 2004 r. w związku ze zmianami przepisów dotyczących giełd towarowych, BDM zawiesił działalność w zakresie dokonywania czynności związanych z obrotem towarami giełdowymi.

W związku z tym, iż Bank prowadzi działalność maklerską poprzez BDM, to zgodnie z art. 31 ust. 1 pkt 9 Prawa o Publicznym Obrocie Papierami Wartościowymi, nie wymaga uzyskania zezwolenia wykonywanie przez dom maklerski czynności związanych z obrotem towarami giełdowymi w rozumieniu ustawy z dnia

26 października 2000 r. o giełdach towarowych, z wyłączeniem towarów giełdowych będących instrumentami finansowymi, o których mowa w art. 30 ust. 2 pkt 1 Prawa o Publicznym Obrocie Papierami Wartościowymi. Z tego powodu Bank nigdy nie występował o odrębne zezwolenie na prowadzenie działalności na giełdach towarowych. Zawieszenie działalności BDM na Warszawskiej Giełdzie Towarowej S.A. wynikało z faktu, iż w związku ze zmianą ustawy o giełdach towarowych, Warszawska Giełda Towarowa S.A., od 1 kwietnia 2004 r. przestała być giełdą towarową w rozumieniu tej ustawy i do tej pory nie uzyskała wymaganego zezwolenia na prowadzenie takiej działalności.

Zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej przez Dom Maklerski Broker

Decyzją z dnia 9 października 2001 r. nr KPWiG-4021-26-01, KPWiG udzieliła Domowi Maklerskiemu Broker zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej w zakresie: (i) oferowania papierów wartościowych w obrocie pierwotnym lub w pierwszej ofercie publicznej, (ii) nabywania lub zbywania papierów wartościowych na cudzy rachunek, (iii) nabywania lub zbywania papierów wartościowych na własny rachunek celem realizacji zadań związanych z organizacją rynku regulowanego, (iv) zarządzania cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie, (v) doradztwa w zakresie obrotu papierami wartościowymi, (vi) prowadzenia rachunków papierów wartościowych oraz rachunków pieniężnych służących do ich obsługi, (vii) pośrednictwa w nabywaniu lub zbywaniu papierów wartościowych będących w obrocie na zagranicznych rynkach regulowanych, (viii) podejmowania czynności faktycznych i prawnych związanych z obsługą towarzystw funduszy inwestycyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw emerytalnych i funduszy emerytalnych, (ix) dokonywania czynności związanych z obrotem prawami majątkowymi, o których mowa w art. 97 Prawa o Publicznym Obrocie Papierami Wartościowymi, (x) dokonywania czynności związanych z obrotem towarami giełdowymi w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. Nr 103, poz. 1099).

Zezwolenie na prowadzenie rachunków papierów wartościowych

Decyzją KPWiG Nr KPWiG-4051-3/2002 z dnia 19 grudnia 2002 r., Bank uzyskał zezwolenie na prowadzenie rachunków papierów wartościowych wydane na podstawie art. 57 Prawa o Publicznym Obrocie Papierami Wartościowymi.

15.3 Decyzje Dewizowe

Decyzja Prezesa NBP Nr 5531/13/99 z dnia 28 czerwca 1999 r.

Przedmiotem decyzji jest upoważnienie Banku do dokonywania zdefiniowanych Ustawą Prawo Dewizowe czynności obrotu dewizowego: 1) obrotu bieżącego; 2) inwestycji bezpośrednich; 3) inwestycji portfelowych; 4) obrotu depozytowego; 5) obrotu kredytowego; 6) obrotu gwarancyjnego; 7) pozostałego obrotu kapitałowego w zakresie kupna i sprzedaży walut obcych i dewiz, złota dewizowego i platyny dewizowej oraz krajowych środków płatniczych, przejęcia długu, odnowień zobowiązań i potrażeń wierzytelności, dokonywania transakcji terminowych nie stanowiących inwestycji portfelowych; 8) obrotu dewizowego z rezydentami z zastrzeżeniem dokonywania i przyjmowania w kraju płatności w krajowych środkach płatniczych, za towary, nieruchomości, usługi i prawa na dobrach niematerialnych; 9) pośrednictwa w przyjmowaniu i dokonywaniu płatności oraz w dokonywaniu transferu krajowych i zagranicznych środków płatniczych w obrocie dewizowym; 10) rozliczeń finansowych, będących wynikiem operacji dokonywanych w ramach poszczególnych transakcji.

Od momentu wejścia w życie Prawa Dewizowego obowiązuje zasada autonomii dewizowej Banku zgodnie z art. 3 ust. 3 Prawa Dewizowego, jednakże powyższe zezwolenie nadal pozostaje w mocy na podstawie art. 55 ust. 2 w części dotyczącej upoważnienia Banku do ustalania jego zobowiązań w walucie obcej.

15.4 Decyzje dotyczące działalności PTE Bankowy

Zezwolenie na utworzenie powszechnego towarzystwa emerytalnego

Decyzją Urzędu Nadzoru nad Funduszami Emerytalnymi Nr DPL WT/WPF 398/1/1/8 z dnia 27 października 1998 r. Bank oraz Bank Handlowy w Warszawie S.A. uzyskały zezwolenie na utworzenie powszechnego towarzystwa emerytalnego PTE Bankowy (w dniu wydania decyzji firma spółki brzmiała PKO/Handlowy Powszechny Towarzystwo Emerytalne S.A.).

Zezwolenie na utworzenie otwartego funduszu emerytalnego

Decyzją Urzędu Nadzoru nad Funduszami Emerytalnymi Nr DPL WF 798/1/3/12 z dnia 26 stycznia 1999 r. PTE Bankowy uzyskał zezwolenie na utworzenie otwartego funduszu emerytalnego Bankowy Otwarty Fundusz Emerytalny.

15.5 Decyzje dotyczące działalności PKO/CS TFI

Zezwolenie na utworzenie i zarządzanie funduszem PKO/Credit Suisse Zrównoważony Fundusz Inwestycyjny Otwarty

Decyzją KPWiG Nr KPW-4081-2/97-2269 z dnia 20 lutego 1997 r. PKO/CS TFI (w dniu wydania zezwolenia firma spółki brzmiała TFI Credis/PKO BP Polsko-Szwajcarskie Towarzystwo Funduszy Powierniczych S.A.) uzyskał zezwolenie na lokowanie powierzonych pieniędzy w imieniu własnym i na wspólny rachunek uczestników PKO/Credit Suisse Zrównoważonego Funduszu Inwestycyjnego Otwartego (w dniu wydania zezwolenia nazwa funduszu brzmiała Credis/PKO BP Fundusz Powierniczy Zrównoważony) oraz na zarządzanie tym funduszem.

Zezwolenie na utworzenie i zarządzanie funduszami PKO/Credit Suisse Polskich Akcji Fundusz Inwestycyjny Otwarty i PKO/Credit Suisse Stabilnego Wzrostu Fundusz Inwestycyjny Otwarty

Decyzją KPWiG Nr KPW-4081-15/97 z dnia 11 grudnia 1997 r. PKO/CS TFI (w dniu wydania zezwolenia firma spółki brzmiała PKO/Credit Suisse Towarzystwo Funduszy Powierniczych S.A.) uzyskał zezwolenie na zarządzanie funduszami PKO/Credit Suisse Polskich Akcji Fundusz Inwestycyjny Otwarty (w dniu wydania zezwolenia nazwa funduszu brzmiała PKO/Credit Suisse Fundusz Powierniczy Polskich Akcji) i PKO/Credit Suisse Stabilnego Wzrostu Fundusz Inwestycyjny Otwarty (w dniu wydania zezwolenia nazwa funduszu brzmiała PKO/Credit Suisse Funduszem Powierniczym Stabilnego Wzrostu).

Zezwolenie na utworzenie i zarządzanie funduszem PKO/Credit Suisse Obligacji - Fundusz Inwestycyjny Otwarty

Decyzją KPWiG Nr DFN-409/13-15/99 z dnia 11 czerwca 1999 r. PKO/CS TFI (w dniu wydania zezwolenia firma spółki brzmiała PKO/Credit Suisse Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.) uzyskał zezwolenie na utworzenie PKO/Credit Suisse Obligacji - Funduszu Inwestycyjnego Otwartego.

Zezwolenie na utworzenie i zarządzanie funduszem PKO/Credit Suisse Skarbowy – Specjalistyczny Fundusz Inwestycyjny Otwarty

Decyzją KPWiG Nr DFN1-409/13-01/01 z dnia 3 stycznia 2001 r. PKO/CS TFI (w dniu wydania zezwolenia firma spółki brzmiała PKO/Credit Suisse Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.) uzyskał zezwolenie na utworzenie PKO/Credit Suisse Skarbowy – Specjalistycznego Funduszu Inwestycyjnego Otwartego.

15.6 DECYZJE DOTYCZĄCE DZIAŁALNOŚCI KBU

Wpis do rejestru Narodowego Banku Ukrainy

W dniu 31 marca 1992 r. KBU został wpisany do rejestru Narodowego Banku Ukrainy pod numerem 96, z licencją bankową nr 43.

Na podstawie licencji udzielonej przez Narodowy Bank Ukrainy, KBU dokonuje następujących czynności: (i) przyjmowanie lokat, (ii) otwieranie i prowadzenie rachunków bankowych klientów i banków korespondentów oraz (iii) wykorzystywanie pozyskanych środków w działalności bankowej na własne ryzyko Banku. Zgodnie z warunkami licencji i zezwolenia nr 43-1 udzielonego dnia 17 kwietnia 2002 r. przez Narodowy Bank Ukrainy, Bank prowadzi następujące działania: (i) transakcje walutowe, w tym: niekomercyjne transakcje walutowe, prowadzenie rachunków w walutach obcych i w walucie ukraińskiej, walutowych rachunków korespondencyjnych, rachunków korespondencyjnych banków (nierezydentów) w walucie ukraińskiej, otwieranie walutowych rachunków korespondencyjnych w upoważnionych bankach ukraińskich i zawieranie z nimi transakcji, otwieranie walutowych rachunków korespondencyjnych w bankach zagranicznych (nierezydentach) i zawieranie z nimi transakcji, pozyskiwanie i wprowadzanie walut na ukraiński rynek walutowy, pozyskiwanie i wprowadzanie walut na rynki międzynarodowe, inne transakcje walutowe na rynkach międzynarodowych, (ii) emisja papierów wartościowych, zakup i sprzedaż papierów wartościowych; (iii) zakup i sprzedaż papierów wartościowych w imieniu klientów, (iv) transakcje na rynkach papierów wartościowych zawierane przez Bank we własnym imieniu (w tym gwarantowanie emisji), (v) inwestowanie w kapitały i akcje innych podmiotów prawnych, (vi) transakcje wartości pieniężnych i gromadzenie środków pieniężnych, (vii) transakcje w imieniu klientów i własnym dotyczące instrumentów rynku pieniężnego, dotyczące instrumentów opartych na kursach wymiany i stopach procentowych, dotyczące finansowych transakcji terminowych i opcji, oraz (viii) działalność powiernicza na zlecenie osób prawnych i fizycznych.

16. INFORMACJA O NAJISTOTNIEJSZYCH PATENTACH, LICENCJACH I ZNAKACH TOWAROWYCH ORAZ ICH ROLI W PROWADZONEJ PRZEZ BANK DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

16.1 Patenty

Bank nie posiada patentów.

16.2 Znaki towarowe

W latach 1990-2004 Bank złożył w Urzędzie Patentowym ponad 40 wniosków o udzielenie praw ochronnych na znaki towarowe. W związku z bardzo długim czasem oczekiwania na decyzję Urzędu Patentowego w sprawie rejestracji, na dzień sporządzenia Prospektu, prawa ochronne udzielone zostały jedynie na 11 spośród wszystkich zgłoszonych przez Bank do rejestracji znaków towarowych.

Na dzień sporządzenia Prospektu najistotniejsze z zarejestrowanych znaków towarowych Banku to:

- znak słowny „Superkonto”
- znak słowny „Złote Konto”
- znak słowny „Superkonto Student”
- znak słowny „Nowy Dom”
- znak słowny „Własny Kąt”

11 października 1990 r. do rejestracji zgłoszone zostało logo Banku, od 1968 r. używane przez Bank do oznaczania placówek Banku, jak również produktów i usług Banku, tzw. „pierwotne logo Banku”. Urząd Patentowy udzielił prawa ochronnego na powyższe oznaczenie 18 czerwca 1993 r. Pierwotne logo Banku podlegało ochronie jako zarejestrowany znak towarowy do 26 maja 2003 r.

W 2000 r., na polecenie Banku, pierwotne logo Banku zostało zmodyfikowane przez jego autora (zmiana kolorystyki oraz proporcji znaku). Zmodyfikowane logo Banku (w kolorystyce szafirowo-pomarańczowej i w wersji czarno-białej) zostało zgłoszone przez Bank do rejestracji w Urzędzie Patentowym w dniu 12 grudnia 2000 r. Obecnie trwają czynności związane z rejestracją zmodyfikowanego logo.

Inne istotne znaki dla prowadzonej przez Bank działalności i wykorzystywane przez Bank w celu oznaczania produktów i usług Banku, które zostały zgłoszone do rejestracji w Urzędzie Patentowym, a na które nie zostały jeszcze udzielone prawa ochronne to następujące znaki słowne: „Biznes Partner”, „Agro Partner”, „Medyk Partner”, „Auto Partner”, „Biznes Start”, „Wspólny Cel”, „Fortuna”, „Progresja”, „Superkredyt”, „Eurotransfer”, „Superkonto Graffiti”, „Platinum”, „Aurum”, „Młodzi Aktywni”, „Pierwszy Wkład”, „Euro Biznes”, „Program Europejski”, „Z nadzieją i muzyką do zjednoczonej Europy” oraz „Z nami do Unii Europejskiej”.

Większość ze zgłoszonych przez Bank do rejestracji lub zarejestrowanych znaków to znaki słowne służące do oznaczania oferowanych przez Bank produktów i usług bankowych, oferty dla wybranych segmentów klientów oraz komunikowania realizowanych programów sponsorskich.

Znaki te odzwierciedlają strategię marketingową Banku, wyróżniają najistotniejsze z punktu widzenia biznesowego pozycje oferty Banku, jak również w prosty sposób określają produkty o skomplikowanych lub wieloczlonych nazwach. Ponadto wskazują na podstawowe i najważniejsze z punktu widzenia klienta atrybuty produktów Banku.

W dniu 17 stycznia 2003 r. Urząd Patentowy udzielił na rzecz IFS prawa ochronnego na słowny znak towarowy „Inteligo” zgłoszony do rejestracji w dniu 12 lipca 2000 r. Zgodnie z postanowieniami umowy opisanej w pkt 13.1 niniejszego Rozdziału, Bank jest uprawniony do korzystania z przedmiotowego znaku.

16.3 Istotne licencje

16.3.1 Licencje na oprogramowanie

Poniżej zostały opisane istotne licencje na korzystanie z oprogramowania lub systemów komputerowych. Licencje te mają istotne znaczenie dla funkcjonowania Banku, gdyż umożliwiają korzystanie z komputerowych systemów bankowych, wewnętrznych i zewnętrznych systemów rozliczeń, infrastruktury bankowej. Ponadto ich zadaniem jest wspomaganie efektywnej obsługi klientów Banku.

1) Licencja na Zintegrowany System Informatyczny

Licencja została udzielona na podstawie umowy opisanej w pkt 10.2 niniejszego Rozdziału. Licencja upoważnia Bank do korzystania z oprogramowania związanego ze Zintegrowanym Systemem Informatycznym. Licencja ma charakter niewyłączny. Nie podlega przeniesieniu na osoby trzecie. Bank nie jest upoważniony do udzielania sublicencji i innego udostępniania oprogramowania osobom trzecim (za wyjątkiem agencji Banku). Licencja obejmuje terytorium Polski oraz do 50 placówek zagranicznych Banku. Podmioty z Grupy PKO BP mogą zostać objęte licencją na żądanie Banku. Licencja została udzielona na czas nieokreślony.

2) Licencja na oprogramowanie Algo Credit Exposures Analytics Mark-to-Future Package oraz Algo Credit Limits Package

Przedmiotem licencji jest korzystanie z oprogramowania Algo Credit Exposures Analytics Mark-to-Future Package oraz Algo Credit Limits Package służącego do zarządzania finansami w związku z ryzykiem wahań koniunktury rynkowej, ryzykiem kredytowym, limitami zaangażowania, ryzykiem wynikającym ze stosunku aktywów do pasywów, ryzykiem zarządzania zabezpieczeniami i ryzykiem operacyjnym. Licencja ma charakter niewyłączny. Została udzielona do dnia 31 lipca 2008 r., z tym zastrzeżeniem, że strony mogą przedłużyć jej obowiązywanie o okres dalszych 5 lat.

3) Licencja na system scoringowy CreditDesk

Przedmiotem licencji jest korzystanie z: (i) produktów analitycznych, oprogramowania oraz usług powiązanych, w szczególności oprogramowania CreditDesk, służących do opracowywania wniosków kredytowych i ułatwiających podejmowanie trafnych decyzji w sprawie otrzymanych wniosków kredytowych, (ii) tablic scoringowych CreditTable służących do oceny wiarygodności klientów indywidualnych Banku, oraz (iii) usług Netsourced TRIAD wspomagających proces zarządzania limitami kredytów odnawialnych udzielanych klientom indywidualnym Banku. Licencja na aplikacje kredytowe, które zostały opracowane specjalnie dla Banku ma charakter wyłączny i została udzielona na czas nieokreślony. Licencja na inne produkty ma charakter niewyłączny i została udzielona na okres wskazywany każdorazowo w zamówieniu. Licencja na CreditDesk została udzielona do dnia 31 grudnia 2002 r., jednakże ulega automatycznemu przedłużeniu na kolejne okresy roczne.

4) Licencja na system ZORBA 3000

Przedmiotem licencji jest korzystanie (wyłącznie w jednostkach organizacyjnych Banku) z systemu oddziałowego ZORBA 3000. Wszelkie uprawnienia do nowego oprogramowania stworzonego w oparciu o system, jak również modyfikacji systemu, przysługują wyłącznie Bankowi. Licencja ma charakter niewyłączny. Została udzielona na czas nieokreślony.

5) Licencja na oprogramowanie ORLANDO

Przedmiotem licencji jest korzystanie z oprogramowania Orlando przez dziesięciu użytkowników w odniesieniu do każdego z podsystemów (Orlando - Papiery KDPW, Orlando - Papiery Komercyjne, Orlando - Depozytariusz oraz Orlando - Papiery Skarbowe) i do prowadzenia dziesięciu otwartych funduszy inwestycyjnych w podsystemie Orlando - Depozytariusz. Licencja ma charakter niewyłączny. Została udzielona na czas nieokreślony.

6) Licencja na oprogramowanie BEA TUXEDO

Przedmiotem licencji jest korzystanie z oprogramowania BEA TUXEDO i jego dokumentacji przez nieograniczoną liczbę użytkowników/maszyn do końca 2004 r. Od 1 stycznia 2005 r. licencja będzie obejmowała określoną liczbę użytkowników. Licencja ma charakter niewyłączny.

7) Licencja na system TRESUS

Przedmiotem licencji jest korzystanie z systemu komputerowego TRESUS (Treasury Support System) służącego do gromadzenia i przetwarzania danych o transakcjach wprowadzanych i realizowanych przez użytkowników w oddziałach Banku. Licencja ma charakter niewyłączny. Licencja została udzielona do 27 lutego 2004 r. i ulega automatycznemu przedłużeniu na kolejne okresy roczne, z tym, że w przypadku przedłużenia okresu obowiązywania umowy na okres dłuższy niż do 27 lutego 2006 r. licencja udzielona na mocy umowy stanie się licencją na czas nieokreślony.

8) Licencja na system Cesar

Przedmiotem licencji jest korzystanie z systemu służącego do autoryzacji operacji, rozrachunków oraz kontroli zastrzeżeń w oparciu o centralną bazę danych. Licencja ma charakter niewyłączny. Została udzielona na czas nieokreślony.

9) Licencja na system Essentis

Przedmiotem licencji jest korzystanie z oprogramowania Essentis, które pozwala na wydawanie, zarządzanie oraz autoryzowanie wszystkich rodzajów kart bankowych, zarówno w technologii ścieżki magnetycznej, jak i mikroprocesorowej, jak również korzystanie z oprogramowania osób trzecich związanego z oprogramowaniem Essentis. Licencja ma charakter niewyłączny. Została udzielona na czas nieokreślony.

10) Licencja na system Profile

Przedmiotem licencji jest korzystanie przez IFS z systemu informatycznego PROFILE służącego do obsługi rachunków klientów IFS, w zakresie 200.000 rachunków. Licencja ma charakter niewyłączny. Nie podlega przeniesieniu na osoby trzecie. Została udzielona na czas nieokreślony.

11) Licencja na system Kondor+

Przedmiotem licencji jest korzystanie z systemu gospodarki pieniężnej Kondor+ i jego dokumentacji. Licencja ma charakter niewyłączny. Została udzielona na czas nieokreślony.

12) Licencja na system informatyczny biura maklerskiego Promak

Przedmiotem licencji jest korzystanie z systemu informatycznego biura maklerskiego opartego na oprogramowaniu użytkowym (System Obsługi Biura Maklerskiego PROMAK, System Zarządzania Portfelem Papierów Wartościowych PROMAK – PORTFEL, System Obsługi Sponsora Emisji – PROMAK – SE oraz System Obsługi Powiadamiania PROMAK – SP), narzędziowym (system zarządzania bazą danych Informix) oraz stanowiskowym (emulatory terminala Unix). Licencja ma charakter niewyłączny. Została udzielona na czas nieokreślony.

13) Licencja na zintegrowany system finansowy

Przedmiotem licencji jest korzystanie ze zintegrowanego systemu finansowego opartego na oprogramowaniu narzędziowym (Developer 2000 oraz Programmer 2000), użytkowym (Financial – Księga Główna, Financials – Środki Trwałe, Oracle Financials - Zobowiązania oraz Financial – użytkownik) oraz oprogramowaniu dedykowanym (Rejestr Umów). Licencja ma charakter niewyłączny. Nie podlega przeniesieniu na osoby trzecie. Została udzielona na czas nieokreślony.

14) System informacji zarządczej

Przedmiotem licencji jest korzystanie z programów narzędziowych (ORACLE, Genio Suite) i aplikacyjnych (Spider oraz Szad) wykorzystanych do budowy systemu, który ma na celu: (i) dostarczanie comiesięcznych informacji o wykonaniu planów finansowych z poszczególnych jednostek organizacyjnych Banku, (ii) unowocześnienie narzędzia realizującego sprawozdawczość obowiązkową Banku zgodnie z wymogami Narodowego Banku Polskiego, oraz (iii) stworzenie solidnej bazy informacyjnej Banku. Licencja ma charakter niewyłączny i jest nieograniczona (w odniesieniu do programów aplikacyjnych), co do liczby użytkowników i instalacji. Została udzielona na czas nieokreślony.

15) Oprogramowanie Enterprise Desktop Professional Platform

Przedmiotem licencji jest korzystanie z produktów wchodzących w skład Enterprise Desktop Professional Platform. Licencja ma charakter niewyłączny. Licencja została udzielona do dnia 30 września 2006 r.

16) Licencja na główny system księgowy Centrali

Przedmiotem licencji jest korzystanie z głównego systemu księgowego Centrali tworzącego back-office systemu gospodarki pieniężnej, opartego na oprogramowaniu narzędziowym (Oracle Enterprise Edition, Oracle Internet Develop Suite, Oracle asysta techniczna, Business Objects Designer, Business Objects Supervisor, Business Objects Reporter oraz Business Objects Explorer) oraz użytkowym (Flexcube server oraz Flexcube user). Licencja ma charakter niewyłączny. Nie podlega przeniesieniu na osoby trzecie. Została udzielona na czas nieokreślony.

17) Licencja na system NetBANK WEB

Przedmiotem licencji jest korzystanie z systemu NetBANK WEB w tzw. „oddziałach internetowych” Banku. Licencja ma charakter niewyłączny. Nie podlega przeniesieniu na osoby trzecie. Została udzielona na czas nieokreślony.

16.3.2 Licencje związane z kartami płatniczymi

Bank posiada trzy licencje na korzystanie ze znaków towarowych służących do oznaczania kart płatniczych. Posiadanie przez Bank tych licencji jest konieczne ze względu na wydawanie kart płatniczych w trzech międzynarodowych systemach.

1) Licencja na znak Diners Club

Licencja została udzielona przez Diners Club Polska Sp. z o.o. na podstawie umowy z dnia 12 listopada 2002 r. Przedmiotem umowy jest upoważnienie do wydawania kart płatniczych z wykorzystaniem znaku handlowego Diners Club, a w tym zakresie do korzystania ze znaku handlowego. Licencja ma charakter niewyłączny. Została udzielona na okres 3 lat i jest automatycznie przedłużana na kolejne okresy roczne.

2) Licencja na znak Visa

Licencja została udzielona przez Visa International Service Association Ltd. na podstawie umowy ze stycznia 1991 r. Przedmiotem licencji jest korzystanie ze znaku VISA w związku z międzynarodowym programem rozliczeń na terenie Polski. Licencja ma charakter niewyłączny. Została udzielona na czas nieokreślony.

3) Licencja na znak MasterCard

Licencja została udzielona przez MasterCard International na podstawie umowy licencyjnej z dnia 6 grudnia 1996 r. Przedmiotem licencji jest korzystanie ze znaku MasterCard w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Licencja ma charakter niewyłączny. Została udzielona na czas nieokreślony.

16.3.3 Inne licencje

1) Licencja na oznaczenia Polskiego Komitetu Olimpijskiego

Licencja została udzielona przez Polską Fundację Olimpijską i Polski Komitet Olimpijski na podstawie umowy z dnia 20 grudnia 2002 r. Przedmiotem licencji jest prawo wykorzystywania przez Bank w zakresie swojej działalności, a w szczególności w promocji i reklamie, polskiej symboliki olimpijskiej (tj. znaku towarowego Polskiego Komitetu Olimpijskiego) oraz tytułów i oznaczeń olimpijskich określonych w umowie. Licencja ma charakter wyłączny w odniesieniu do usług i produktów bankowych (za wyjątkiem konsumenckich kart płatniczych). Została udzielona na okres do dnia 31 grudnia 2006 r.

Licencja ma istotne znaczenie dla Banku, gdyż korzystanie z niej jest związane z działaniami sponsorskimi Banku wobec reprezentacji olimpijskiej w ramach programu „PKO Bank Polski Reprezentacji Olimpijskiej”.

16.4 Umowy dotyczące przeniesienia autorskich praw majątkowych do systemów komputerowych

W latach 2000-2001, Bank nabył autorskie prawa majątkowe do opisanych poniżej systemów komputerowych. Systemy te mają istotne znaczenie dla funkcjonowania Banku, gdyż wspomagają ocenę zdolności kredytowej klientów Banku oraz ryzyka Banku. Są to następujące systemy:

1) System INFOKRED

Bank nabył całość autorskich praw majątkowych, na wszelkich polach eksploatacji, do systemu INFOKRED 3.0. System INFOKRED 3.0 daje dostęp do informacji o kredytobiorcach i poręczycielach zarejestrowanych w centralnych kartotekach (bazach danych) oraz do systemu scoringowego CreditDesk, wspomaga ocenę zdolności i wiarygodności kredytowej klienta detalicznego oraz ryzyka Banku przy udzielaniu kredytów detalicznych.

2) System KREDYTOR

Bank nabył całość autorskich praw majątkowych do systemu KREDYTOR, na wszelkich polach eksploatacji. System ten wspomaga ocenę zdolności kredytowej przedsiębiorcy oraz ryzyka Banku przy udzielaniu kredytów.

3) System Sobos

Bank nabył od Softbank S.A. całość autorskich praw majątkowych do systemu Sobos, na wszelkich polach eksploatacji. Program ten służy do obsługi emisji obligacji.

17. GŁÓWNE INWESTYCJE KRAJOWE I ZAGRANICZNE

Inwestycje Banku przedstawia poniższa tabela:

	(w tys. zł)				
Wydatki z działalności inwestycyjnej	01.01.2004 -30.06.2004¹	2003	2002	2001	
Nabycie udziałów w jednostkach zależnych	12.962	165.303	65.342	15.500	
Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	109.465	344.561	610.752	761.628	
Inne	5	4.834	14.938	413.844	
RAZEM:	122.432	514.698	691.032	1.190.972	

Źródło: Sprawozdania finansowe Banku

¹ Ze względu na zmianę zasad rachunkowości dane za I półrocze 2004 r. mogą nie być w pełni porównywalne z danymi za lata 2001-2003. Opis zmian znajduje się w Rozdziale IX w notcie dodatkowej nr 34 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Najważniejszym elementem inwestycji Banku są inwestycje w nabycie nowych środków trwałych niezbędnych dla prowadzenia podstawowej działalności Banku. Do największych inwestycji należy zaliczyć:

- inwestycje budowlane w placówkach własnych Banku,
- modernizacje lokalnych sieci komputerowych LAN w jednostkach organizacyjnych Banku,
- modyfikacje systemu ZORBA,
- zakup licencji oraz sprzętu informatycznego,
- realizację kolejnych etapów umowy dostawy i wdrożenia ZSI oraz zakup sprzętu i oprogramowania niezbędnych dla prac projektowych, testowych i szkoleniowych związanych z realizacją projektu ZSI.

Ponadto, Bank inwestuje w spółki zależne, które zapewniają usługi uzupełniające do podstawowej oferty Banku. W szczególności w 2003 r. nakłady inwestycyjne na nabycie akcji i udziałów w jednostkach zależnych związane były z nabyciem 50% pakietu akcji PTE Bankowy (w wyniku którego Bank stał się jedynym akcjonariuszem PTE Bankowego) oraz objęciem akcji w podwyższonym kapitale zakładowym IFS. Dodatkowo, w ramach programu udzielania pomocy w przeprowadzaniu restrukturyzacji WBC w 2003 r. Bank objął akcje imienne uprzywilejowane co do głosu wyżej wymienionego banku, stanowiące 25,13% jego kapitału zakładowego. W 2003 r. dokonano również dopłaty do kapitału w spółkach PKO Inwestycje oraz PKO Towarzystwo Finansowe.

Bank finansował swoje inwestycje głównie ze środków własnych Banku, z wyjątkiem nabycia akcji WBC. Środki, które zostały przeznaczone na nabycie akcji WBC pochodziły z pożyczki BFG.

W I półroczu 2004 r. Bank dokonał dopłat w spółkach PKO Inwestycje oraz PKO Towarzystwo Finansowe.

Po dniu 30 czerwca 2004 r. do dnia aktualizacji Prospektu PKO BP nabył 25,0001% akcji Banku Poczтового, 66,65% akcji KBU, 100% akcji Domu Maklerskiego Broker oraz dokonał dopłaty do PKO Inwestycje.

Opis zamierzeń inwestycyjnych Banku i Grupy PKO BP został zamieszczony w Rozdziale VI w pkt 8.2.

18. UCZESTNICTWO WE WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH, SPÓLKACH, FUNDACJACH I STOWARZYSZENIACH

18.1 Uczestnictwo we wspólnych przedsięwzięciach

W 2000 r. Bank był koproducentem filmu fabularnego „Chopin-Pragnienie Miłości”. Łączne nakłady poniesione przez Bank na realizację powyższego przedsięwzięcia wyniosły 16,1 mln zł. Zaangażowanie Banku w projekt związany z filmem wiązało się z programem sponsorskim „PKO Bank Polski Kulturze Narodowej”.

18.2 Uczestnictwo w spółkach

Uczestnictwo Banku w spółkach zależnych, spółkach współzależnych oraz stowarzyszonych zostało przedstawione w pkt 18 Rozdziału IV.

Uczestnictwo Banku w niektórych spółkach wiąże się ze specjalnym statusem Banku.

Na dzień sporządzenia Prospektu, Bank jest akcjonariuszem Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. oraz MTS-CeTO S.A., co jest związane z prowadzeniem przez Bank działalności maklerskiej poprzez BDM.

Ponadto Bank jest akcjonariuszem następujących spółek związanych z funkcjonowaniem systemu bankowego w Polsce: (i) Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A., (ii) Biuro Informacji Kredytowej S.A., (iii) Centrum Zaufania i Certyfikacji CENTRAST S.A. oraz (iv) InfoMonitor Biuro Informacji Gospodarczej S.A.

Bank jest także akcjonariuszem następujących spółek mających na celu promocję i rozwój określonych regionów kraju: (i) Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST PARK” Sp. z o.o., (ii) Wielkopolska Gildia Rolno-Ogrodnicza S.A., (iii) Wrocławska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., (iv) Łódzki Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy S.A. w likwidacji, (v) Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., (vi) Agencja Rozwoju Pomorza S.A., (vii) Olkuska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w likwidacji, (viii) Agencja Rozwoju Regionalnego w Gorzowie Wielkopolskim S.A. oraz (ix) Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

18.3 Uczestnictwo w stowarzyszeniach i innych organizacjach

Od dnia 20 marca 1991 r. tj. od dnia powstania, Bank jest członkiem Związku Banków Polskich. Związek Banków Polskich jest dobrowolną i samorządową organizacją banków, działającą na podstawie ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o izbach gospodarczych, którego podstawowym zadaniem jest reprezentowanie i ochrona wspólnych interesów członków Związku. Prezes Zarządu Andrzej Podsiadło jest obecnie Wiceprezesem Zarządu Związku Banków Polskich.

Od 1989 r. Bank jest członkiem Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT) z siedzibą w La Hulpe (Belgia). W związku z członkostwem w tym stowarzyszeniu, Bank posiada następujący kod SWIFT: BPKOPLPW.

Bank jest ponadto członkiem międzynarodowych organizacji płatniczych, umożliwiających dokonywanie transakcji bezgotówkowych oraz wypłatę gotówki przy użyciu kart płatniczych: Visa International i MasterCard International.

Bank jest członkiem następujących organizacji o charakterze międzynarodowym: (i) World Savings Banks Institute (WSBI), (ii) European Savings Banks Group (ESBG), (iii) Institute of International Finance, Waszyngton, USA oraz (iv) European Payments Council (EPC).

World Savings Banks Institute (WSBI) z siedzibą w Brukseli jest pozarządową, niekomercyjną organizacją zrzeszającą banki oszczędnościowe z całego świata. Głównym celem działania WSBI jest wspieranie wewnętrznego i międzynarodowego rozwoju banków oszczędnościowych. WSBI reprezentuje ponadto całą rodzinę banków oszczędnościowych w organizacjach politycznych i gospodarczych (np. Unia Europejska), gdzie występowanie jednej, silnej organizacji jest pożądane.

European Savings Banks Group (ESBG) z siedzibą w Brukseli jest analogiczną do WSBI organizacją grupującą wyłącznie europejskie banki oszczędnościowe. ESBG powstało jako wspólne przedstawicielstwo banków oszczędnościowych wobec organów Wspólnoty Europejskiej. ESBG zrzesza banki z 24 krajów europejskich. Główny cel działania ESBG to reprezentacja interesów banków członkowskich wobec Unii Europejskiej i koordynacja współpracy organizacji członkowskich na rzecz rozwoju usług bankowych. ESBG posiada wspólną administrację z organizacją WSBI.

Institute of International Finance z siedzibą w Waszyngtonie jest niekomercyjną międzynarodową organizacją grupującą największe światowe banki i instytucje finansowe. Jest organizacją prestiżową i opiniotwórczą. Prowadzi monitoring sytuacji ekonomicznej i systemów finansowych bardzo wielu krajów całego świata a jego raporty na ten temat są uznawane za jedne z najlepszych.

European Payments Council (Europejska Rada Płatnicza) z siedzibą w Brukseli jest organizacją banków europejskich określającą zasady obowiązujące w obszarze płatności transgranicznych w EUR.

19. DZIAŁALNOŚĆ SPONSORSKA I CHARYTATYWNA

19.1 Działalność sponsorska

W 2003 r. wszystkie działania sponsorskie Banku skoncentrowane były w 4 głównych obszarach: PKO Bank Polski Kulturze Narodowej, PKO Bank Polski Blisko Ciebie, PKO Bank Polski Reprezentacji Olimpijskiej, PKO Bank Polski Integracji Europejskiej.

W 2003 r. struktura wydatków na działalność sponsorską w powyższych obszarach przedstawiała się następująco:

Obszar	Kwota wydatkowana (w tys. zł)	Udział procentowy
PKO Bank Polski Kulturze Narodowej	3.895,6	43%
PKO Bank Polski Blisko Ciebie	2.922,2	32%
PKO Bank Polski Reprezentacji Olimpijskiej	1.401,9	16%
PKO Bank Polski Integracji Europejskiej	831,6	9%
Łącznie	9.051,3	100%

Źródło: Dane własne Banku

19.2 Działalność charytatywna

W 2003 r. na cele dobroczynne Bank wydał 5.993.474 zł. W 2003 r. Bank udzielił w sumie 780 darowizn. W 2003 r. głównymi obszarami działalności charytatywnej Banku były: kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, ratowanie życia i zdrowia, pomoc społeczna, edukacja ekonomiczna, sport i rekreacja.

W 2003 r. struktura wydatków na działalność charytatywną w powyższych obszarach przedstawiała się następująco:

Obszar	Kwota wydatkowana (w tys. zł)	Udział procentowy
Kultura i dziedzictwo narodowe	2.086,8	35%
Ratowanie życia i zdrowia	1.322,8	22%
Pomoc społeczna	1.086,1	18%
Edukacja i Przedsiębiorczość	728,6	12%
Sport i Rekreacja	226,0	4%
Inne	543,2	11%
Łącznie	5.993,5	100%

Źródło: Dane własne Banku

20. UMOWY KREDYTU, POŻYCZKI, PORĘCZENIA I GWARANCJI, NIE DOTYCZĄCE DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ BANKU ORAZ ZOBOWIĄZANIA UMOWNE WYNIKAJĄCE Z EMITOWANYCH DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, LUB INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH, A TAKŻE UMOWY O SUBEMISJĘ I GWARANCJE UDZIELONE PODMIOTOM ZALEŻNYM

20.1 Umowy kredytu, pożyczki, poręczenia i gwarancji, nie dotyczące działalności operacyjnej Banku

20.1.1 Restrukturyzacja WBC

Podstawą uczestnictwa PKO BP w restrukturyzacji WBC jest podpisane przez 12 banków, w tym PKO BP, porozumienie z dnia 22 czerwca 2002 r. w sprawie udzielenia pomocy w przeprowadzeniu restrukturyzacji WBC (opisane w ppkt. 1 poniżej). Restrukturyzacja WBC polegała m.in. na podwyższeniu kapitału zakładowego WBC, w celu zapewnienia środków niezbędnych na prowadzenie dalszej działalności przez ten bank. Akcje w podwyższonym kapitale zakładowym zostały objęte przez największe polskie banki, w tym PKO BP, który objął akcje WBC stanowiące 25,13 % kapitału zakładowego. W wyniku objęcia przez banki akcji w podwyższonym kapitale zakładowym WBC, udział w kapitale zakładowym

dotychczasowych akcjonariuszy WBC obniżył się do mniej niż 0,1 %. Środki, które zostały przeznaczone przez PKO BP na objęcie akcji WBC pochodziły z pożyczki BFG (opisanej w pkt. 2 poniżej).

Zaangażowanie kapitałowe 12 banków w WBC miało na celu uniknięcie upadłości oraz usunięcie ryzyka niewypłacalności WBC, czego konsekwencją mogło być poniesienie wymiernych strat finansowych przez PKO BP i inne banki, w związku z koniecznością przekazania funduszy do BFG, celem zapewnienia wypłaty środków gwarantowanych klientom WBC. Podwyższenie kapitału zakładowego WBC spowodowało wzrost współczynnika wypłacalności tego banku do poziomu akceptowalnego przez GINB. Środki z podwyższenia kapitału zakładowego jak również z pożyczki BFG stanowią gwarancję wypłacalności WBC. Uzyskane przez WBC środki są bazą służącą do odpracowania strat z lat ubiegłych, zgodnie z przyjętym przez KNB Programem Postępowania Naprawczego WBC. PKO BP nie planuje kolejnych podwyższeń kapitału w WBC w związku z toczącą się restrukturyzacją. Podwyższenia kapitału zakładowego WBC nie są także planowane w Programie Postępowania Naprawczego WBC.

Należy podkreślić, że Bank uczestniczy w restrukturyzacji WBC nie tylko poprzez wykonywanie prawa głosu na walnym zgromadzeniu WBC, ale również poprzez członkostwo swojego przedstawiciela w radzie nadzorczej WBC.

1) Porozumienie w sprawie pomocy w przeprowadzeniu restrukturyzacji WBC z dnia 22 czerwca 2002 r. zawarte pomiędzy Bankiem, Pekao, Bankiem BPH, Citibank Handlowy, BZ WBK, ING Bankiem Śląskim, Bankiem Millenium, BGŻ, Kredyt Bankiem, BRE Bankiem, BOŚ oraz Raiffeisen

Na podstawie porozumienia, banki – strony porozumienia zobowiązały się do podjęcia w dobrej wierze współpracy w celu wspólnego udzielenia pomocy przy przeprowadzeniu restrukturyzacji WBC, polegającej na stopniowym wygaszaniu działalności tego banku, przy wsparciu środków finansowych w postaci pożyczek z BFG, a także współpracy z Ministerstwem Finansów. Na podstawie porozumienia, Bank zobowiązał się do udostępnienia WBC, po zawarciu stosownej umowy kredytowej, środków finansowych w postaci linii kredytowej przeznaczonej na wypłatę depozytów. Linia kredytowa miała zostać udzielona na okres 6 miesięcy, nie dłużej jednak niż na czas funkcjonowania zarządu komisarycznego WBC, w wysokości nie większej niż 200 mln zł i nie większej niż 1/3 wartości scedowanych na rzecz banków - stron porozumienia - wierzytelności kredytowych WBC. Strony porozumienia zobowiązane są udzielić Bankowi, jako agentowi, zabezpieczenia spłaty powyższego kredytu w postaci zastawu na papierach wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub bezwarunkowej, nieodwołalnej i płatnej na pierwsze żądanie gwarancji bankowej, na łączną kwotę w wysokości proporcjonalnej do zaangażowania każdej ze stron (bez Banku), powiększonej o 5%. Zgodnie z Porozumieniem, Bank działając w imieniu i na swoją rzecz miał ustanowić zabezpieczenie spłaty powyższego kredytu w postaci cesji wierzytelności kredytowych WBC oraz działając w imieniu i na rzecz pozostałych stron, każdej z nich oddzielnie miał ustanowić zabezpieczenie spłaty wierzytelności wynikających z udzielonych przez każdą ze stron gwarancji bankowych w postaci cesji wierzytelności kredytowych WBC. Szczegółowe zasady ustanawiania zabezpieczeń miały być przedmiotem odrębnego porozumienia.

Wobec braku zgody jednego z członków porozumienia na przedłużenie linii kredytowej do dnia 27 czerwca 2003 r., umowa o udzielenie WBC linii kredytowej zawarta pomiędzy Bankiem a WBC wygasła z dniem 31 marca 2003 r. W okresie jej ważności żadne środki finansowe z linii kredytowej nie były udostępniane WBC.

Restrukturyzacja WBC jest kontynuowana, a Bank nadal bierze udział w restrukturyzacji WBC.

2) Umowa pożyczki z dnia 16 kwietnia 2003 r. zawarta pomiędzy BFG, jako pożyczkodawcą, a Bankiem, jako pożyczkobiorcą

Przedmiotem umowy jest udzielenie Bankowi przez BFG zwrotnej pomocy finansowej w formie pożyczki, w kwocie 50,31 mln zł, przeznaczonej na nabycie przez Bank akcji WBC. Nabycie przez Bank akcji WBC stanowiło element realizacji porozumienia w sprawie udzielenia pomocy w przeprowadzeniu restrukturyzacji WBC i miało na celu zapobieżenie upadłości oraz usunięcie niewypłacalności tego banku. Pożyczka została udzielona na okres 8 lat, jednak w określonych wypadkach może zostać przedłużona do 10 lat.

BFG będzie uprawniony do żądania wcześniejszej spłaty pożyczki wraz z odpowiednią częścią odsetek należnych od pożyczki, w przypadku gdy ze sprawozdania finansowego WBC wynikać będzie, że wartość aktywów netto WBC, odpowiadająca kapitałowi zakładowemu wniesionemu przez banki – strony Porozumienia, opisanego powyżej, osiągnie lub przekroczy kwotę 200 mln zł. Zabezpieczenie wierzytelności BFG stanowi weksel własny in blanco, który Bank wystawił w dniu zawarcia umowy i przekazał BFG. Bank na żądanie BFG jest zobowiązany do ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia w uzgodnionych przez strony umowy wysokości, formie i terminie, w przypadku gdy w ocenie BFG

wystąpi istotne zagrożenie spłaty pożyczki lub odsetek pozostałych do zapłaty. W okresie obowiązywania umowy Bank zobowiązany jest do: (i) niezbywania bez zgody BFG akcji WBC, (ii) głosowania podczas walnych zgromadzeń akcjonariuszy WBC za przyjęciem uchwał, zgodnie z którymi WBC w okresie realizacji programu postępowania naprawczego nie będzie wypłacał dywidendy i będzie przeznaczał zyski na pokrycie strat bilansowych.

Z tytułu udzielonej pożyczki BFG otrzymał prowizję w wysokości 0,3% kwoty pożyczki, tj. 150.936 zł. Ponadto pożyczka jest oprocentowana w stosunku rocznym według zmiennej stopy procentowej, wynoszącej 0,1 stopy redyskontowej weksli, określanej przez Radę Polityki Pieniężnej. Odsetki od pożyczki płatne są w okresach kwartalnych. W dniu zawarcia umowy oprocentowanie wynosiło 0,65% w stosunku rocznym. Od 1 lipca 2004 roku oprocentowanie pożyczki wynosi 0,625% w stosunku rocznym. Pozostałe warunki umowy nie uległy zmianie.

20.2 Zobowiązania umowne wynikające z emitowanych dłużnych papierów wartościowych

Na dzień sporządzenia Prospektu Bank nie posiadał zobowiązań z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych.

20.3 Informacje o istotnych zobowiązaniach wynikających z praw pochodnych lub innych instrumentów finansowych

20.3.1 Umowy dotyczące międzybankowego obrotu instrumentami walutowymi, procentowymi oraz innymi instrumentami finansowymi zawarte z bankami polskimi

Bank jest stroną 17 umów ramowych i dodatkowych dotyczących zawierania transakcji międzybankowego obrotu instrumentami walutowymi, procentowymi oraz innymi instrumentami finansowymi, które zostały zawarte z innymi bankami działającymi na podstawie Prawa Bankowego. Na dzień sporządzenia Prospektu Bank był stroną umów ramowych oraz związanych z nimi umów dodatkowych zawartych z każdym z następujących banków-rezydentów.

Oznaczenie stron umowy	Data zawarcia umowy
BRE Bank	25.06.2001
ING Bank Śląski	14.01.2002
Pekao	16.04.2002
BZ WBK	27.05.2002
Raiffeisen	27.06.2002
ABN AMRO Bank Polska S.A.	25.07.2002
Kredyt Bank	23.08.2002
Dresdner Bank Polska S.A.	10.09.2002
DZ BANK POLSKA S.A.	09.09.2002
Citibank Handlowy	18.09.2002
Deutsche Bank Polska S.A.	08.10.2002
BGK	12.12.2002
Bank BPH	19.03.2003
Górnośląski Bank Gospodarczy	21.03.2003
Bank Millennium	21.03.2003
BNP Paribas Bank Polska S.A.	20.05.2003
Calyon Bank Polska S.A.	24.06.2003

Stosunki pomiędzy stronami są regulowane w umowie ramowej oraz umowie dodatkowej. Umowa dodatkowa uzupełnia postanowienia umowy ramowej, a niekiedy zawiera pewne postanowienia szczegółowe. Na podstawie ww. umów możliwe jest zawieranie następujących rodzajów transakcji: (i) transakcje odsetkowe; (ii) transakcje walutowe; (iii) transakcje mieszane; oraz (iv) transakcje opcyjne. Rodzaje transakcji, często z podziałem na szczegółowe podkategorie, które mogą być zawierane z danym bankiem, są określone w szczegółowych postanowieniach umowy dodatkowej. Agentem kalkulacyjnym odpowiedzialnym za rozliczenia transakcji pomiędzy stronami umowy jest w 14 przypadkach Bank,

natomiast w pozostałych 3 przypadkach kontrahent. Umowy zostały zawarte na czas nieokreślony. Mogą zostać rozwiązane przez każdą ze stron za jednomiesięcznym pisemnym wypowiedzeniem.

Celem zawierania wyżej wymienionych transakcji przez Bank jest przede wszystkim zabezpieczenie ryzyka walutowego i ryzyka stopy procentowej.

20.3.2 Umowy dotyczące praw pochodnych lub innych instrumentów finansowych zawarte z bankami zagranicznymi

Bank jest stroną 13 umów dotyczących zawierania transakcji prawami pochodnymi oraz innymi instrumentami finansowymi, które zostały zawarte wyłącznie z bankami zagranicznymi. Na dzień sporządzenia Prospektu Bank był stroną umów zawartych z następującymi bankami zagranicznymi:

Bank zagraniczny	Data zawarcia
Merrill Lynch Capital Services Inc.	20.09.2002
Deutsche Bank AG	06.11.2002
Goldman Sachs International	09.12.2002
Dresdner Bank AG	12.05.2003
The Royal Bank of Scotland	17.06.2003
Morgan Stanley Capital Services	24.06.2003
KBC Bank NV	30.06.2003
Commerzbank AG	01.10.2003
JPMorgan Chase Bank	13.10.2003
Lehman Brothers Intl. (Europe)	10.11.2003
Credit Agricole Indosuez	20.11.2003
Bank Austria Creditanstalt AG	04.03.2004
HSBC BANK PLC	24.05.2004

Stosunki pomiędzy stronami są regulowane w umowie ramowej ISDA Master Agreement, do której strony załączyły także załącznik uzupełniający i niekiedy uszczegółwiający ramowe postanowienia umowy ramowej. Umowa ramowa jest zawarta w oparciu o wzór ISDA Master Agreement opracowany przez International Swaps and Derivatives Association, Inc. W przypadku niektórych umów ich należyte wykonanie przez kontrahenta Banku jest zabezpieczone gwarancją udzieloną przez podmiot dominujący w stosunku do kontrahenta Banku. Możliwe jest zawieranie m.in. następujących rodzajów transakcji: (i) transakcje swapa odsetkowego, (ii) transakcje wymiany walutowej, (iii) terminowe transakcje wymiany walutowej, (iv) transakcje swapa walutowego, (v) międzywalutowe transakcje swapa odsetkowego. Rodzaje transakcji, często z podziałem na szczegółowe podkategorie, które mogą być zawierane z danym bankiem, są określone w szczegółowych postanowieniach załącznika. W 7 umowach przypadkiem, który uprawnia kontrahenta Banku do rozwiązania transakcji zawartych na podstawie umowy jest m.in. utrata przez Skarb Państwa charakteru większościowego akcjonariusza Banku w zakresie posiadanych akcji Banku lub głosów. Agentem kalkulacyjnym odpowiedzialnym za rozliczenia transakcji pomiędzy stronami umowy jest kontrahent Banku. Umowy podlegają prawu angielskiemu lub prawu stanu Nowy Jork.

Celem zawierania wyżej wymienionych transakcji przez Bank jest przede wszystkim zabezpieczenie ryzyka walutowego oraz ryzyka stopy procentowej.

Dodatkowo w dniu 22 lipca 2004 roku, Bank podpisał umowę zabezpieczającą - Credit Support Annex - do umowy ISDA z Deutsche Bank AG.

20.3.3 Umowy dotyczące organizacji, prowadzenia i obsługi emisji obligacji komunalnych emitowanych przez klientów Banku

Umowa organizacji, prowadzenia i obsługi emisji obligacji komunalnych z dnia 26 września 2002 r.

Umowa została zawarta z podmiotem działającym w sektorze jednostek samorządowych. Przedmiotem umowy jest udzielenie przez emitenta zlecenia zorganizowania i obsługi przez Bank emisji niepublicznej 227.000 obligacji emitenta o wartości nominalnej 100 zł każda, na łączną kwotę 22.700 tys. zł, w celu zapewnienia emitentowi niezbędnych środków na pokrycie wydatków związanych z budową infrastruktury gminy. Umowa została zawarta na czas oznaczony do dnia 31 grudnia 2010 r. W razie wystąpienia istotnej

zmiany okoliczności powodującej, że wykonanie umowy nie leży w interesie publicznym, czego nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy, emitent może odstąpić od umowy w drodze pisemnego oświadczenia w terminie jednego miesiąca od powzięcia wiadomości o powyższych okolicznościach.

Powyższa umowa została zawarta z podmiotem, który jest także stroną kredytu opisanego w pkt 21.1.1.5 niniejszego Rozdziału.

20.3.4 Umowa o pełnienie funkcji agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych z dnia 11 lutego 2003 r. zawarta pomiędzy Skarbem Państwa a Bankiem

Przedmiotem umowy jest zlecenie Bankowi przez Skarb Państwa zorganizowania i przeprowadzenia obsługi obligacji Skarbu Państwa wyemitowanych na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie warunków emitowania obligacji skarbowych oferowanych w sieci sprzedaży detalicznej (Dz.U. nr 38, poz. 369 z późn. zm.). Bank jest w szczególności zobowiązany do: (i) zorganizowania sieci sprzedaży i wdrożenia systemu obsługi obligacji, (ii) przeprowadzenia sprzedaży i wykupu obligacji oraz zamiany, (iii) realizowania praw z obligacji, (iv) dokonywania czynności związanych z obrotem wtórnym obligacjami, (v) wykonywania rozliczeń finansowych oraz (vi) prowadzenia kampanii promocyjno-informacyjnej i działań marketingowych obligacji.

Bank zobowiązał się do zorganizowania i prowadzenia sieci punktów sprzedaży obligacji oraz podejmowania działań zmierzających do rozwijania nowych form sprzedaży, w szczególności przez Internet, telefon i bankomaty. W szczególności, do dnia 1 sierpnia 2005 r. Bank zobowiązał się do wprowadzenia sprzedaży obligacji poprzez bankomaty lub terminale samoobsługowe. Bank jest zobowiązany do odmiejszczenia obsługi obligacji, tj. umożliwienia nabywcom obligacji składania dyspozycji związanych z obsługą obligacji w dowolnym punkcie sprzedaży obligacji niezależnie od miejsca zakupu danych obligacji.

Bank zobowiązał się także do stosowania w celu obsługi obligacji programu komputerowego, w stosunku do którego Bankowi będą przysługiwały autorskie prawa majątkowe, w tym prawo do zwielokrotniania programu, wynajmu lub wdzierżawienia oraz prawo do dokonywania tłumaczeń, przystosowań, zmian układu oraz jakichkolwiek innych zmian w programie. W wykonaniu tego zobowiązania Bank opracował i wdrożył program Sobos (system obsługi obligacji skarbowych). Zgodnie z umową, prawa majątkowe do programu przejdą nieodpłatnie na emitenta w przypadku: (i) rozwiązania umowy na skutek wypowiedzenia przez Bank, (ii) rozwiązania umowy wskutek wypowiedzenia przez emitenta z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, (iii) postawienia Banku w stan likwidacji, (iv) wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości Banku.

Bank jest zobowiązany do opracowania procedur obsługi obligacji zawierających szczegółowy zakres czynności związanych z zasadami i trybem obsługi danego typu obligacji. W ramach zobowiązań Banku dotyczących czynności związanych z obrotem obligacjami, Bank zobowiązał się do pełnienia funkcji animatora rynku dla obligacji. Umowa została zawarta na czas nieoznaczony. Umowa może zostać rozwiązana za wypowiedzeniem. Termin wypowiedzenia wynosi jeden rok ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego.

Informacja na temat wynagrodzenia Banku z tytułu prowizji i innych opłat związanych z realizacją umowy w 2003 r. została objęta wnioskiem o niepublikowanie.

20.4 Umowy o subemisję

1) Umowa o subemisję z dnia 17 października 2002 r. zawarta pomiędzy PKO BP a podmiotem działającym w sektorze jednostek samorządowych

Przedmiotem umowy jest świadczenie przez Bank usług o subemisję usługową dotyczącą 124 tys. obligacji komunalnych o łącznej wartości nominalnej 124 mln zł emitowanych przez emitenta. Emisja ostatniej serii obligacji o łącznej wartości nominalnej 40,5 mln zł zostanie dokonana do dnia 31 grudnia 2004 r. Bank jest zobowiązany do dokonania zapisu i objęcia emitowanych obligacji pod warunkiem zawiadomienia go o emisji danej serii obligacji z co najmniej 15-dniowym wyprzedzeniem.

21. ISTOTNE UMOWY KREDYTU, POŻYCZKI, PORĘCZENIA, GWARANCJI ORAZ ISTOTNE ZOBOWIĄZANIA WEKSLOWE, ZOBOWIĄZANIA WYNIKAJĄCE Z PRAW POCHODNYCH LUB INNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH, ZOBOWIĄZANIA WYNIKAJĄCE Z EMITOWANYCH DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH ORAZ INNE ISTOTNE ZOBOWIĄZANIA BANKU

Poza umowami opisanymi w pkt 10, 11 oraz 20 niniejszego Rozdziału, Grupa PKO BP, na dzień sporządzenia Prospektu, była stroną następujących istotnych umów kredytu, pożyczki, poręczenia, gwarancji oraz istotnych zobowiązań wekslowych i zobowiązań wynikających z praw pochodnych, zobowiązań wynikających z instrumentów finansowych, zobowiązań wynikających z emitowanych dłużnych papierów wartościowych oraz innych istotnych zobowiązań.

21.1 Istotne umowy kredytu i pożyczki, poręczenia i gwarancji

21.1.1 Umowy ze znaczącymi kredytobiorcami

Poniżej przedstawione zostały informacje na temat umów, które spełniają kryteria umów znaczących. Z uwagi na specyfikę działalności bankowej w przypadku umów kredytu za wartość przedmiotu umowy przyjęto wielkość zadłużenia pozostającego do spłaty (bez odsetek) wobec Banku na dzień 30 czerwca 2004 r.

21.1.1.1 Umowy ze znaczącym kredytobiorcą I

Bank jest stroną sześciu umów kredytu zawartych z tym samym podmiotem działającym w sektorze instytucji rządowych i samorządowych, którego łączna wysokość zadłużenia wobec Banku na podstawie powyższych umów na dzień 30 czerwca 2004 r. wynosi 2.940 mln zł. Poniżej zamieszczono informację na temat umowy, z tytułu której zadłużenie powyższego kredytobiorcy było najwyższe na dzień sporządzenia Prospektu.

Umowa kredytu obrotowego w rachunku kredytowym w walucie polskiej z dnia 12 listopada 2003 r. zawarta pomiędzy Bankiem a kredytobiorcą

Przedmiotem umowy jest udzielenie przez Bank kredytu obrotowego w kwocie 1.000.000.000 zł. Zadłużenie kredytobiorcy na podstawie umowy na dzień 30 czerwca 2004 r. wynosiło 1.000.000.000 zł. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i stanowi sumę stawki WIBOR dla depozytów 1-miesięcznych oraz stałej marży Banku. Termin spłaty kredytu przypada na 11 listopada 2004 r. Wierzytelność z tytułu udzielonego kredytu została zabezpieczona oświadczeniem o poddaniu się egzekucji na podstawie Prawa Bankowego do kwoty 2.000.000.000 zł oraz pełnomocnictwem do rachunku w Narodowym Banku Polskim. W razie wystąpienia istotnej okoliczności powodującej, że wykonanie umowy nie leży w interesie publicznym, czego nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy, kredytobiorca może odstąpić od umowy w terminie jednego miesiąca od powzięcia wiadomości o takiej okoliczności. Na okres obowiązywania umowy Bank wniósł depozyt w kwocie 1.809.000 zł tytułem zabezpieczenia należytego wykonania umowy przez PKO BP.

21.1.1.2 Umowy ze znaczącym kredytobiorcą II

Na dzień sporządzenia Prospektu Bank był stroną sześciu umów kredytu zawartych z tym samym podmiotem działającym w sektorze administracji publicznej oraz polityki ekonomicznej i społecznej, którego łączna wysokość zadłużenia wobec Banku na podstawie powyższych umów na dzień 30 czerwca 2004 r. wynosiła 2.840 mln zł. W dniu 7 lipca 2004 r. Bank zawarł ze znaczącym kredytobiorcą II kolejną umowę kredytu w formie bankowego konsorcjum kredytowego. Udział PKO BP w kredycie udzielonym na podstawie tej umowy wynosi 160 mln zł. Poniżej zamieszczono informację na temat umowy, z tytułu której zadłużenie powyższego kredytobiorcy było najwyższe na dzień aktualizacji Prospektu.

Umowa o udzielenie kredytu obrotowego w rachunku kredytowym w walucie polskiej z dnia 1 października 2003 r. zawarta pomiędzy Bankiem a kredytobiorcą

Przedmiotem umowy jest udzielenie przez Bank oraz Bank BPH, jako banki uczestniczące w konsorcjum, kredytu obrotowego w rachunku kredytowym w walucie polskiej w kwocie 2.400.000.000 zł, przeznaczonego na wypłatę zasiłków, zasiłków przedemerytalnych oraz świadczeń przedemerytalnych. Udział Banku w kwocie kredytu wynosi 1.600.000.000 zł. Zadłużenie kredytobiorcy wobec Banku na podstawie niniejszej umowy na dzień 30 czerwca 2004 r. wyniosło 1.600.000.000 zł. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i stanowi sumę zmiennej stawki WIBOR dla 1-miesięcznych depozytów oraz stałej

marży. Termin spłaty kredytu przypada na dzień 30 września 2006 r. Wierzytelność wobec banków z tytułu kredytu została zabezpieczona dwoma oświadczeniami kredytobiorcy o poddaniu się egzekucji na podstawie Prawa Bankowego, w tym wobec PKO BP do kwoty 1.920.000 tys. zł.

Powyższa umowa została zawarta na podstawie umowy bankowego konsorcjum kredytowego z dnia 1 października 2003 r. zawartej pomiędzy Bankiem, jako bankiem wiodącym a Bankiem BPH, jako współorganizatorem. Przedmiotem umowy jest utworzenie bankowego konsorcjum kredytowego, w ramach którego banki uczestniczące zobowiązane są do wspólnego udzielenia kredytobiorcy kredytu w łącznej wysokości 2.400.000.000 zł w celu sfinansowania wypłaty zasiłków, zasiłków przedemerytalnych oraz świadczeń przedemerytalnych, na warunkach określonych w umowie kredytowej.

21.1.1.3 Umowy ze znaczącym kredytobiorcą III

Bank jest stroną dziewięciu umów kredytu oraz jednej umowy o udzielenie gwarancji bankowej, zawartych z tym samym podmiotem działającym w sektorze wytwarzania i dystrybucji energii elektrycznej, którego łączna wysokość zadłużenia wobec Banku na podstawie powyższych umów na dzień 30 czerwca 2004 r. wynosi 504 mln zł. Poniżej zamieszczono informację na temat umowy, z tytułu której zadłużenie powyższego kredytobiorcy było najwyższe na dzień sporządzenia Prospektu.

Umowa kredytowa o kredyt inwestycyjny w walucie polskiej z dnia 22 kwietnia 1998 r. zawarta pomiędzy Bankiem a kredytobiorcą

Przedmiotem umowy jest udzielenie przez Bank: (i) kredytu inwestycyjnego w kwocie stanowiącej równowartość w zł 35.600.000 USD, oraz (ii) kredytu pomostowego na sfinansowanie odsetek od wymienionego kredytu inwestycyjnego w kwocie 33.890.000 zł. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i stanowi sumę zmiennej stopy bazowej określanej w uchwałach Zarządu Banku w sprawie odsetek od środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bankowych i od kredytów udzielanych przez Bank, oraz marży ryzyka kredytowego. Zadłużenie kredytobiorcy na podstawie tej umowy na dzień 30 czerwca 2004 r. wyniosło 170.200.149,07 zł. Kredyt spłacany jest w ratach kwartalnych poczynając od dnia 1 stycznia 2002 r. do dnia 31 grudnia 2012 r. Wierzytelności z tytułu umowy kredytu zostały zabezpieczone poprzez: (i) zawarcie umowy przelewu wierzytelności z tytułu jednej umowy zawartej przez kredytobiorcę, (ii) zawarcie umowy cesji praw z trzech gwarancji bankowych udzielonych kredytobiorcy, (iii) udzielenie Bankowi pełnomocnictwa do rachunków bieżących kredytobiorcy, (iv) ustanowienie hipoteki kaucyjnej do kwoty 260.000.000 zł na nieruchomości kredytobiorcy, (v) zawarcie umowy cesji praw z polisy ubezpieczeniowej nieruchomości na której ustanowiono hipotekę kaucyjną, (vi) poddanie się egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego do kwoty 400.000.000 zł, powiększonej o wynikające z umowy kredytu odsetki, opłaty i inne należności oraz koszty czynności podjętych przez Bank w celu odzyskania wierzytelności wynikających z umowy kredytu.

21.1.1.4 Umowy ze znaczącym kredytobiorcą IV

Bank jest stroną pięciu umów kredytu oraz jednej umowy udzielenia gwarancji bankowej, zawartych z tym samym podmiotem działającym w sektorze wytwarzania i przetwarzania produktów ropy naftowej, którego łączna wysokość zadłużenia wobec Banku na podstawie powyższych umów na dzień 30 czerwca 2004 r. wynosi 542 mln zł. Poniżej zamieszczono informację na temat umowy, z tytułu której zadłużenie powyższego kredytobiorcy było najwyższe na dzień sporządzenia Prospektu.

Umowa dwuwalutowego kredytu w wysokości 500.000.000 EUR z dnia 29 lipca 2003 r. zawarta z Bankiem oraz Bank Austria Creditanstalt AG, Citibank N.A., ING Bank N.V Oddział w Londynie, Societe Generale i WestLB AG Oddział w Londynie oraz innymi wymienionymi w umowie instytucjami finansowymi

Przedmiotem umowy jest udzielenie znaczącemu kredytobiorcy IV przez kredytodawców: (i) dwuwalutowego kredytu terminowego w wysokości 350.000.000 EUR, przeznaczonego na refinansowanie istniejącego kredytu oraz na ogólne cele prowadzenia działalności, którego termin spłaty przypada na 29 lipca 2008 r., oraz (ii) dwuwalutowego kredytu odnawialnego w wysokości 150.000.000 EUR, przeznaczonego na potrzeby kapitału obrotowego kredytobiorcy. Oddział Banku w kwocie kredytów wynosi łącznie 40.000.000 EUR. Zadłużenie kredytobiorcy wobec Banku na podstawie niniejszej umowy na dzień 30 czerwca 2004 r. wyniosło 127.720.496,21 zł. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i stanowi sumę zmiennej stawki LIBOR, stałej marży banków oraz ewentualnych kosztów dodatkowych. Spłata danej transzy kredytu odnawialnego następuje na koniec okresu odsetkowego określonego we wniosku o wykorzystanie danej transzy. Spłata kredytu terminowego następuje jednorazowo. Ostateczny termin spłaty obu kredytów przypada na 29 lipca 2008 r. Wierzytelność z tytułu kredytu nie jest zabezpieczona. Zgodnie z postanowieniami umowy, Bank jest uprawniony do dokonania przelewu praw na rzecz innego

banku lub instytucji finansowej, bądź też firmy powierniczej, funduszu lub innego podmiotu utworzonego w celu udzielania kredytów, zakupu papierów wartościowych lub inwestowania w inne aktywa finansowe, pod warunkiem uzyskania zgody kredytobiorcy. Dokonanie przelewu praw przez Bank nie wymaga zgody kredytobiorcy, jeżeli wystąpił i trwa przypadek naruszenia postanowień umowy lub przelew odbywa się na rzecz innego kredytodawcy lub podmiotów z nim powiązanych.

21.1.1.5 Umowy ze znaczącym kredytobiorcą V

Bank jest stroną dziewięciu umów kredytu zawartych z tym samym podmiotem działającym w sektorze jednostek rządowych i samorządowych, którego łączna wysokość zadłużenia wobec Banku na podstawie powyższych umów na dzień 30 czerwca 2004 r. wynosi 951 mln zł. Poniżej zamieszczono informację na temat umowy, z tytułu której zadłużenie powyższego kredytobiorcy było najwyższe na dzień sporządzenia Prospektu.

Umowa o udzielenie kredytu z dnia 24 maja 2002 r. zawarta pomiędzy Bankiem a kredytobiorcą

Przedmiotem umowy jest udzielenie przez Bank kredytu w kwocie 185.000.000 zł. Zadłużenie kredytobiorcy na podstawie niniejszej umowy na dzień sporządzenia Prospektu wyniosło 185.000.000 zł. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i stanowi sumę stawki WIBOR dla depozytów 3-miesięcznych oraz marży Banku. Kredyt spłacany jest w ratach kwartalnych, których termin płatności przypada w okresie od 31 stycznia 2005 r. do 31 października 2012 r. Wierzytelność z tytułu kredytu została zabezpieczona pełnomocnictwem do dysponowania środkami na rachunku bankowym kredytobiorcy.

21.1.2 Pozostałe istotne umowy kredytu i pożyczki

1) Umowa kredytu z dnia 22 sierpnia 2001 r. zawarta pomiędzy PKO BP działającym jako wiodący organizator w imieniu swoim oraz Banku Millennium a CF Puławska

Przedmiotem umowy jest udzielenie CF Puławska przez banki konsorcjalne kredytu inwestycyjnego na refinansowanie kredytu inwestycyjnego oraz na sfinansowanie prowizji przygotowawczej i kosztów ustanowienia zabezpieczeń. Kredytobiorcą jest podmiot działający w sektorze zarządzania nieruchomościami na wynajem. Łączna kwota udzielonego kredytu wyniosła 79.000.000 USD, przy czym udział Banku był równy kwocie 49.000.000 USD. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i stanowi sumę stawki LIBOR dla depozytów trzymiesięcznych w USD oraz stałej marży Banku. Zadłużenie kredytobiorcy na podstawie niniejszej umowy na dzień sporządzenia Prospektu wyniosło 112.059.185,85 zł (29.906.374,66 USD). Spłata kredytu następuje w ratach kwartalnych, których termin płatności przypada w okresie od 31 grudnia 2001 r. do 30 czerwca 2008 r. Wierzytelność z tytułu kredytu została zabezpieczona: (i) oświadczeniem o poddaniu się egzekucji (ii) hipotekami zwykłymi na prawie użytkowania wieczystego nieruchomości oraz własności budynku biurowego na niej posadowionego, położonej przy ul. Puławskiej, Goworka i Chocimskiej, (iii) cesją praw z obowiązujących i przyszłych umów najmu, których powierzchnia wynosi co najmniej 100 m², (iv) cesją praw z polisy ubezpieczeniowej dotyczącej nieruchomości wymienionej w pkt. (i) powyżej, (v) pełnomocnictwem do pobierania środków pieniężnych z dwóch rachunków kredytobiorcy.

2) Umowa pożyczki z dnia 21 lutego 2003 r. zawarta pomiędzy EBOiR a Bankiem

Przedmiotem umowy jest udzielenie przez EBOiR na rzecz Banku linii finansowania dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MiSP) w ramach przystąpienia do programu Loan Window prowadzonego w ramach programu *EU EBRD SME Finance Facility*, będącego wspólnym przedsięwzięciem Unii Europejskiej oraz EBOiR. Program realizowany jest w celu wsparcia rozwoju MiSP w państwach Europy Środkowej i Wschodniej wstępujących do Unii Europejskiej. Celem programu Loan Window jest wspieranie MiSP za pośrednictwem banków. Program Loan Window składa się z dwóch elementów: (i) linii kredytowej ze środków EBOiR, (ii) bezpłatnego pakietu technicznego, który jest finansowany przez Unię Europejską. Przedmiotem umowy jest w szczególności udzielenie przez EBOiR na rzecz Banku pożyczki w kwocie 20 mln EUR przeznaczonej na udzielanie kredytów klientom segmentu MiSP z przeznaczeniem na działalność gospodarczą.

Informacje o warunkach finansowych umowy zostały objęte wnioskiem o niepublikowanie.

3) Umowa z dnia 29 kwietnia 2004 r. zawarta pomiędzy Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, jako kredytodawcą, a Bankiem, jako kredytobiorcą

Umowa została zawarta na podstawie umowy ramowej z dnia 1 grudnia 1997 r. zawartej pomiędzy EBI a Rzeczypospolitą Polską dotyczącej prowadzenia działalności przez EBI w Polsce. Przedmiotem umowy jest udzielenie przez EBI na rzecz Banku kredytu w dowolnej walucie wymiennej w wysokości równej

równowartości 100 mln EUR. Kredyt ma zostać przeznaczony przez Bank na dalszą działalność kredytową w zakresie finansowania małych i średnich projektów inwestycyjnych w zakresie energii, ochrony zdrowia i środowiska, rozwoju infrastruktury oraz przemysłu. Zabezpieczeniem spłaty kredytu przez Bank będzie zastaw na obligacjach posiadanych przez Bank, uzgodniony z EBI. Na dzień sporządzenia Prospektu zabezpieczenia umowy z EBI nie zostały jeszcze ustanowione. Ze strony Banku rozpoczęte zostały prace przygotowawcze zmierzające do ustanowienia zabezpieczenia do umowy z EBI w formie zastawu na obligacjach Skarbu Państwa.

Kwota kredytu zostanie wypłacona do dnia 31 października 2005 r. w nie więcej niż 10 ratach, o wartości nie mniejszej niż 10 mln EUR. Bank może wybrać czy udzielona rata kredytu oprocentowana będzie zgodnie ze stałą czy zmienną stopą procentową. Odsetki od transz kredytu udzielonych według stałej stopy kredytowej, ustalonej przez EBI w momencie wypłaty kredytu, będą płatne półrocznie lub rocznie. Jej wysokość będzie zgodna z powszechnie ustalonymi w danym czasie przez władze EBI zasadami udzielania kredytów ze stałą stopą procentową. Odsetki od transz kredytu udzielonych według zmiennej stopy procentowej będą płatne kwartalnie. Oprocentowanie nie będzie wyższe od stopy depozytów międzybankowych LIBOR oraz EURIBOR powiększonej o 0,13% rocznie. Okres referencyjny przyjęty dla ustalenia wysokości stopy oprocentowania depozytów międzybankowych będzie ustalany przez EBI, według powszechnie stosowanych w danym okresie zasad w EBI dotyczących udzielania kredytów według zmiennej stopy procentowej.

Spłata każdej transzy kredytu może nastąpić jednorazowo nie wcześniej niż 3 lata od udostępnienia danej transzy kredytu, a nie później niż 8 lat, lub w dwóch ratach półrocznych, z których pierwsza zostanie spłacona niezwłocznie po upływie 3 lat od udostępnienia danej transzy kredytu, natomiast druga nie wcześniej niż 4 lata, ale nie później niż 15 lat od udostępnienia danej transzy kredytu. Umowa jest rządzona prawem Wielkiego Księstwa Luksemburga. Sądem właściwym dla rozstrzygania sporów wynikających z umowy jest Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich.

21.1.2.1 Umowy związane z dopłatami do kredytów finansowanymi przez agendy rządowe

1) Umowa z dnia 27 sierpnia 2001 r. zawarta pomiędzy BGK a Bankiem

Przedmiotem Umowy jest współdziałanie Banku i BGK przy udzielaniu kredytów na usuwanie skutków powodzi, osuwisk ziemnych i huraganów. Na podstawie Umowy BGK zobowiązany jest do stosowania dopłat do oprocentowania kredytów udzielanych przez Bank na usunięcie szkód spowodowanych przez: (i) powódzie, które miały miejsce począwszy od lipca 1997 r., (ii) osuwiska ziemne, które miały miejsce począwszy od 2000 r. oraz (iii) huragany, które miały miejsce począwszy od lipca 2001 r. Umowa zawarta została na podstawie ustawy z dnia 8 lipca 1999 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielonych na usuwanie skutków powodzi (Dz. U. nr 62. poz. 690 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 11 sierpnia 2001 r. o szczególnych rozwiązaniach prawnych związanych z usuwaniem skutków powodzi z lipca i sierpnia 2001 r. oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. nr 84, poz. 907 z późn. zm.). Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

2) Umowa o współpracy w zakresie udzielania kredytów z dopłatami z Funduszu Pożyczek i Kredytów Studenckich zawarta dnia 9 października 1998 r. pomiędzy BGK a Bankiem

Przedmiotem umowy jest określenie zasad korzystania ze środków Funduszu Pożyczek i Kredytów Studenckich. Bank zobowiązany jest udzielać kredytów studenckich na zasadach określonych w Ustawie o Kredytach Studenckich oraz rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 września 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad, trybu i kryteriów udzielania, spłacania oraz umarzania kredytów studenckich i pożyczek studenckich, wysokości kredytu studenckiego i pożyczki studenckiej, warunków i trybu rozliczeń z tytułu pokrywania odsetek należnych bankom od kredytów studenckich oraz wysokości oprocentowania pożyczki i kredytu studenckiego spłacanego przez pożyczkobiorcę lub kredytobiorcę (Dz. U. nr 196, poz. 2017). Oprocentowanie kredytu nie może wynieść więcej niż 1,16 stopy redyskontowej NBP. Z tytułu udzielonego kredytu Bankowi przysługuje prowizja w wysokości nie większej niż 1% kwoty kredytu. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

3) Umowa poręczenia portfela kredytów studenckich z dnia 22 listopada 2002 r. zawarta pomiędzy BGK a Bankiem

Przedmiotem umowy jest udzielenie Bankowi przez BGK poręczenia kredytów studenckich, udzielanych zgodnie z przepisami Ustawy o Kredytach Studenckich, wpisanych do portfela kredytów objętego poręczeniem. Do portfela kredytów objętego poręczeniem mogą być kwalifikowane kredyty udzielone studentom: (i) których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 60% dochodu, ustalanego przez Ministra Edukacji Narodowej i Sportu dla celów ubiegania się o pierwszeństwo w przyznaniu kredytu, (ii) których

dane zostały umieszczone w przesłanym do BGK wykazie studentów ubiegających się o pierwszeństwo w przyznaniu kredytu za dany rok akademicki. Poręczenie kredytu, w ramach portfela, jest udzielane na okres zgodny z okresem kredytowania, wydłużony o jeden miesiąc i obejmuje: (i) 70% kwoty wykorzystanego kredytu – w przypadku kredytów udzielonych w roku akademickim 2000/2001 i w latach następnych, (ii) 100% wykorzystanego kredytu – w przypadku kredytobiorców będących sierotami i wychowankami domów dziecka, którym udzielono kredytu w roku akademickim 1999/2000 i w latach następnych, (iii) 50% kwoty wykorzystanego kredytu w przypadku kredytów udzielonych w roku 1999/2000. Od udzielonego poręczenia kredytu, w ramach portfela, pobierana jest od kredytobiorcy na rzecz BGK prowizja w wysokości 1,5% poręczanej części wypłacanej miesięcznej raty kredytu. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

4) Umowa o współpracy z dnia 5 grudnia 2002 r. zawarta pomiędzy BGK a Bankiem

Przedmiotem Umowy jest współdziałanie Banku i BGK przy udzielaniu poręczeń lub gwarancji spłaty kredytów i pożyczek bankowych ze środków Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych. Poręczeniem lub gwarancją mogą być objęte kredyty i pożyczki przeznaczone na: (i) finansowanie inwestycji, (ii) tworzenie nowych miejsc pracy z linii kredytowych przeznaczonych na ten cel, (iii) zorganizowanie własnego miejsca pracy lub założenie spółdzielni przez absolwenta lub absolwentów w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, (iv) zapobieżenie lub usunięcie skutków katastrof naturalnych lub awarii technicznych noszących znamiona klęski żywiołowej, (v) wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych będących wynikiem badań naukowych lub prac rozwojowych, (vi) finansowanie działalności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorców. Maksymalna wysokość jednostkowego poręczenia lub gwarancji nie może być wyższa niż równowartość w zł kwoty 5 mln EUR, a w przypadku gwarancji również nie niższa niż równowartość w zł kwoty 0,5 mln EUR. Poręczenia lub gwarancje mogą być udzielane w trybie zwykłym lub uproszczonym. W zależności od trybu poręczeniem może być objęte: w trybie zwykłym - 70% wykorzystanej kwoty przyznanego kredytu lub pożyczki (80% kwoty wykorzystanego kredytu oraz 80% odsetek od kredytu lub pożyczek w przypadku poręczeń lub gwarancji przeznaczonych na zapobieżenie lub usunięcie skutków katastrof naturalnych lub awarii technicznych noszących znamiona klęski żywiołowej); w trybie uproszczonym – 50% wykorzystanej kwoty kredytu lub pożyczek z tym, że jednostkowe poręczenie w przypadku rozpoczynających lub prowadzących działalność krócej niż 2 lata nie może przekroczyć równowartości 50 tys. EUR, dla pozostałych kredytobiorców kwota ta nie może przekroczyć 100 tys. EUR. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

5) Umowa poręczenia portfela kredytów/pożyczek z dnia 10 lipca 2003 r. zawarta pomiędzy BGK a Bankiem

Przedmiotem umowy jest udzielenie przez BGK Bankowi poręczenia kredytów lub pożyczek ze środków Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych, wpisanych do portfela kredytów/pożyczek. W ramach łącznej kwoty poręczenia mogą być poręczane kredyty/pożyczki udzielone w okresie 12 miesięcy od daty zawarcia przedmiotowej umowy. Kredyty objęte poręczeniem mogą być udzielane z przeznaczeniem na finansowanie działalności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw. Jednostkowe poręczenie kredytu/pożyczki, w ramach portfela, jest terminowe i udzielane na okres zgodny z okresem kredytu/pożyczki, wydłużony o jeden miesiąc. Poręczenie nie może przekraczać 5 lat wliczając w to ewentualne przesunięcia terminów spłaty rat kredytu/pożyczki. Jednostkowe poręczenie spłaty kredytu/pożyczki nie może przekroczyć równowartości w zł kwoty 50 tys. EURO i nie może stanowić więcej niż 50% wykorzystanej kwoty przyznanego kredytu/pożyczki; lub równowartości w zł kwoty 25 tys. EURO i nie może stanowić więcej niż 70% wykorzystanej kwoty kredytu/pożyczki.

Powyższa umowa uległa rozwiązaniu z dniem 9 lipca 2004 r.

Informacja na temat warunków finansowych umowy została objęta wnioskiem o niepublikowanie.

6) Umowa poręczenia portfela kredytów/pożyczek z dnia 7 września 2004 r. zawarta pomiędzy BGK a Bankiem

Przedmiotem umowy jest udzielenie przez BGK Bankowi poręczenia kredytów lub pożyczek ze środków Krajowego Funduszu Poręczeń Kredytowych, wpisanych do portfela kredytów/pożyczek, w wysokości łącznej do 10.000.000 zł. W ramach łącznej kwoty poręczenia mogą być poręczane kredyty/pożyczki udzielone w okresie 12 miesięcy od daty zawarcia tej umowy. Kredyty objęte poręczeniem mogą być udzielane z przeznaczeniem na finansowanie działalności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw. Jednostkowe poręczenie spłaty kredytu/pożyczki, w ramach portfela, jest terminowe i udzielane na okres zgodny z okresem kredytu/pożyczki, wydłużony o jeden miesiąc. Poręczenie nie może przekraczać 5 lat wliczając w to ewentualne przesunięcia terminów spłaty rat kredytu/pożyczki. Jednostkowe poręczenie

spląty kredytu/pożyczki nie może przekroczyć równowartości w zł kwoty 50 tys. EUR i nie może stanowić więcej niż 50% wykorzystanej kwoty przyznanego kredytu/pożyczki; lub równowartości w złotych kwoty 25 tys. EUR i nie może stanowić więcej niż 70% wykorzystanej kwoty przyznanego kredytu/pożyczki. Umowa ta zastąpiła umowę poręczenia portfela kredytów/pożyczek z dnia 10 lipca 2003 r. zawartą pomiędzy BGK a Bankiem opisaną w pkt 21.1.2.1 ppkt. 5 niniejszego Rozdziału.

Informacja na temat warunków finansowych umowy została objęta wnioskiem o niepublikowanie.

7) Umowa z dnia 29 marca 2002 r. zawarta pomiędzy ARiMR a Bankiem

Przedmiotem umowy są zasady, warunki i tryb stosowania przez ARiMR dopłat stanowiących część oprocentowania należnego Bankowi do kredytów udzielanych przez Bank ze środków własnych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. nr 16, poz. 82 z późn. zm.). Kredyty objęte dopłatami ARiMR mogą być udzielane przez Bank z przeznaczeniem na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa, zakup gruntów rolnych, utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych, realizację przedsięwzięć inwestycyjnych objętych programami branżowymi, utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego w ramach programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa, zakup nowych technologii produkcji w rolnictwie, zakup nieruchomości rolnych przeznaczonych na utworzenie gospodarstwa rodzinnego, realizację przedsięwzięć w rolnictwie przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa przez grupy producentów rolnych. Ponadto, umowa umożliwia udzielanie kredytów (inwestycyjnych i obrotowych) na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęskami żywiołowymi.

Dopłaty do odsetek od kredytów udzielane są do wysokości limitu dopłat do oprocentowania kredytów udzielonych w latach poprzednich i wielkości akcji kredytowej oraz limitu dopłat do oprocentowania kredytów udzielonych w danym roku, ustalanych corocznie przez ARiMR. Dopłaty do odsetek od kredytów (inwestycyjnych i obrotowych) udzielanych na wznowienie produkcji na obszarach dotkniętych klęskami żywiołowymi udzielane są przez ARiMR, za zgodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do wysokości limitu dopłat ustalanego corocznie przez ARiMR dla obszaru dotkniętego klęską żywiołową. Limit dopłat oraz wielkość akcji kredytowej ustalane są każdorazowo dla obszaru dotkniętego klęską i uzależnione są od możliwości finansowych ARiMR. Oprocentowanie kredytów udzielonych przez Bank nie może przekroczyć 1,16, 1,20, 1,25 dla kredytów inwestycyjnych i 1,15, 1,20 dla kredytów obrotowych „klęskowych” stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez NBP w stosunku rocznym, w zależności od daty udzielenia kredytu. Maksymalna wysokość prowizji od udzielenia kredytu nie może przekroczyć 2%. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

8) Umowa z dnia 18 czerwca 2003 r. zawarta pomiędzy ARiMR a Bankiem

Przedmiotem umowy jest określenie warunków i trybu przekazywania oraz rozliczania przez ARiMR dopłat do oprocentowania kredytów udzielanych przez Bank w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu udzielania dopłat do oprocentowania kredytów na cele rolnicze (Dz. U. nr 99, poz. 909). Kredyty mogą być udzielane na zakup rzeczowych środków do produkcji rolnej, skup i przechowywanie plodów rolnych oraz sezonowych nadwyżek produkcji rolnej. Wysokość oprocentowania kredytów udzielonych przez Bank nie może przekroczyć 1,25 stopy redyskontowej weksli. Wysokość oprocentowania kredytów dla kredytobiorcy, do których mogą być udzielane dopłaty wynosi: (i) 0,35 stopy redyskontowej weksli, ale nie mniej niż 2%, albo (ii) 0,7 stopy redyskontowej weksli, ale nie mniej niż 4,5%, w zależności od przeznaczenia kredytu. Prezes ARiMR określa dla Banku limity dopłat do oprocentowania kredytów, po uprzednim ustaleniu ogólnych limitów dopłat przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Wysokość prowizji Banku uzależniona jest od wielkości użytków rolnych w gospodarstwie rolnym i kwoty kredytu. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

9) Umowa z dnia 6 maja 2004 r. zawarta pomiędzy ARiMR a Bankiem

Przedmiotem umowy są warunki i tryb przekazywania i rozliczania przez ARiMR dopłat do oprocentowania kredytów udzielonych przez Bank w oparciu o § 23 g Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16 poz. 82 z późn. zm.). W szczególności dopłaty mogą być udzielone na kredyty przeznaczone na: (i) zakup nawozów mineralnych, środków ochrony roślin i pasz, (ii) zakup nasion roślin oraz zwierząt hodowlanych szczegółowo określonych w umowie, (iii) zakup rzeczowych środków obrotowych do

produkcji żywności metodami ekologicznymi i przystosowanie gospodarstw rolnych do tej produkcji, oraz (iv) zakup paliwa na cele rolnicze.

Oprocentowanie kredytów, do których mogą być udzielone dopłaty, nie może wynosić więcej niż 1,25 stopy redyskontowej weksli. Dopłaty są udzielane do kredytów o oprocentowaniu w stosunku rocznym dla kredytobiorcy w wysokości nie większej niż 0,35 stopy redyskontowej weksli, a nie mniejszej niż 2,0%. W związku z tym, kwota dopłat stanowi część oprocentowania odpowiadającą różnicy między powyższymi stopami. Wysokość prowizji Banku z tytułu udzielonego kredytu uzależniona jest od wielkości użytków rolnych w gospodarstwie rolnym i kwoty kredytu. W oparciu o umowę Bank może udzielać kredytów w 2004 r. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

10) Umowa z dnia 11 sierpnia 2004 r. zawarta pomiędzy ARiMR a Bankiem

Przedmiotem umowy są warunki i tryb przekazywania i rozliczania przez ARiMR dopłat do oprocentowania kredytów udzielonych przez Bank w oparciu o § 23 h rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16 poz. 82 z późn. zm.). Dopłaty mogą być stosowane do oprocentowania kredytów przeznaczonych

na:
(i) skup od producentów krajowych oraz przechowywanie krajowego materiału siewnego, (ii) skup od producentów krajowych i przechowywanie krajowych płodów rolnych, (iii) przechowywanie lub zakup i przechowywanie sezonowych nadwyżek miodu pochodzących z krajowej produkcji.

Oprocentowanie kredytów, do których mogą być udzielone dopłaty, nie może wynosić więcej niż 1,25 stopy redyskontowej weksli. Dopłaty są udzielane do kredytów o oprocentowaniu w stosunku rocznym dla kredytobiorcy w wysokości nie większej niż 0,7 stopy redyskontowej weksli, a nie mniejszej niż 4,5%. Kwota dopłat stanowi część oprocentowania odpowiadającą różnicy między powyższymi stopami. W oparciu o umowę Bank może udzielać kredytów w 2004 r. Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

21.1.3 Pozostałe istotne gwarancje oraz istotne umowy dotyczące wystawienia gwarancji przez Bank

21.1.3.1 Istotne gwarancje oraz istotne umowy dotyczące wystawienia gwarancji przez Bank związane z nabyciem akcji KBU przez Bank

Bank jest stroną trzech umów dotyczących wystawienia gwarancji bankowych przez Bank na zlecenie KBU, na podstawie których Bank wystawił trzy gwarancje bankowe. Na dzień sporządzenia Prospektu, Bank nie dokonał żadnej wypłaty na podstawie udzielonych gwarancji.

Na podstawie umów o udzielenie gwarancji zawartych z KBU w dniu 9 kwietnia 2004 r., Bank zobowiązał się do wystawienia trzech gwarancji bankowych na rzecz beneficjenta gwarancji na zabezpieczenie wykonania zobowiązań KBU wobec beneficjenta gwarancji wynikających ze wskazanych w umowach o udzielenie gwarancji umów kredytowych zawartych pomiędzy KBU a beneficjentem gwarancji.

W przypadku powstania zadłużenia KBU wobec Banku na podstawie danej umowy o udzielenie gwarancji, np.: na skutek wypłaty kwoty z gwarancji, oprocentowanie tego zadłużenia zleceniodawcy stanowi sumę stawki LIBOR dla depozytów 3-miesięcznych dla zadłużenia w USD lub EURIBOR dla depozytów 3-miesięcznych dla zadłużenia w EUR oraz marży Banku. W celu zaspokojenia wierzycielności PKO BP z tytułu udzielonej gwarancji, zleceniodawca upoważnia PKO BP do obciążania i do pobierania środków pieniężnych z określonych rachunków zleceniodawcy.

Bank wystawił w dniu 8 kwietnia 2004 r. trzy gwarancje: (i) gwarancję do kwoty 2.900.000 USD powiększonej o kwotę odsetek od kapitału, odsetek karnych oraz opłat i prowizji należnych beneficjentowi gwarancji na podstawie umowy z dnia 21 grudnia 2000 r. o linię na potwierdzenie akredytyw i akceptowanie gwarancji oraz odnawialny kredyt obrotowy na ich finansowanie na kwotę 2.900.000 USD, (ii) gwarancję do kwoty 3.100.000 USD powiększonej o kwotę odsetek od kapitału, odsetek karnych oraz opłat i prowizji należnych beneficjentowi gwarancji na podstawie umowy z dnia 11 czerwca 2003 r. o linię na potwierdzenie akredytyw i wystawianie gwarancji na zlecenie KBU oraz o odnawialny kredyt obrotowy na ich finansowanie na kwotę 3.100.000 USD, oraz (iii) gwarancję do kwoty kapitału w USD w wysokości 8.633.900 USD oraz kwoty kapitału w EUR w wysokości 2.224.515,57 EUR należnych beneficjentowi gwarancji na podstawie umowy z dnia 19 czerwca 2001 r. o linię kredytową na kwotę 11.000.000 USD. Wszystkie gwarancje są ważne od dnia przeniesienia praw do akcji KBU na rzecz PKO BP (co nastąpiło w dniu 26 sierpnia 2004 r.) do dnia 31 stycznia 2008 r.

21.2 Informacje o istotnych zobowiązaniach wekslowych

W związku z zawarciem umowy pożyczki z BFG (opisanej w pkt 20.1.1.2 niniejszego Rozdziału) Bank wystawił w dniu 16 kwietnia 2003 r. weksel własny niezupełny na rzecz BFG.

22. OPIS NIERUCHOMOŚCI

22.1 Informacje ogólne

Na dzień 30 czerwca 2004 r. PKO BP posiadał 2.241 nieruchomości, dysponując nimi jako właściciel, wieczysty użytkownik, podmiot uprawniony z tytułu spółdzielczego prawa do lokalu, względnie na podstawie umowy najmu lub dzierżawy. Łączna powierzchnia nieruchomości Banku wynosi ok. 2.762.863 m², przy czym budynki i lokale zajmują powierzchnię ok. 1.050.844 m², natomiast grunty zajmują powierzchnię ok. 1.712.019 m².

22.1.1 Nieruchomości posiadane w oparciu o prawa rzeczowe

Bank jest właścicielem 167 nieruchomości, które zajmują łączną powierzchnię ok. 742.894 m² – w tym budynki i lokale zajmują powierzchnię ok. 114.558 m² (10,9% udziału w powierzchni łącznej), natomiast grunty zajmują powierzchnię ok. 628.336 m² (36,7 % udziału w powierzchni łącznej). Bank dysponuje jako wieczysty użytkownik 446 nieruchomościami, których łączna powierzchnia wynosi ok. 1.462.635 m² – w tym powierzchnia budynków i lokali na gruntach w użytkowaniu wieczystym wynosi ok. 536.435 m² (51,05% udziału w powierzchni łącznej), natomiast łączna powierzchnia samych gruntów wynosi ok. 926.199 m² (54,10% udziału w powierzchni łącznej). W części przypadków, dana lokalizacja obejmuje zarówno nieruchomości stanowiące własność PKO BP, jak i nieruchomości będące w użytkowaniu wieczystym Banku; łączna powierzchnia tych nieruchomości wynosi ok. 81.779 m² – w tym budynki i lokale zajmują powierzchnię ok. 34.021 m² (3,24% udziału w powierzchni łącznej), grunty będące własnością Banku zajmują powierzchnię ok. 15.869 m² (0,93% udziału w powierzchni łącznej), a grunty będące w użytkowaniu wieczystym Banku zajmują powierzchnię ok. 31.888 m² (1,86% udziału w powierzchni łącznej). Bank posiada również 240 lokali na podstawie spółdzielczych praw do lokalu, których łączna powierzchnia wynosi ok. 83.427 m².

22.1.2 Nieruchomości posiadane w oparciu o tytuły obligacyjne

Na podstawie tytułów obligacyjnych, tj. umów dzierżawy, umów najmu lub umów użyczenia, PKO BP dysponuje 1.361 nieruchomościami, o łącznej powierzchni około 239.116 m² – w tym budynki i lokale zajmują powierzchnię ok. 223.181 m², natomiast grunty zajmują powierzchnię ok. 15.934 m². Na podstawie 790 umów najmu i dzierżawy, PKO BP korzysta z nieruchomości, na których znajdują się lokale użytkowe o różnym przeznaczeniu, takim jak prowadzenie placówek Banku, magazynów, archiwów. Łączna powierzchnia tych lokali wynosi ok. 220.134 m². Na podstawie pozostałych 530 umów, Bank korzysta z nieruchomości o małych powierzchniach, przeznaczonych pod bankomaty Banku. Łączna powierzchnia pomieszczeń najmowanych przez Bank pod bankomaty wynosi ok. 3.047 m².

22.1.3 Pozostałe nieruchomości

PKO BP dysponuje także jako posiadacz samoistny 35 nieruchomościami, których stan prawny pozostaje nieuregulowany, co wynika przede wszystkim z faktu wysuwania w stosunku do tych nieruchomości roszczeń ich wcześniejszych właścicieli. Roszczenia te najczęściej nie zezwalają na wydawanie przez wojewodów oraz organy gmin decyzji, stwierdzających nabycie przez PKO BP wieczystego użytkownika nieruchomości z mocy prawa. Jako nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym traktowane są przy tym także nieruchomości, których wieczyste użytkowanie Bank nabył z mocy prawa na podstawie Ustawy o Zmianie Ustawy o Gospodarce Gruntami i Wywłaszczeniu Nieruchomości, jednakże nie uzyskał do dnia 30 czerwca 2004 r. decyzji właściwego organu, stwierdzającej ten fakt, w związku z czym nie może zostać ujawniony jako wieczysty użytkownik w księdze wieczystej. Szczególną kategorię nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym stanowią też nieruchomości będące przedmiotem umów sprzedaży zawartych z Socjaldemokracją Rzeczypospolitej Polskiej, objętych regulacją Ustawy o Przejęciu Majątku Byłej Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Ponadto, Spółka posiada 31 nieruchomości, które przejęła w zamian za wierzytelności przysługujące Bankowi, a które to nieruchomości traktowane są przez Bank jako nieruchomości do zbycia.

22.2 Nieruchomości istotne dla działalności Grupy PKO BP

Opisane poniżej nieruchomości wskazane zostały przez PKO BP jako istotne dla działalności Grupy PKO BP, przede wszystkim ze względu na fakt, iż wykorzystywane są na potrzeby głównych ośrodków decyzyjnych PKO BP, jako siedziby Centrali oraz Oddziałów Regionalnych. Tak wskazana lista nieruchomości istotnych poszerzona została o dwie inne nieruchomości. Pierwsza z nich znajduje się w Warszawie przy ul. Raławickiej 107 i wykorzystywana jest przez spółkę zależną od PKO BP dla realizacji istotnej dla działalności Grupy PKO BP inwestycji (budowa osiedla mieszkaniowego Marina Mokotów). Informacje na temat drugiej istotnej nieruchomości zostały objęte wnioskiem o niepublikowanie.

22.2.1 Białystok, Aleja 1000-lecia Państwa Polskiego 6

Własność nieruchomości – PKO BP

nieruchomość zabudowana

pow. gruntu – działka nr 474/4 – 2.672,00 m²; działka nr 492 – 502,00 m²; działka nr 497 – 391,00 m²; działka nr 474/3 – 2.107,00 m²

pow. budynku – 2.783,10 m²

działki nr 474/4, 492 i 497 – KW nr 73796 (Sąd Rejonowy w Białymstoku, IX Wydział Ksiąg Wieczystych)

działka nr 474/3 – KW nr 48056 (Sąd Rejonowy w Białymstoku, IX Wydział Ksiąg Wieczystych)

Nieruchomość istotna z uwagi na fakt, iż wykorzystywana jest jako siedziba Oddziału Regionalnego Białystok – jednego z głównych ośrodków decyzyjnych Banku.

22.2.2 Bydgoszcz, Plac Teatralny 4

Nieruchomość wykorzystywana przez Bank na podstawie umowy najmu z dnia 1 grudnia 1998 r. zawartej z Administracją Domów Miejskich ADM Sp. z o.o. w Bydgoszczy na czas nieoznaczony z trzymiesięcznym terminem wypowiedzenia

pow. najmowanych pomieszczeń biurowych – 827,27 m²

pow. najmowanych pomieszczeń magazynowych – 133,29 m²

Nieruchomość istotna z uwagi na fakt, iż wykorzystywana jest jako siedziba Oddziału Regionalnego Bydgoszcz – jednego z głównych ośrodków decyzyjnych Banku.

22.2.3 Gdańsk, ul. Marynarki Polskiej 59

Własność budynku, użytkowanie wieczyste gruntu do dnia 5 grudnia 2089 r. – PKO BP

nieruchomość zabudowana

pow. gruntu – działka nr 50 – 10.777,00 m²

pow. budynku – 6.730 m²

KW nr 71409 (Sąd Rejonowy w Gdańsku, X Wydział Ksiąg Wieczystych)

Nieruchomość istotna z uwagi na fakt, iż wykorzystywana jest jako siedziba Oddziału Regionalnego Gdańsk – jednego z głównych ośrodków decyzyjnych Banku.

22.2.4 Katowice, ul. Damrota 23

Działka nr 23/13 – własność budynku, użytkowanie wieczyste gruntu do dnia 5 grudnia 2089 r. – PKO BP; działka nr 23/20 – własność Skarbu Państwa

nieruchomość zabudowana

pow. gruntu – działka nr 23/13 – 4.769,00 m²; działka nr 23/20 – 1.415,00 m²

pow. budynku – 9.830,80 m²

działka nr 23/13 – KW nr 24331 (Sąd Rejonowy w Katowicach, Wydział Ksiąg Wieczystych)

działka nr 23/20 – KW nr 22534 (Sąd Rejonowy w Katowicach, Wydział Ksiąg Wieczystych)

W dniu 6 listopada 1998 r. PKO BP zawarł ze Skarbem Państwa umowę oddania gruntów w użytkowanie wieczyste dotyczącą działki nr 23/20, przy czym do dnia dzisiejszego Spółka nie została wpisana do księgi wieczystej jako jej wieczysty użytkownik, w związku z czym prawo wieczystego użytkowania nie powstało.

Nieruchomość istotna z uwagi na fakt, iż wykorzystywana jest jako siedziba Oddziału Regionalnego Katowice – jednego z głównych ośrodków decyzyjnych Banku.

22.2.5 Kraków, Os. Kościuszkowskie 1

Własność budynku, użytkowanie wieczyste gruntu do dnia 5 grudnia 2089 r. – PKO BP

nieruchomość zabudowana

pow. gruntu – działka nr 54/5 – 3.597 m²

pow. budynku – 6.399,13 m²

KW nr 232202 (Sąd Rejonowy dla Krakowa–Podgórze, Wydział Ksiąg Wieczystych)

prawo obciążone służebnością gruntową na rzecz każdorazowych właścicieli, użytkowników wieczystych i posiadaczy nieruchomości utworzonej z działki nr 54/6, objętej KW nr 196856, polegającą na prawie przesyłu wody, kanalizacji i energii elektrycznej

Nieruchomość istotna z uwagi na fakt, iż wykorzystywana jest jako siedziba Oddziału Regionalnego Kraków – jednego z głównych ośrodków decyzyjnych Banku.

22.2.6 Lublin, ul. Watykańska 7

Własność budynku, użytkowanie wieczyste gruntu do dnia 9 listopada 2091 r. – PKO BP

nieruchomość zabudowana

pow. gruntu – działka nr 53 – 3.240,00 m²

pow. budynku – 4.017,23 m²

KW nr 110261 (Sąd Rejonowy w Lublinie, X Wydział Ksiąg Wieczystych)

Nieruchomość istotna z uwagi na fakt, iż wykorzystywana jest jako siedziba Oddziału Regionalnego Lublin – jednego z głównych ośrodków decyzyjnych Banku.

22.2.7 Łódź, ul. Piotrkowska 173

Nieruchomość wykorzystywana przez Bank na podstawie umowy najmu z dnia 30 września 1999 r. zawartej z Łódzkim Przedsiębiorstwem Budowlanym „Północ” Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi na czas do dnia

1 października 2009 r. (po tym terminie przekształci się w umowę zawartą na czas nieokreślony z 24-miesięcznym terminem wypowiedzenia).

pow. najmowanych pomieszczeń biurowych – 2.220,42 m²

pow. najmowanych pomieszczeń pomocniczych – 1.229,04 m²

Nieruchomość istotna z uwagi na fakt, iż wykorzystywana jest jako siedziba Oddziału Regionalnego Łódź – jednego z głównych ośrodków decyzyjnych Banku.

22.2.8 Olsztyn, ul. Kościuszki 89/91

Własność dwóch budynków oraz lokalu użytkowego, użytkowanie wieczyste gruntu do dnia 5 grudnia 2089 r. – PKO BP

nieruchomość zabudowana

pow. gruntu – działka nr 1/1 – 1.239,00 m²; działka nr 1/2 – 653,00 m²

pow. budynku użytkowego nr 1 – 1.639,90 m²

pow. budynku użytkowego nr 2 – 1.090,00 m²

pow. lokalu nr 2 – 22,30 m²

pow. budynku garażowego – 52,00 m²

działka nr 1/1 – KW nr 53417 (Sąd Rejonowy w Olsztynie, VI Wydział Ksiąg Wieczystych)

działka nr 1/2 – KW nr 42358 (Sąd Rejonowy w Olsztynie, VI Wydział Ksiąg Wieczystych)

lokal nr 2 – KW nr 72241 (Sąd Rejonowy w Olsztynie, VI Wydział Ksiąg Wieczystych)

Nieruchomość istotna z uwagi na fakt, iż wykorzystywana jest jako siedziba Oddziału Regionalnego Olsztyn – jednego z głównych ośrodków decyzyjnych Banku.

22.2.9 Poznań, ul. Górna Wilda 109

Własność nieruchomości – PKO BP

nieruchomość zabudowana

pow. gruntu – działka nr 41 – 1.642,00 m²

pow. budynku – 4.787,96 m²

KW nr 77828 (Sąd Rejonowy w Poznaniu, XIII Wydział Ksiąg Wieczystych)

Nieruchomość istotna z uwagi na fakt, iż wykorzystywana jest jako siedziba Oddziału Regionalnego Poznań – jednego z głównych ośrodków decyzyjnych Banku.

22.2.10 Szczecin, ul. Wyzwolenia 105A

Spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego w Spółdzielni Mieszkaniowej Ster w Szczecinie – PKO BP

pow. lokalu – 1.628,97 m²

Nieruchomość istotna z uwagi na fakt, iż wykorzystywana jest jako siedziba Oddziału Regionalnego Szczecin – jednego z głównych ośrodków decyzyjnych Banku.

22.2.11 Warszawa, ul. Puławska 15

Własność budynku, użytkowanie wieczyste gruntu do dnia 6 grudnia 2089 r. – CF Puławska

nieruchomość zabudowana

pow. gruntu – działka nr 117 – 5.813,00 m²

pow. budynku – 73.425,00 m²

KW nr 135160 (Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa, VII Wydział Ksiąg Wieczystych)

prawo obciążone:

- użytkowaniem na rzecz „STOEN” Stołecznego Zakładu Energetycznego S.A. z siedzibą w Warszawie;
- hipoteką zwykłą w kwocie 49 mln USD na rzecz PKO BP;
- hipoteką zwykłą w kwocie 30 mln USD na rzecz Banku Millenium.

Nieruchomość istotna z uwagi na fakt, iż wykorzystywana jest jako siedziba centrali Banku – głównego ośrodka decyzyjnego Banku.

Nieruchomość wykorzystywana przez Bank na podstawie umowy najmu z dnia 7 grudnia 1995 r., zawartej z CF Puławska, która opisana została w pkt 13.3 niniejszego Rozdziału.

22.2.12 Warszawa, ul. Raclawicka 107

Użytkowanie wieczyste gruntu do dnia 24 marca 2097 r. – Fort Mokotów

nieruchomość w trakcie realizacji inwestycji – budowy osiedla mieszkaniowego Marina Mokotów

pow. gruntu – 215.099,00 m²

KW nr 397352 (Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa, VII Wydział Ksiąg Wieczystych)

prawo obciążone:

- służebnością gruntową polegającą na prawie przechodu i przejazdu pasem gruntu o szerokości 11 m, na rzecz każdorazowego użytkownika wieczystego działki nr ewid. 3/5 objętej księgą wieczystą KW nr 150552;

- służebnością gruntową na rzecz każdorazowego właściciela lub użytkownika wieczystego nieruchomości objętej księgą wieczystą KW nr 320081, prowadzoną dla działki nr 3 położonej przy ul. Racjonalizacji nr 10 w Warszawie, polegającą na prawie korzystania z powyższej działki w pasie gruntu o szerokości 1,5 m i o długości 3 m;
- służebnością gruntową na rzecz każdorazowego właściciela lub użytkownika wieczystego nieruchomości objętej księgą wieczystą KW nr 187297, prowadzoną dla działki 13 położonej przy ul. Batorego nr 2 w Warszawie, polegającą na prawie korzystania z pasa gruntu o szerokości 3 m;
- służebnością gruntową na rzecz każdorazowego właściciela lub użytkownika wieczystego nieruchomości objętej księgą wieczystą KW nr 187848, prowadzoną dla działek nr 11/1, 11/2, 11/3 i 11/4 położonych przy ul. Powsińskiej nr 67 w Warszawie, polegającą na prawie korzystania z pasa gruntu o szerokości 1,5 m;
- prawami i roszczeniami na rzecz Krzysztofa Zgorzałek oraz Małgorzaty Barbary Zgorzałek wynikającymi z przedwstępnej umowy sprzedaży oraz pełnomocnictwa, wpisanymi na wniosek z dnia 24 października 2003 r.;
- hipoteką kaucyjną do kwoty 89,6 mln zł na rzecz Banku Ochrony Środowiska S.A., III Oddział w Warszawie;
- hipoteką kaucyjną do kwoty 187,4 mln zł na rzecz PKO BP.

Nieruchomość istotna z uwagi na fakt, iż realizowana jest na niej inwestycja Banku, polegająca na budowie osiedla mieszkaniowego Marina Mokotów.

22.2.13 Warszawa, ul. Sienkiewicza 12/14

Własność budynku, użytkowanie wieczyste gruntu do dnia 5 lutego 2091 r. – PKO BP

nieruchomość zabudowana

pow. gruntu – działka nr 17 – 3.749,00 m²

pow. budynku – 20.754,00 m²

KW nr 135450 (Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa, X Wydział Ksiąg Wieczystych)

Nieruchomość istotna z uwagi na fakt, iż wykorzystywana jest jako siedziba Oddziału Regionalnego Warszawa – jednego z głównych ośrodków decyzyjnych Banku.

22.2.14 Wrocław, ul. Wita Stwosza 12/1

Własność lokalu użytkowego oraz udział w 6/10 części własności gruntu i części wspólnych budynku – PKO BP

pow. lokalu – 1.308,30 m²

pow. gruntu – działka nr 43/7 – 765,00 m²

KW nr 110713 (lokal) oraz KW nr 107073 (grunt) (Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Krzyki, IV Wydział Ksiąg Wieczystych)

Nieruchomość istotna z uwagi na fakt, iż wykorzystywana jest jako siedziba Oddziału Regionalnego Wrocław – jednego z głównych ośrodków decyzyjnych Banku.

23. ISTOTNE POSTĘPOWANIA

23.1 Postępowania upadłościowe, układowe, ugodowe, egzekucyjne lub likwidacyjne wobec Banku, akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% akcji lub ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy bądź spółki zależnej od Banku, których wynik może mieć istotne znaczenie dla działalności Banku

Na dzień sporządzenia Prospektu wobec Banku, jedyne akcjonariusza ani wobec spółki zależnej Banku nie toczą się żadne postępowania upadłościowe, układowe, ugodowe, egzekucyjne lub likwidacyjne, których wynik może mieć istotne znaczenie dla działalności Banku.

23.2 Postępowania, w których stroną jest Bank lub akcjonariusze posiadający co najmniej 5% akcji lub ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Banku, których wynik może mieć istotne znaczenie dla działalności Banku

Zdaniem Banku, z wyjątkiem postępowań opisanych w pkt 23.3, Bank oraz, zgodnie z najlepszą wiedzą Banku, Podmiot Dominujący nie były stroną żadnego postępowania, którego wynik rozpatrywany pojedynczo ma lub może mieć istotne znaczenie dla działalności Banku.

23.3 Postępowania przed organami administracji w związku z prowadzoną przez Bank działalnością, których wynik może mieć istotne znaczenie dla działalności Banku

Poniżej opisane zostały postępowania administracyjne, których wynik może mieć istotne znaczenie dla działalności Banku.

23.3.1 Postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających konkurencję

Bank jest stroną postępowania wszczętego przez Prezesa UOKiK postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2001 r. na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji – Związku Pracodawców przeciwko: VISA CEMEA – Visa International, Europay International S.A., Visa Forum Polska, Europay Forum Polska i bankom stowarzyszonym w stowarzyszeniach emitentów Visa Forum Polska oraz Europay Forum Polska, w tym przeciwko Bankowi w sprawie stosowania praktyk ograniczających konkurencję na rynku usług związanych z regulowaniem zobowiązań konsumentów wobec akceptantów z tytułu płatności za nabywane przez konsumentów towary i usługi za pomocą kart płatniczych na terytorium Polski, polegających na uczestniczeniu w porozumieniu i wspólnym ustalaniu wysokości stawek opłaty „interchange” pobieranej od transakcji dokonywanych kartami systemu Visa w Polsce (co może stanowić naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 1 Ustawy o Ochronie Konkurencji), uczestniczeniu w porozumieniu i wspólnym ustalaniu wysokości stawek opłaty „interchange” pobieranej od transakcji dokonywanych kartami systemu Europay/Eurocard/MasterCard w Polsce (co może stanowić naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 1 Ustawy o Ochronie Konkurencji) oraz koordynacji działań w celu ograniczenia dostępu do rynku przedsiębiorców nie należących do wymienionych porozumień emitentów (co może stanowić naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 1 i 6 Ustawy o Ochronie Konkurencji). Zgodnie z pismem UOKiK z dnia 27 sierpnia 2004 r. postępowanie zostało przedłużone do dnia 30 października 2004 r. ze względu na konieczność uzyskania niezbędnych danych i informacji oraz dokonanie analizy zebranego materiału dowodowego. Prezes UOKiK zwrócił się również pismem z dnia 1 września 2004 r. o uzupełnienie do dnia 20 września 2004 r. materiału dowodowego o wszelkie, aktualnie obowiązujące, zawarte przez Bank umowy dotyczące kart płatniczych systemu Visa oraz systemu EuroCard/MasterCard.

Zgodnie z Ustawą o Ochronie Konkurencji, Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 5 Ustawy o Ochronie Konkurencji i Konsumentów.

23.3.2 Postępowania związane z istotnymi nieruchomościami Banku

23.3.2.1 Postępowanie reprivatyzacyjne dotyczące nieruchomości przy ul. Puławskiej 15 w Warszawie

W dniu 21 lipca 1997 r. Prokuratura Wojewódzka w Warszawie zaskarżyła do Samorządowego Kolegium Odwoławczego ostateczną decyzję Kierownika Wydziału Geodezji i Gospodarki Gruntami Urzędu Dzielnicowego Warszawa Mokotów z dnia 14 maja 1990 r., na mocy której nieruchomość została oddana w zarząd Banku. Decyzją z dnia 2 grudnia 1997 r., Samorządowe Kolegium Odwoławcze stwierdziło, że decyzja z 14 maja 1990 r. została wydana z naruszeniem prawa, jednak ze względu na wywołanie przez tę decyzję nieodwracalnych skutków prawnych odmówiono stwierdzenia jej nieważności. Na skutek wniesionego odwołania, decyzją z dnia 26 stycznia 1998 r., Samorządowe Kolegium Odwoławcze utrzymało w mocy decyzję z dnia 2 grudnia 1997 r. W dniu 25 sierpnia 1998 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Warszawie, na wniosek następców prawnych byłych właścicieli nieruchomości gruntowej wznowiło postępowanie. Decyzją z dnia 18 czerwca 2002 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze stwierdziło nieważność decyzji oddania przedmiotowego gruntu w zarząd Banku. W dniu 30 lipca 2002 r. CF Puławska wystąpiła do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy. Przedmiotowe postępowanie jest w toku.

23.3.2.2 Postępowania dotyczące nieruchomości przy ul. Raclawickiej 107

W Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym toczą się dwie sprawy związane z inwestycją prowadzoną przez Fort Mokotów. Są to postępowania w przedmiocie:

- skargi na ostateczną decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie z dnia 16 listopada 2001 r. o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu inwestycji budowlanej na nieruchomości. Zarzuty skargi odnoszą się głównie do naruszenia przepisów Prawa Ochrony Środowiska;
- skargi na decyzję Wojewody Mazowieckiego z dnia 12 grudnia 2002 r. utrzymującą w mocy decyzję Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 30 października 2002 r. zatwierdzającą projekt budowlany i udzielającą pozwolenia na budowę zespołu zabudowy wielofunkcyjnej Marina Mokotów. Głównym zarzutem skargi jest naruszenie art. 51 ust. 6 Prawa Ochrony Środowiska, które weszło w życie dnia 1 października 2001 r. poprzez odstąpienie od obowiązku sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko na etapie projektu budowlanego. Postępowanie o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wszczęte zostało jeszcze przed dniem 1 stycznia 2001 r. a zatem stosownie do art. 63 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie, do postępowania stosowało się przepisy dotychczasowe. Zdaniem Spółki, należy przyjąć, że skoro inwestycja nie jest wymieniona w § 2 Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 listopada 1999 r. w sprawie określenia rodzaju inwestycji szczególnie szkodliwych, to obowiązek sporządzenia opinii nie istniał.